

LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia
Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

2016. június

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	4
1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása a Vidékfejlesztési Program és az EU2020 céljaihoz	5
2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata.....	8
3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása	10
4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése.....	11
4.1 Helyzetfeltárás	11
4.1.1. Térszerkezeti adottságok	11
4.1.2. Környezeti adottságok.....	12
4.1.3. Kulturális erőforrások.....	14
4.1.4. A társadalom állapota	15
4.1.5. A gazdaság helyzete	21
4.1.6. A helyzetértékelés összegzése.....	26
4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések.....	28
4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások.....	30
4.4 SWOT	33
4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása.....	36
5. Horizontális célok	37
5.1 Esélyegyenlőség	37
5.2 Környezeti fenntarthatóság.....	38
6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása	39
6.1. A integrált szemlélet megjelenése a stratégiában.....	40
6.2. Az innovatív megközelítés bemutatása	42
7. A stratégia beavatkozási logikája	42
7.1 A stratégia jövőképe	42
7.2 A stratégia célhierarchiája	43
8. Cselekvési terv.....	46
8.1 Az intézkedések leírása	46
8.2 Együttműködések.....	54
8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	56
8.3.1. A HACS és munkaszervezetének jogi formája, a megalakulás dátuma, a fő tevékenységi körök bemutatása.....	56
8.3.2. A célok megvalósítása érdekében az Egyesület fontosabb tevékenységei.....	57
8.3.3 A HACS összetételének bemutatása	58

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

8.3.4.	A HACS tervezett szervezeti felépítésének, az egyes szervezeti egységek, funkciók szerepének és felelősségi körének bemutatása.....	64
8.3.5.	A pályázatok kiválasztásával és a HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása	64
8.3.6.	Pályázatok befogadása és értékelése.....	65
8.3.7.	A helyi fejlesztési stratégia megvalósítását szolgáló humán erőforrás bemutatása az elvégzendő feladatok tükrében.....	65
	A működésre tervezett költségvetés szöveges alátámasztása.....	66
8.4.	Kommunikációs terv	66
8.4.1.	Célcsoportok meghatározása.....	67
8.4.2.	Kommunikációs eszközök bemutatása.....	67
8.4.3.	Nyilvánosság és adatkezelés	68
8.4.4.	A kommunikációs tevékenységek pénzügyi- és ütemterve.....	68
8.5.	Monitoring és értékelési terv.....	69
9.	Indikatív pénzügyi terv.....	70

Táblázatok

1. táblázat:	HFS elkészítését megalapozó megtartott képzések	9
2. táblázat:	Partnerségi-tervezési rendezvények résztvevői	9
3. táblázat:	SWOT elemzés (erősségek és gyengeségek)	33
4. táblázat:	SWOT elemzés (lehetőségek és veszélyek)	35
5. táblázat:	A specifikus célokhoz rendelt eredménymutatók	43
6. táblázat:	A specifikus célok és a tervezett intézkedések kapcsolata.....	45
7. táblázat:	A Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület taglistája.....	60
8. táblázat:	A tervezett kommunikációs tevékenységek ütemezése.....	68
9. táblázat:	A HACS indikatív pénzügyi terve (millió Ft)	70
10. táblázat:	A HACS működési és animációs tevékenységeinek tervezett forrása (millió Ft).....	70

Ábrák

1. ábra:	A HACS tervezett szervezeti felépítése.....	64

Vezetői összefoglaló

A Mezőföldi Híd LEADER Akciócsoport stratégiája komplex megközelítéssel, összetett eszközrendszerrel alapozza meg a térség fejlesztési programját. A 2014-2020-as időszakra vonatkozó, 17 települést érintő szakmai anyag megfelelő megalapozásához a tervezés során a módszertani elvárásokkal összhangban a helyi szereplők bevonása, a potenciális kedvezményezettek igényeinek feltérképezése is megtörtént.

Dokumentumunk az átfogó helyzetelemzés segítségével beazonosítja a térségi szükségleteket, feltérképezi a helyi adottságokat. A fontosabb megállapítások közül kiemelendő a térség településeinek jó külső megközelíthetősége, mely mind a vasúti kapcsolódással, mind pedig – az M6-os autópálya megépülésével – a gyorsforgalmi úton is biztosított. A nagyobb településeken jelentős építészeti örökség található, ugyanakkor általában igaz, hogy az épületek jelentős része felújítást, energetikai korszerűsítést igényel. A térség természeti- és táji értékekben is igen gazdag, ugyanakkor a keleti települések esetében meghatározó problémaforrás a Duna és ennek partjának környezeti állapota. A zöld infrastruktúra (parkok, közterületek) ugyancsak sok esetben rehabilitációra szorulnak.

A LEADER térségben élők munkaképes korú lakosság foglalkoztatottsági mutatói az országos átlagnál kedvezőbbek, ám a megyei szinttől elmaradnak. A településeken az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma jelentősen emelkedett 2000 és 2013 között. Az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma ezzel szemben csökkent ugyan, de az egy lakosra jutó jegyzett tőke mértéke jelentős bővülést mutat a településeken. A jellemzően kisfoglalkoztató cégekre épülő gazdaságon belül meghatározó a feldolgozóipari tevékenység, de az agrárium súlya is – csökkenő mértékben ugyan, de – jelentős. A térség főbb turisztikai vonzerejét az épített és természeti környezet szépsége, a lovas turizmus, a tanyasi turizmus és a Dunára települő horgász és vízi turizmus jelenti. A lakónépesség változására jellemző, hogy 2000 és 2008 között folyamatosan emelkedett, majd 2009-től egyértelműen csökkenni kezdett. A természetes szaporodás, fogyás mutatója a teljes vizsgált időszakban negatív előjelű volt. Ez alapján kijelenthető, hogy a halálozások száma a területen, összességében minden évben meghaladta az élve születések számát. A terület vándorlási egyenlege 2009-től negatív előjelűre váltott. A népesség korösszetétele kapcsán a térségben a 0-14 éves korcsoport arányának csökkenése, és a 60 évnél idősebbek arányának növekedése figyelhető meg. A legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a munkanélkülieken belül emelkedik az utóbbi években a HACS területén.

A fenti problémák kezelésére, illetve az adottságok jobb kihasználására kidolgozott stratégiai célrendszer a jövőképet támogató két átfogó célra és öt specifikus célra épül.

A jövőkép elérését támogató átfogó célok a helyi gazdaság dinamizálására, a gazdasági aktivitás növelésére („A vállalkozóbarát üzleti környezet megerősítése a térségben, a versenyképes helyi gazdaság megteremtése érdekében”) illetve az ember és környezete harmóniájának megteremtésére, a környezeti tényezők összehangolt fejlesztésére helyezik a hangsúlyt („Élhetőbb térségi és települési környezet megteremtése a helyi közösségek támogatásával, a térség népességvonzó képességének növelése érdekében”). A specifikus célkitűzések a térségi települések népességvonzó erejének növelésére („A települések élhetőségének és népességvonzó képességének növelése”), a településeken működő szolgáltatások minőségének – környezeti szempontból is fenntartható – javítására („A helyi szolgáltatások elérhetőségének, színvonalának és működési hatékonyságának fejlesztése”) helyezik a hangsúlyt. Mindezek mellett kiemelt célterület a helyi mikro- kis- és középvállalkozások piacra jutásának, munkahelyteremtő képességének javítása („A helyi vállalkozások piaci versenyképességének javítása”), a turisztikai szektor együttműködésen alapuló fejlesztése („A helyi, térségi turisztikai potenciál hálózatos fejlesztése”), továbbá a lakosság összetartozásának és közösségi tevékenységeinek erősítése, a kiszolgáltatott társadalmi rétegek integrációjának elősegítése („A helyi közösségek összetartozásának, identitástudatának és szerepvállalásnak erősítése”).

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A stratégiában bemutatott, fenti célokhoz illeszkedő beavatkozási logika – komplex szemléletmódot érvényesítve – mind a LEADER intézkedés, mind pedig egyéb operatív programok forráskeretének terhére tervez intézkedéseket. Előbbiek körébe négy intézkedés tartozik („A gazdasági aktivitás javítása a térségi termékkála fejlesztése érdekében”; „Gazdasági és lakossági szempontból is vonzó településkép kialakítása;” „A közösségi szolgáltatások elérhetőségének javítása a vidéki települések lakói számára”; „A helyi együttműködések támogatása, a térségi szintű identitás tudat megőrzése a közösségi értékek megerősítéséért”). A LEADER forrás terhére tervezett intézkedések esetében a stratégiában meghatározott kritériumok és pontozási szempontok alapján történik majd a projektek kiválasztása.

A fentieken túl ugyanakkor több intézkedés kapcsolódik a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program fejlesztési prioritásaihoz (pl. „Zöld és barnamezős fejlesztések a városokban”, „A térségi munkaerő mobilitás ösztönzése”; „Önkormányzati tulajdonú épületek energetikai korszerűsítése”), vagy a Vidékfejlesztési Program más intézkedéseire. Egyes intézkedések (pl. „A mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztései”) keretében megvalósuló fejlesztésekhez a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program biztosíthat finanszírozási hátteret.

Ez utóbbi operatív programok forráskeretének terhére megvalósítani kívánt fejlesztések esetében a LEADER HACS Munkaszervezete elsősorban tájékoztató, illetve általános tanácsadó tevékenységet kíván folytatni.

A munkaszervezet a Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtásával kapcsolatos adminisztrációs és kommunikációs tevékenységet az Egyesületi Alapszabály, a Szervezeti és Működési Szabályzat, az Irányító Hatósággal kötendő megállapodások, továbbá a különböző pályázati felhívásokban rögzített szakmai elvárások alapján végzi. A stratégia készítés időpontjára a megvalósítás szervezeti kereteinek alapjai adóttak. A Munkaszervezet vezetője jelentős projektfejlesztési, projektgenerálási tapasztalatokkal rendelkezik, emellett programmegvalósítás és projekt lebonyolítás terén is rendelkezik referenciákkal. A HACS munkaszervezetébe az SZMSZ szerint további 3 fő projektmenedzser tartozik, ezek az álláshelyek azonban jelenleg nincsenek betöltve. A menedzserek felvételére a feladatok és a munkaterhelés növekedésével párhuzamosan, a vonatkozó szabályok, valamint az elvárt tapasztalatok figyelembe vételével kerül sor.

1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása a Vidékfejlesztési Program és az EU2020 céljaihoz

A helyi fejlesztési stratégiák hosszú távon mind az EU2020 stratégia, mind pedig – nemzeti szinten – a Partnerségi Megállapodás célkitűzéseinek, prioritásainak teljesüléséhez hozzá kell, hogy járuljanak. Jelen fejezetben összefoglaljuk, hogyan támogatja a HFS a fent említett stratégiai szintű célkitűzések mellett a Vidékfejlesztési Program (VP) és a LEADER intézkedés céljait.

Stratégiánk igényvezérelt, amennyiben készítése során messzemenően figyelembe vételre kerültek a helyi vállalkozások, civil közösségek fejlesztési elképzelései. A részletes helyzetelemző fejezet mindezek mellett kimerítően tárja fel a térség adottságait, azokat a lehetőségeket, melyekre építve hosszútávon is fenntartható fejlesztési program alapozható meg. A stratégia beavatkozási logikáját – a jövőkép, átfogó célok és specifikus célok egységes rendszerét – a 7. fejezetben tárgyaljuk részletesen, így itt most kizárólag a HFS célkitűzései és az egyéb hosszú távú stratégiai dokumentumok közötti kohéziót kívánjuk bemutatni.

Tudott, hogy 2014 és 2020 között az Európai Strukturális és Beruházási alapok (ESB alapok) forrásait korlátozott számú közös tematikus célkitűzésre kell összpontosítani.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

Helyzetelemzésünkben kiemeljük, hogy noha rendkívül sokrétű gazdasági aktivitás jellemzi a HFS programterületét, a tőke koncentráltság és a minőségi üzleti infrastruktúra elérhetősége kiegyensúlyozatlan képet mutat. Jelen stratégia éppen ezért kiemelt hangsúlyt fektet a helyi gazdaság dinamizálására, a vállalkozóbarát üzleti környezet fejlesztésére, amit a „A vállalkozóbarát üzleti környezet megerősítése a térségben, a versenyképes helyi gazdaság megteremtése érdekében” átfogó cél, valamint az „A helyi vállalkozások piaci versenyképességének javítása” specifikus cél irányoz elő. Ennek megfelelően a HFS szoros kapcsolatot mutat az EU2020 „3. A kis- és közepes vállalkozások versenyképességének fokozása” tematikus célkitűzésével.

A térség táji- építészeti értékekben gazdag, a Duna pedig meghatározó – és a jövőben komplex módon hasznosítható – természeti értéként jelenik meg. Emellett a települési környezet – amint arra a helyzetelemzés és a SWOT elemzés is rávilágít – több helyen fejlesztésre szorul, vagyis az illeszkedés a „6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának növelése” EU-s tematikus célkitűzéshez igazolható. Ezt támasztja alá jelen stratégia „Élhetőbb térségi és települési környezet megteremtése a helyi közösségek támogatásával, a térség népességvonzó képességének növelése érdekében”, átfogó célja, továbbá „A települések élhetőségének és népességvonzó képességének növelése”, valamint „A helyi szolgáltatások elérhetőségének, színvonalának és működési hatékonyságának fejlesztése” specifikus célkitűzése.

A 2014. január 1. és 2020. december 31. közötti időszakra vonatkozó Partnerségi Megállapodás (PM) azonosítja Magyarország legfontosabb kihívásait és kitér a fő fejlesztési prioritásait. Ezek a 2014–2020-as tervezési ciklus ugyancsak a PM-ben nevesített átfogó nemzeti fejlesztési célját – a fenntartható, magas hozzá adott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővítésére épülő gazdasági növekedés – támogatják.

A Partnerségi Megállapodásban – az OFTK alapján – nevesített öt nemzeti fejlesztési prioritás közül a „4. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése”, továbbá az „5. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása” prioritásokhoz mutat illeszkedést jelen stratégia. A HFS 7. fejezetében bemutatott átfogó célok egyaránt reflektálnak a térségre jellemző demográfiai folyamatokra (pl. népesség csökkenés, hátrányos helyzetű lakosság számának növekedése), illetve fogalmazznak meg kitörési pontokat (üzleti infrastruktúra kiegyensúlyozott fejlesztése, munkahelyek teremtése stb.) a helyi gazdaság fejlesztése érdekében.

A stratégiában nevesített specifikus célkitűzések ugyancsak összhangban állnak a PM fent nevesített prioritásaival. Az „A települések élhetőségének és népességvonzó képességének növelése” specifikus cél a kedvezőtlen irányú demográfiai folyamatok tendenciájának megfordítását, míg az „A helyi közösségek összetartozásának, identitástudatának és szerepvállalásnak erősítése” specifikus cél a helyi közösségek kohéziójának erősítésével a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek integrációját kívánja támogatni hosszú távon. Az „A helyi vállalkozások piaci versenyképességének javítása”, valamint „A helyi, térségi turisztikai potenciál hálózatos fejlesztése” specifikus célok a térségi gazdaság megerősítését, a gazdaság szerkezetének megújítását, összességében – a PM-ben rögzítetteknek megfelelően – a dinamikusabb gazdasági növekedést irányozzák elő.

A HFS természetesen az EMVA finanszírozású vidékfejlesztési programokhoz – így a VP-hez is – illeszkedést kell, hogy mutasson. A stratégia kulcselemei alapvetően járulnak hozzá a program 6. prioritásán („a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben”) belül a 6A és 6B fókuszterületek („a diverzifikálásnak, kisvállalkozások alapításának és fejlesztésének”, valamint „a munkahelyteremtésnek a megkönnyítése; a helyi fejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben”) megvalósulásához. A HFS-ben nevesített átfogó célok („Élhetőbb térségi és települési környezet

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

megteremtése a helyi közösségek támogatásával, a térség népszerűsítő képességének növelése érdekében”) és specifikus célkitűzések („A helyi közösségek összetartozásának, identitástudatának és szerepvállalásnak erősítése” specifikus cél) egyrészt hozzájárulnak a társadalmi integráció elősegítéséhez. Mindezekon túl a helyi mikro- kis- és közép vállalkozások piacra jutását, munkahelyteremtő képességének javítását, így a helyi gazdaság dinamizálását („A vállalkozóbarát üzleti környezet megerősítése a térségben, a versenyképes helyi gazdaság megteremtése érdekében” átfogó cél, illetve „A helyi vállalkozások piaci versenyképességének javítása” specifikus cél) irányozzák elő.

A Helyi Fejlesztési Stratéga megvalósulásának legjelentősebb pénzügyi forrása az EMVA, ezért a HFS céljait, intézkedéseit és a projektek fejlesztését és kiválasztását meghatározó keretszabályokat olyan módon kell meghatározni, hogy a stratégia megvalósulása hozzájáruljon a Vidékfejlesztési Program LEADER intézkedésében megfogalmazott célok legalább egyikéhez. Stratégiánk célrendszerét és beavatkozási logikáját oly módon alakítottuk, hogy az a VP LEADER intézkedés több célkitűzéséhez és ezzel párhuzamosan a javasolt fejlesztési területekhez is illeszkedjen.

A HFS „A települések élhetőségének és népszerűsítő képességnek növelése”, „A helyi vállalkozások piaci versenyképességének javítása” illetve „A helyi, térségi turisztikai potenciál hálózatos fejlesztése” specifikus céljai a VP LEADER intézkedésének „a vidéki térség, mint vállalkozási tér, lakóhely és turisztikai vonzó képességének erősítése” céljához kapcsolódnak, hiszen eszközrendszerükben egyrészt a munkahelyteremtő beruházások támogatása, másrészt a turisztikai attrakciókra épülő minőségi szolgáltatások fejlesztése szerepel. A HFS „A települések élhetőségének és népszerűsítő képességnek növelése”, valamint „A helyi szolgáltatások elérhetőségének, színvonalának és működési hatékonyságának fejlesztése” specifikus céljai ezzel párhuzamosan a VP LEADER intézkedésének „a vidéki térségekben a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájutásának, illetve azok elérésének előmozdítása” céljához kapcsolódnak.

Stratégiánk LEADER intézkedéseit áttekintve látható, hogy ezek egyértelműen illeszkednek a HFS-ek számára javasolt „A helyi gazdaság megerősítése” („A gazdasági aktivitás javítása a térségi terméskála fejlesztése érdekében” HFS intézkedés), továbbá „A kedvezőtlen társadalmi, demográfiai térségi folyamatok hatásainak enyhítése” („A helyi együttműködések támogatása, a térségi szintű identitás tudat megőrzése a közösségi értékek megerősítéséért” HFS intézkedés) fejlesztési területekhez.

A programtervezés során elindított projektgenerálási- és projektfejlesztési tevékenység rövid távú eredményei már jelen dokumentumban is visszaköszönnek. E tevékenységet a stratégia megvalósítása során is folytatni kívánjuk oly módon, hogy a HFS-ben rögzített célkitűzésekhez illeszkedő projekt ötleteket, projekt javaslatokat várunk a helyi érdekeltektől.

Az új, immár továbbfejlesztett adatlapban rögzítésre kerülnek az elfogadott HFS specifikus célkitűzései, így a potenciális kedvezményezettek projektötletük előkészítése során már ennek kezdeti fázisában ellenőrizni tudják a megfelelő kapcsolódási pontok meglétét. A projekt ötletek esetleges továbbfejlesztéséhez természetesen a menedzsment szervezet több módon nyújt szakmai segítséget. Ütemezetten megrendezett műhelymegbeszéléseken bemutatásra kerül a stratégia célrendszere és beavatkozási logikája. E rendezvényeken már lehetőség nyílik a projektötletek illeszkedésének előzetes kontrolljára. Mindezekon túl eseti megbeszéléseken és személyes konzultációk keretében projekt specifikus megbeszéléseken részletesen is áttekinthetők a projektek, értékelhető ezek költséghatékonysága, megvizsgálható a tervezett eredmények realitása.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A projekt kiválasztás folyamatában kiemelt hangsúlyt kap a HFS céljaihoz való megfelelő illeszkedés, és a stratégiában rögzített elvárt eredményekhez (indikátorok) való érdemi hozzájárulás.

2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A HFS elkészítése során kiemelt szerep jut a helyi érdekcsoportoknak, tevőleges közreműködésük a tervezési fázisban fontos a jól megalapozott stratégia összeállításához. A közösségi tervezés logikáját követve mind információszolgáltatás (kiküldött és személyesen átadott projektötlet lapok), mind pedig konzultáció formájában (workshopok) lehetősége van az érintetteknek befolyásolni a stratégia tervezési folyamatát.

A tervezéskoordináló csoport (TK) létrehozásával a HACS megteremtette a stratégiai tervezés szervezeti kereteit. A TK alapvető feladata a HFS készítéséhez kapcsolódó tervezési munka szakmai-szervezeti hátterének biztosítása.

A HFS célrendszerének megalapozása, térségi helyzetelemzés helyi adatokkal, információkkal történő kiegészítése indokoltá teszi átfogó projektgyűjtés lebonyolítását 2015.10.22-2015.12.15 között. Az ötletgyűjtő adatlapok elektronikusan lettek küldve Egyesület tagoknak, egyeztetve a 17 Önkormányzattal, hogy érdeklődő potenciális kedvezményezettek részére is küldjék meg. A beérkezett szakmai anyagok feldolgozása a HFS készítésével párhuzamosan történik, az információ beépítésre kerül a HFS-be. Párhuzamosan workshopok megrendezése történt 2015.10.22-2015.12.15 között (Mezőfalva, Adony, Ivánca, Előszállás, Baracs településeken, egyesületi tagok, helyi partnercsoportok bevonásával), ahol a helyi szereplők mutathatták be fejlesztési elképzeléseiket, projektgyűjtő adatlapok alapján.

A tervezési folyamat során 193 db projektötlet érkezett be. Ezekben az adatlapokban adatot kaptunk az önkormányzati, civil és vállalkozói szféra igényeiről. A vállalkozói szféra 40%-ban, a civil szféra 25%-ban adott be igényt, míg az Önkormányzati szféra 35%-ban. A projektek számát áttekintve láthattuk, hogy a legnagyobb számú ötlet Pusztaszabolcs város, illetve Ivánca község részéről érkezett. A két településről 26 illetve 24 darab projekt megvalósításához igényeltek a pályázók forrást. A legkevesebb forrásigény Perkáta és Belioiannis településekről érkezett. Ezek száma mindösszesen 2, illetve 1 darab.

A legnagyobb összegű pályázati forrást Nagyvenyim község önkormányzata igényelte. A projekt egy, a helyi általános iskolához tartozó étkező felépítését szeretné megvalósítani, támogatási igénye 90.000.000,- Ft. A legalacsonyabb forrásigényű projektötletet az Adony városában található Zichy kastély víztornyának felújítására nyújtották be, melynek összege 100.000,-Ft. Összességében a 186 projektötlet megvalósításához benyújtott forrásigény 1.779.908.805,-Ft.

A helyi fejlesztési stratégiát megalapozandó, képzések is megrendezésre kerültek „2014-2020 programozási időszak Vidékfejlesztési Program pályázati rendszere – pályázati lehetőségek, módszerek” címmel, ahol mind az önkormányzati, mind pedig a civil és a vállalkozói szektor képviselői megjelentek. Az alábbi táblázat a képzések főbb adatait tartalmazza.

¹ A tervezési folyamat részletes bemutatása a http://www.mezofoldihid.hu/index.php?page=menu_224 linken elérhető.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

1. táblázat: HFS elkészítését megalapozó megtartott képzések

Helyszín és időpont
Mezőfalva, Művelődési ház és könyvtár (2422 Mezőfalva, Kinizsi u. 38.) – 2015.10.22 – 16 óra
Adony Polgármesteri Hivatal (2457 Adony, Kossuth L. u. 4. tárgyaló – 2015.10.26 – 16 óra
Ivácsa Polgármesteri Hivatal (2454 Ivácsa, Fő u. 61/b) – 2015. 10.30 – 16 óra
Nagykarácsony Polgármesteri Hivatal (2425 Nagykarácsony, Petőfi S. u. 27.) 2015. 11. 05 – 16.30 óra
Idősek Napközis Otthona (2427 Baracs, Kossuth L. u. 11.) 2015.11.11. – 16 óra

2. táblázat: Partnerségi-tervezési rendezvények résztvevői

Képviselet település	Résztvevők szektorális megoszlása
Adony	önkormányzati: 1, civil: 4, vállalkozói szféra: 5
Baracs	önkormányzati: 1, civil: 1, vállalkozói szféra: 0
Besnyő	önkormányzati: 1, civil: 6, vállalkozói szféra: 2
Beloiannisz	önkormányzati: 1, civil: 0, vállalkozói szféra: 1
Daruszentmiklós	önkormányzati: 1, civil: 6, vállalkozói szféra: 2
Előszállás	önkormányzati: 1, civil: 1, vállalkozói szféra: 1
Hantos	önkormányzati: 1, civil: 0, vállalkozói szféra: 1
Ivácsa	önkormányzati: 1, civil: 3, vállalkozói szféra: 7
Kisapostag	önkormányzati: 1, civil: 0, vállalkozói szféra: 0
Kulcs	önkormányzati: 1, civil: 1, vállalkozói szféra: 2
Mezőfalva	önkormányzati: 1, civil: 2, vállalkozói szféra: 3
Nagykarácsony	önkormányzati: 1, civil: 2, vállalkozói szféra: 3
Nagyvenyim	önkormányzati: 1, civil: 3, vállalkozói szféra: 4
Perkátá	önkormányzati: 1, civil: 5, vállalkozói szféra: 5
Pusztaszabolcs	önkormányzati: 1, civil: 3, vállalkozói szféra: 4
Rácalmás	önkormányzati: 1, civil: 1, vállalkozói szféra: 3
Szabadegyháza	önkormányzati: 1, civil: 0, vállalkozói szféra: 2

A képzéseket követően konzultáció – fórum megrendezésére is sor került, ahol márnem csak az Egyesületi tagok vettek részt.

Ezekon a fórumokon az alábbi irányvonalak rajzolódtak ki: a közösségi célú fejlesztések települési szinten (közösségi terek, emlékhelyek/emlékművek, a település életében jelentőséggel bíró helyszínek fejlesztése, játszóterek, szabadidős látványelemek - pl. felnőtt-gyermek játszótér, közösségi kemma, rendezvényterek stb.) - elsősorban a helyi identitás erősítése, a települések életszínvonalának emelése, az elvándorlás mérséklése érdekében. Térségi jelentőséggel bíró, térségi rendezvényeknek helyet biztosító közösségi színterek fejlesztése is helyi igényként merült fel. Önkormányzatok részéről a helyi gazdaságfejlesztése, munkahelyteremtés ösztönzése kapcsán a fogalmazódtak meg problémafelvetések. A kialakult irányvonalak és a beérkezett projektötletek alapján a HFS közösségi célú kezdeményezéseket támogató fejlesztési célja egyértelműen megalapozottnak tekinthető.

A civilek részéről igényként elsősorban az alaptevékenységükhöz kapcsolódó eszközbeszerzés jelent meg illetve közösségi terek fejlesztése. Vállalkozók részéről elsősorban infrastrukturális fejlesztések, telephelyfejlesztések, eszköz-gépbeszerzések, marketing fogalmazódtak meg, továbbá olyan turisztikai szolgáltatásfejlesztések, amelyek hozzájárulhatnak a térség gazdasági növekedéséhez. Sajnos a térség látványos rövid idő alatt megtekinthető és hiányos az olyan, a szabadidő hasznos eltöltését célzó turisztikai attrakció, amely során a család aktívan töltheti a nyaralás napjait.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A műhelymegbeszélések és fórumok mellett célzott, tematikus konzultációk is zajlottak az Iváncsai Fiatalok klubjával (szervezés alatti klub), Iváncsai Nagycsaládosok Egyesületével, Iváncsai Családsegítő Szolgálattal, a roma közösségek bevonása kapcsán Konzultáció a Fejér Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnökével. Az akcióterületen jelenleg egy Roma nemzetiségi Önkormányzat funkcionál Perkátán, ezért a Perkátai Önkormányzat segítségével vettük fel a kapcsolatot a település nemzetiségi Önkormányzatával. Minden HFS projektgyűjtéses fórumra és konzultációra meghívtuk. Felvettük a kapcsolatot a Fejér Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, akik támogatásukat fejezték ki a roma lakosság támogatását érintően, azonban a tervezésben nem kívántak részt venni.

A Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület az új munkaszervezet létrejöttét követően (2015. október 2.) megjelölte a Tervezői Koordinációs csoport munkatársait is:

Márok Csaba (közsféra), Tatár Szilvia (közsféra), Csizmadia György (vállalkozói sféra), Kutrovác István (vállalkozói sféra), Molnár Sándor (civil sféra), Vargáné Kaiser Katalin (civil sféra), Horváth Anita (munkaszervezet vezető), a HFS készítésére területfejlesztési szakértő (2016. január 1-től Tapasztó Dénes).

A HFS készítése során az általános részekért felelős a munkaszervezet volt, a dokumentum specifikációjáért a területfejlesztési szakértő, míg a gazdasági részekért a vállalkozói sféra képviselői feleltek. A társadalmi, esélyegyenlőségi részekért a civil sféra képviselői feleltek, míg a környezeti, települési részekért a közsféra résztvevői. A tervezéskoordinációs csoport a határidő miatt, elektronikusan folyamatosan egyeztetett, a tagok személyesen 2015 novembere és 2016 májusa között 5 ülésen konzultáltak. A megfelelő fejezetrészek átdolgozásával és véleményezésével a tervezési dokumentum 2016. júniusára került véglegesítésre.

A tervezés ütemezése a fentiek figyelembevételével az alábbiak szerint alakult:

Tevékenység megnevezése	Tervezett határidő
HFS tervzet elkészítése és HACS Közgyűlés általi előzetes jóváhagyása	2016.01.15
A HFS tervzet benyújtása minőségbiztosításra (IH részére):	2016.01.15
Minőségbiztosított HFS-tervezet véleményezése a HACS honlapon keresztül	HFS 1. mérföldkő ismételt elfogadása – a módosított IH iránymutatás alapján
Minőségbiztosítást követően végleges Közgyűlés által elfogadott HFS benyújtása (IH részére)	2016.06.10

3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

A Mezőföldi Híd LEADER Akciócsoport a Közép – Dunántúli Régióban, Fejér megyében található, keleti – nyugati kiterjedése az érintett települések nyugati határai által meghatározott terület és a Duna, illetve a településekhez tartozó Duna szigetek által meghatározott. A HACS területén található települések összes lakónépessége 2013 év végén 47.863 fő volt. A lakónépesség változására jellemző, hogy 2000 és 2008 között folyamatosan emelkedett, majd 2009-től egyértelműen csökkenni kezdett. A HACS-hoz 17 település tartozik: Besnyő, Beloianisz, Pusztaszabolcs, Ivánca, Szabadegyháza, Perkáta, Adony, Kulcs, Rácalmás, Nagyvenyim, Hantos, Mezőfalva, Nagykarácsony, Baracs, Kisapostag, Daruszentmiklós, Előszállás. A települések közül Szabadegyháza a Gárdonyi Járáshoz, Hantos a Sárbogárdi Járáshoz, míg a többi a Dunaújvárosi Járáshoz tartozik közigazgatási szempontból. A települések közül Adony, Pusztaszabolcs és Rácalmás városok, a többi település község és nagyközség besorolású. A települések közül a

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

legmagasabb lélekszámmal Pusztaszabolcs (2013: 5.957 fő), Mezőfalva (2013: 4.711 fő), illetve Rácalmás (2013: 4.558 fő) rendelkezik és a 4000 fő feletti települések közé sorolható még Nagyvenyim is (2013: 4.032 fő).

A térség települései tájgazdálkodási szempontból rendszert alkotnak, az érintett egymással földrajzilag összefüggő egységet alkotó települések földrajzi fekvése rendkívül kedvező, természetföldrajzi tájbeosztás szerint az Alföldi nagytájon belül két középtájhoz, a Duna menti síksághoz és a Mezőföldhöz tartozik. Vízrajzi szempontból az Akciócsoport legfontosabb eleme a Duna, mely közvetlen összekapcsolja a térségen belül Ivánca – Lórév – Adony – Kulcs – Rácalmás – Kisapostag – Baracs településeket, ugyanakkor közvetetten az egész területi egységre befolyást gyakorol. A települések között jó a közlekedési kapcsolat, a helyi potenciális partnerek közötti további együttműködés alapjai adottak. A térségben számos olyan helyi védelem alatt álló terület, épület, építmény található, melyek megőrzése az utókor számára elengedhetetlen, és egyben felelősség is.

Kijelenthető, hogy a meglévő természeti-építészeti adottságok (pl. Duna meghatározó szerepe, épített örökség), a több szempontból hasonló társadalmi-gazdasági folyamatok (pl. növekvő munkanélküliség, ingázási mutatók), gazdasági adottságok (pl. birtokszerkezet) az ezek által támasztott kihívások, valamint a meglévő partnerségi tapasztalatok alapján működő homogén egységnek tekinthető a HACS által érintett térség. Utóbbira példa az Egyesület sokszínű tagsági köre, melyben különböző szférák (közsféra, civil szektor, vállalkozók) között sikerült a partnerséget megteremteni.

4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

4.1 Helyzetfeltárás

4.1.1. Térszerkezeti adottságok

Az Irányító Hatóság 2015. szeptemberi értesítése alapján a Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület LEADER HACS illetékességi területét elismerte a vonatkozó szabályok alapján. Eszerint a HACS-hoz 17 település tartozik: Besnyő, Beloiannis, Pusztaszabolcs, Ivánca, Szabadegyháza, Perkáta, Adony, Kulcs, Rácalmás, Nagyvenyim, Hantos, Mezőfalva, Nagykarácsony, Baracs, Kisapostag, Daruszentmiklós, Előszállás. A települések közül Adony, Pusztaszabolcs és Rácalmás városok, a többi község és nagyközség besorolású. Aprófalvak a HACS területén nem találhatóak, a legkisebb lélekszámú község Beloiannis, 2013-ban 1.033 fő lakónépességű volt.

A HACS földrajzi elhelyezkedése alapvetően kedvező a természeti, megközelíthetőségi és foglalkoztatási szempontok szerint. A későbbiekben részletesen foglalkozunk a lakosság és a munkaerő ingázásával és látni fogjuk, hogy a népesség jelentős része napi szinten más településre utazik munkavégzés végett. Ki kell emelni ebből a szempontból a nagyvárosokat, melyek közül több is elérhető relatíve rövid idő alatt. Pozitív adottság a főváros közelsége: a HACS északi részéről: Budapest távolsága 50-70 km és az elérhetőséget segíti, hogy közúton, főúton és autópályán is lehet közlekedni, emellett a vasúti és autóbuzos közlekedés is megoldott. A vasúti közlekedést nagyban segíthetik a tervezett fejlesztések (pl. a 40a vasúti vonal felújítása). A nagyvárosok közül ugyancsak kis távolságban és gyorsan elérhető Dunaújváros és Székesfehérvár, mindkettőben a szélesebb értelemben vett térség jelentős foglalkoztatási működnek.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A térség megközelíthetősége alapvetően jónak mondható, hiszen mind a vasúti kapcsolódás, mind pedig – az M6-os autópálya megépülésével – a gyorsforgalmi úton történő elérés biztosított. A térségen keresztül halad a Budapest - Pécs vasútvonal. A Budapest (Kelenföld) - Pécs vonal a 168/2010. (V. 11.) Korm. Rendelet 1. melléklet alapján a „transz-európai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő vasúti pályák” 40-es számú vasútvonala. A közösségi közlekedés infrastruktúrája megfelelőnek mondható, a buszvárókat folyamatosan fejlesztik az önkormányzatok. A közúti közösségi közlekedés menetrendje ugyanakkor egyes esetekben (pl. Adony) a jelentősebb centrumok felé újra gondolásra érett.

A megyeszékhely elérése közúton 2000 és 2013 között az átlagos 45 percről 43 percre csökkent, ám e mutató tekintetében is jelentős a szórás a térségen belül, hiszen ez az érték 2013-ban Szabadegyháza esetében például alig 27 perc, míg előszállítás esetében 58,9 perc volt. Autópálya csomópontot rendkívül rövid időn belül érhetnek el a térség lakói, hiszen a leggyorsabb út 2008-ban is csupán 9 perc volt, ami 2013-ra alig 5,3 percre csökkent. A mutató értéke Adony és Iváncsa esetében 0 perc, míg Hantos esetében több, mint 20 perc.

A járásközpontok elérhetősége minimális mértékben romlott, hiszen míg 2012-ben 16,9 perc, addig 2013-ban 17,8 perc kellett a központ eléréséhez. A Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület Helyi Akciócsoportjához tartozó településeken az önkormányzati kiépített út és köztér hossza 2006-ban 240,4 kilométer volt, ami a megyei érték (2 058,8 km) 11,67%-a. 2013-ban az önkormányzatok esetében 272,4 kilométeres értéket vett fel a mutató, vagyis a bővülés 13,31% volt. Ugyanebben az évben megyei szinten 2.209 kilométeres értéket rögzítettek.

A kiépített utak és köztér hossza Perkátán elérte a 31 kilométert, míg Rácalmáson 28,6, Adonyban pedig 20,8 kilométert tett ki. Előszálláson csupán 4 kilométer hosszban került kiépítésre önkormányzati út és köztér. 2013-ban Perkátán már 36,7 kilométeres értéket vett fel a mutató.

Az önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km) 632,6 kilométerről 650,2 kilométerre nőtt a térségben 2006 és 2013 között, miközben megyei szinten e mutató értéke 3.947,7 kilométerről 4.413,2 kilométerre emelkedett. 2006-ban a leghosszabb kiépítetlen útszakaszok Besnyőn, Perkátán és Adonyban voltak, és 2013-ban is e települések álltak a lista élén. Az állami közutak hossza a térségben 2006-ban 58,17 kilométer volt, míg 2013-ra ez az érték 54,4 kilométerre csökkent. A közutak minősége, állapota sok esetben leromlott a települések bel- és külterületé is, az önkormányzati utak kezelését esetenként eszköz- és géphiány is hátráltatja.

A térség keleti részén fekvő települések (Adony, Rácalmás) elérhetőségét javítja a Duna is, mely azonban elsősorban kishajó forgalommal segíti a térség turizmusát.

4.1.2. Környezeti adottságok

A nagyobb településeken jelentős építészeti örökség található (pl. Jankovich Kúria Rácalmáson vagy a Felsőcikolapuszta kastély Pusztaszabolcson), de a térség községei is komoly hangsúlyt fektetnek a turisztikailag hasznosítható épületállomány fejlesztésére (pl. kulcsi hajóállomás). Perkátán a Győry kastély említhető meg jelentősebb építészeti örökségként.

A települések népességmegtartó és vállalkozásvonzó képességének is meghatározó eleme az általános településkép, a községek és városok élhetőségének szintje. Összefüggésben a korábban meghatározott kedvezőtlen vándorlási adatokkal, hangsúlyozni szükséges, hogy a települések többsége számára problémát jelent a helyi, önkormányzati tulajdonban lévő úthálózat fenntartása, a gyalogos járdák fejlesztése. A településközpontok funkcionális szerepe és az ehhez kapcsolódó harmonikus településkép is sok esetben hiányzik. A csapadékvíz elvezetése, a parkolási lehetőségek, a közterületek és közparkok, valamint az ott található növényzet,

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

zöldfelület állapota szinte minden településen fejlesztést igényel. E területeken többnyire nem jeleik meg a rekreációs funkció, nem alkalmasak a pihenésre, szabadidő megfelelő eltöltésére.

A térség természetvédelmi területei közül kiemelendő az Adonyi Természetvédelmi Terület. A terület védelem alá helyezésének célja a hazánkban csak néhány helyen előforduló fokozottan védett gyapjas csüdfű termőhelyének megóvása volt. Geológiaiilag a terület a Mezőföldi löszháthoz tartozik. Természetes növényzete a térségre valamikor jellemző homoki és lösztölgyesekkel kevert sztyepprétek maradványait őrzi. A legnagyobb értéket a több mint 300 főből álló gyapjas csüdfű állomány jelenti. Ez a növény az európai Vörös Könyvben is szereplő veszélyeztetett faj.

Kiemelendő továbbá a Rácalmási-szigetek Természetvédelmi Terület. A természetvédelmi terület feladata, hogy megőrizze a Duna mellett mára csak foltokban megmaradt ártéri keményfa- és puhafa ligeterdőket, a rájuk jellemző növény és állatvilággal együtt. Gemenchez hasonlóan a rácalmási szigetvilág is többé-kevésbé megőrizte a Duna árterének egykori jellemzőit, növény és állatvilágát. A Líviai halastavak Természetvédelmi Terület a területen olyan flóra és fauna alakult ki és létezik mely megóvásra méltó. Értékes és fokozottan védett madárfajok találhatóak meg a területen.

A térség területét érinti az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek közül az Adony-perkátai löszvölgyek megnevezésű kiemelt jelentőségű természet-megőrzési Natura 2000 terület, valamint a Duna és ártere megnevezésű kiemelt jelentőségű természet-megőrzési Natura 2000 terület. Szabadegyházán saját telepítésű arborétum várja a látogatókat.

A termőhelyi adottságok következtében a szántóföldi növénytermesztés, ezen belül a gabona és kukorica termesztés a mezőgazdasági tevékenység fő profilja a tájnak. A térség településeihez tartozó termőterületek kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, valamint kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete övezeti besorolásúak.

A környezet állapotát a helyi természeti adottságok mellett a rendelkezésre álló – elsősorban vonalas – infrastruktúra állapota is jelentős mértékben meghatározza. A Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület Helyi Akciócsoportjához tartozó településeken a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 91%-ról 93%-ra emelkedett 2000 és 2013 között. Ugyanez az érték a vizsgált időszakban megyei szinten 95,2%-ról 96,3%-ra emelkedett. Ha a térség települési szintű adatait vizsgáljuk, azt látjuk, hogy 2013-ban Iváncsán 100%, míg Előszálláson alig 82% volt ez az érték.

A háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége 1,46 millió m³ volt térségi szinten 2000-ben, míg az összes szolgáltatott víz mennyisége 1,59 millió m³ volt. 2013-ban a mutató értéke térségi szinten 1,478 millió m³-re emelkedett, míg az összes szolgáltatott víz mennyisége 1,64 millió m³ volt.

A Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület Helyi Akciócsoportjához tartozó településeken a háztartási gázfogyasztók száma száz lakásra 76,9 fő volt 2000-ben, míg 2013-ban a mutató értéke 73,4 főre csökkent. Ugyanebben az időszakban megyei szinten 80,6 főről 81,6 főre emelkedett.

A közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya ugyancsak 2000 és 2013 között 18,5 százalékról 46,4 százalékra emelkedett a térségben, miközben a megyei szintű adat értéke 49,4%-ról 77%-ra nőtt. A térség települései közül 2013-ban Szabadegyházán volt a legmagasabb (82,1%), míg Nagykarácsonyban és Előszálláson a legalacsonyabb (0%) a közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A térségben jelentős előrelépés történt a legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes internet-hozzáféréssel rendelkező lakosság számának alakulása kapcsán, hiszen míg 2011-ben 4.488 fő, addig 2013-ban 6 713 fő tartozott ebbe a kategóriába. Települési szinten vizsgálva a mutatót azt láthatjuk, hogy 2013-ban Rácalmásan átlagosan 1.980 fő, Előszálláson 1.036 fő, míg Perkátán 935 fő rendelkezett szélessávú internet hozzáféréssel.

A térségben a szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya 2011-ben 36,7% volt, ami kismértékben meghaladta a megyei értéket (35,5%). A térség települései közül Daruszentmiklóson a lakások közel fele (49,4%), míg Rácalmásan kevesebb, mint harmada (31,9%) volt a szelektív hulladékgyűjtésbe bevonva.

A térség keleti települései esetében meghatározó problémaforrás a Duna és ennek partjának környezeti állapota. Komolyabb, térségi szemléletű beavatkozást igényel a mára feliszapolódott, elzáródott mederágak rehabilitációja. Természetvédelmi szempontból is kívánatos lenne egyes mederágak megnyitása, vízutánpótlásának biztosítása. Térségi jelentőségű kérdés a Cikolai tórendszer helyi védelmének biztosítása is.

Ipari hasznosítású terület szinte minden településen található a rendezési tervben meghatározott paraméterekkel és betelepítési lehetőségekkel. Sajnos több településen ezen a szinten meg is álltak a folyamatok, mert forrás hiány miatt a területek nem kerültek kialakításra és infrastrukturális szempontból fejlesztésre. A jelentős mezőgazdasági termelés és szántóföldi területek meghatározó aránya következtében a környezetkímélő mezőgazdasági rendszerek ösztönzése kiemelt jelentőségű feladat.

A térségben számos építészeti és egyben kulturális érték is található. Az épületállomány egy része már felújításra került, azonban számos közülük jelenleg is rossz állapotban van, kihasználtsága nem biztosított megfelelően, így fenntartása költséges. A hasznosítás megtervezésekor a megfelelő funkció mellett az energia hatékony megoldások kialakításának szempontját is szem előtt kell tartani.

4.1.3. Kulturális erőforrások

A helyi kulturális örökség ápolását több településen számos civil szervezet, közösség magára vállalta. A teljesség igénye nélkül megemlítenéd Beloianisz, ahol a görög hagyományok megőrzése kiemelt feladat, a településen néptánc együttes működik. Iváncsán 1897-ben olvasókör, 1898-ban önkéntes tűzoltó egyesület alakult, míg a Kulcsi Kemencés Kézműves Egyesület a helyi kézműves mesterségek népszerűsítését végzi. Pusztaszabolcson helytörténeti gyűjtemény erősíti a lokális identitástudatot.

A térség főbb turisztikai vonzerejét az épített és természeti környezet szépsége, a lovas turizmus, a tanyasi turizmus és – a térség keleti települései esetében – a Dunára települő horgász és vízi turizmus jelenti.

A települések jelentős turisztikai vonzerőt jelentő rendezvények házigazdái is. Ezek közül kiemelendő Pusztaszabolcsban a legnagyobb idegenforgalmi látványosságnak minősülő, minden évben megrendezésre kerülő Szabolcs Napok, vagy Nagykarácsonyban az immár országos jelentőségűnek minősíthető, Mikulásházhoz kapcsolódó programsorozat. Adonyban meghatározó kulturális és gasztronómiai események szervezése köthető a Dunamenti Szent Orbán Borrendhez. Az egyesület rendszeres borversenyeket, szakmai napokat és borünnepeket tart a városban. Besnyőn többek között a helytörténeti gyűjtemény, míg Kulcsban a szüreti felvonulás és bál vonzza a turistákat.

A térségben az aktív turizmus kedvelői is több program közül válogathatnak, és turistaútvonalak bejárására is van lehetőség.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A térségben található a római kori limes szakasz egy része is, melyet 2003 óta (kulturális kategóriában) egy nemzetközi sorozatjelölés részeként „A római limes magyarországi szakasza” világörökség várományosi címmel illették. Adony térsége a római korban a 2. századtól egy ezerfős helyőrség táborhelye volt a római határon. A castellum maradványai a várostól északra a 6-os főút két oldalán fekszenek. A romok nagy részét a Duna mellékága elmosta. A limes-hez kapcsolódó turisztikai fejlesztések túlmutatnak a térségen, nagyobb – Dunaújvárost is érintő – fejlesztési program előkészítése várható a 2014-2020-as időszakra.

A kulturális és szabadidős szolgáltatásokat biztosító intézmények infrastrukturális háttere sokszor leromlott állapotú. A helyi művelődési központok épületei energetikai szempontból elavultak, eszközállományuk hiányos, nem felelnek meg a modern igényeknek, így hiányzik lakosságvonzó képességük. Emellett a kulturális területen jellemző a települések közötti együttműködések hiánya: az elmúlt időszakban nem valósult meg a LEADER-ből együttműködési program. A helyi rendezvények, programok hiánya egyben a lakosság identitástudatának gyengeségéhez is hozzájárulnak, a lokális kötődés gyengesége pedig egyértelműen az elvándorlást erősítő egyik tényező.

4.1.4. A társadalom állapota

A HACS területén található települések összes lakónépessége 2013 év végén 47.863 fő volt. A lakónépesség változására jellemző, hogy 2000 és 2008 között folyamatosan emelkedett, majd 2009-től egyértelműen csökkenni kezdett. Ennek megfelelően a 2000-es 47.786 fő lakónépesség 2008-ra 49.502 főre emelkedett (ez 3,59%-os növekedés), míg 2013-ra gyakorlatilag visszaállt a 2000-ben rögzített értékre. A települések közül a legmagasabb lélekszámmal Pusztaszabolcs (2013: 5.957 fő), Mezőfalva (2013: 4.711 fő), illetve Rácalmás (2013: 4.558 fő) rendelkezik és a 4000 fő feletti települések közé sorolható még Nagyvenyim is (2013: 4.032 fő).

Az utóbbi évek jelentős népességfogyását látva meg kell vizsgálni a lehetséges okokat. A természetes népességi folyamatokat áttekintve megállapítható, hogy a „természetes szaporodás, fogyás mutatója (amely az élveszületések és a halálozások különbözetét fejezi ki ezer lakosra vetítve) a teljes vizsgált időszakban negatív előjelű volt. Ez alapján kijelenthető, hogy a halálozások száma a területen, összességében minden évben meghaladta az élveszületések számát, ami így a lakónépesség egyértelmű fogyását eredményezte. Mindez – összevetve az országos és megyei folyamatokkal – nem extrém jelenség, hiszen mind Fejér megye, mind pedig Magyarország esetében hasonló tendenciákról lehet beszámolni. A HACS adatai az országos átlaghoz állnak közelebb, azonban egy-egy évben – 2005, 2009, 2010, 2011 – kedvezőtlenebbek annál. A megyében regisztrált természetes fogyás ugyanakkor – 2002 és 2007 kivételével – kedvezőbb a HACS területére vonatkozó szintnél. Fontos kiemelni, hogy az utóbbi két vizsgált évben javult a HACS helyzete, a 2011-es legkedvezőtlenebb szintről (-4,9 ezrelék) 2012-ben -3,7, majd 2013-ban -3,8 ezrelékre változott a mutató értéke. Ezáltal egyben igen közel került a HACS területi mutatója az országos és egyben a megyei átlaghoz is (2013: Fejér megye: - 3,6 ezrelék, Magyarország - 3,9 ezrelék).

A települések jelentős különbséget mutatnak a természetes népesedési folyamatok terén. Szinte egységesen elmondható, hogy a HACS városainak és községeinek jellemzője a lakosság természetes fogyása, de van kivétel is: Rácalmás (1,1 ezrelék) és Kisapostag (1,5 ezrelék) 2013-as pozitív mérlege jelzi, hogy e településeken a születések száma nagyobb a halálozásokénál, emellett Perkáta is kiemelhető, ahol a mutató (-0,3 ezrelék) minimális természetes fogyásról árulkodik. Jóval kedvezőtlenebb helyzetet mutatnak Ivánca (-9,4 ezrelék), Pusztaszabolcs (-7,7 ezrelék), Kulcs (-7,1 ezrelék) és Nagyvenyim (-6,4 ezrelék) adatai, melyek a HACS átlagos mutatóját is negatívan befolyásolják.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A települések és a HACS egészének népességi adatait is jelentősen befolyásolják a vándorlási folyamatok. A vizsgálatra kerülő mutató az adott közigazgatási egységbe állandó, vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó, vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözetét fejezi ki, ezer lakosra vetítve.

A HACS vándorlási mutatójának változása szinte teljes mértékben visszatükrözi azt a folyamatot, melyet a lakónépesség változásának vizsgálata során már leírtunk. A terület vándorlási egyenlege 2000 és 2008 között folyamatosan pozitív volt, ezt követően, 2009-től azonban negatív előjelűre váltott. Míg tehát a vizsgált időszak elején a vándorlások hozzájárultak a helyi népesség számbeli növekedéséhez, a 2009-es évtől kezdve – 2011 kivételével – minden évben több lakó költözött el a térségből, mint ahányan azt új ideiglenes, vagy állandó lakóhelyükként választották. Azt is érdemes kiemelni, hogy a területre történő betelepülés folyamatosan lassult: míg 2000-ben a vándorlási mutató értéke 15,2 ezrelék volt, 2004-ben 8,2 ezrelék, 2006-ban 5,7 ezrelék, majd 2008-ban 3,4 ezrelék. A legkedvezőtlenebb érték 2009-hez kapcsolódik (-4,1 ezrelék), ezt követően kevésbé rossz értékeket regisztráltak, sőt, 2011-ben ismét pozitív volt a térség vándorlási rátája, ez azonban nem bizonyult tartósnak, hiszen a 2012-es és 2013-as évek újra az elvándorlás jelenségét erősítik meg.

A települések szintjén – a 2013-as évet vizsgálva – most is jelentős különbségeket tapasztalunk. Míg Rácalmás (15,6 ezrelék), Hantos (13,4 ezrelék) és Kulcs (12,7 ezrelék) jelentős vándorlási nyereséggel rendelkezik, addig más települések esetében az elvándorlás ténye ellensúlyozza a HACS területének összesített mutatóját. A legnagyobb mértékű vándorlásból származó népességvesztést 2013-ban Előszállás (-23 ezrelék), Perkáta (-18,1 ezrelék), Kisapostag és Beloiannisz (-15,4 ezrelék) szenvedte el, de jelentős arányban hagyták el a lakók Nagyvenyimet, Szabadegyházát, Iváncsát és Pusztaszabolcsot is.

Az egyes települések népesedési folyamataiban tapasztalható különbségek tehát, a fentiek szerint két okra vezethetőek vissza: a természetes népesedési folyamatokra – azaz a születések és halálozások különbségére – és a vándorlási eseményekre. Előbbi tényező alapvetően függ a helyi lakosság korösszetételétől: egyrészt a gyermekvállalási korú felnőttek számától, másrészt az idősek arányától. Amennyiben a gyermekvállalási korú népesség megfelelő számban él egy településen és a gyermekvállalási hajlandóság is megvan, a gyermekek száma növekszik. Az idősek esetében az egészségi állapot jelenti a legfontosabb befolyásoló tényezőt.

A vándorlás esetében a legfontosabb népességvonzó tényező a munkahely. Azokat a településeket, ahol jelentős számú – részben új – munkahely van, szívesen részesítik előnyben az új otthont keresők, s ez még inkább igaz fordítva: a szerényebb munkaerő-piaci potenciállal rendelkező települések sokkal veszélyeztetettebbek a lakossági elvándorlással.

A két folyamat – természetes szaporodás/fogyás, illetve vándorlási egyenleg alakulása – sok esetben egymásra is hatással van: a vándorlás többnyire a leginkább mobilis fiatalabb korosztályokat érinti, ugyanakkor a fiatalok elvándorlásával a gyermekszületések száma is visszaesik. Mivel a népességcsökkenés a térségben több települést is nagymértékben érint, e települések esetében törekedni szükséges a népesség megtartását elősegítő beavatkozások kialakítására.

Következő lépésként a népesség korösszetételét vizsgáljuk meg, egyrészt az állandó népességen belül a 0-14 évesek arányát és a 60 évesnél idősebbek arányát. Fontos kiemelni, hogy mind az országos, mind a megyei, mind pedig a HACS területének mutatói folyamatos csökkenést mutatnak a 0-14 évesek aránya tekintetében. Ugyancsak e jelenség része, hogy míg 2000-ben a HACS területén a 0-14 évesek aránya (17,9%) még meghaladta az országos (16,5%) és a megyei (17,2%) átlagot, 2013-ra megfordult a helyzet. Ekkor már a HACS területének adata (14%) mind a Fejér megyei (14,2%), mind az országos (14,3%) értéknél kedvezőtlenebb. 2000 és 2013 között a HACS népességén belül a 0-14 évesek aránya 3,9%-kal esett vissza, tehát a fiatalabb korosztály száma és aránya jelentősen csökkent.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

Települési szinten összevetve azt láthatjuk, hogy 2013-ban a 0-14 évesek aránya 11,1% (Beloianisz) és 15,7%-os, (Daruszentmiklós) viszonylag széles skálán változik.

A 60 évnél idősebbek aránya éppen ellenkező tendencia szerint változik. Bár 2000 és 2006 között gyakorlatilag stagnált a korosztály aránya (18,8 és 19% között változott) 2007-től (19,2%) folyamatos emelkedésnek indult. 2010-ben 20,4%, 2013-ban pedig a népesség 22%-át teszik ki a 60 évnél idősebbek. A jelenség kiegészítő magyarázataként ki kell emelni: alapvetően nem a halandóság csökkent, hanem a születések száma esett vissza.

A települési szint most is jelentős szórást mutat a korcsoport arányának vonatkozásában: a legtöbb idős ember Nagykarácsonyban él (a lakosság 25,6%-a), míg a legkevesebb Szabadegyházán (a lakosság 18,1%-a).

A két korcsoport arányának tendenciózus változása előrevetíti az öregségi mutató változásának irányát. Az indikátor az adott területen lakóhellyel rendelkező 60-x éves személyek arányát mutatja a 0-14 évesekre vetítve, ezzel nyomon követhetővé téve a helyi lakosság öregedési vagy fiatalodási folyamatát. A HACS területén élő lakosság – összhangban a magyarországi és egyben a Fejér megyei folyamatokkal – egyértelműen öregszik. A mutató értéke 2000-ben 1,05 volt, 2005-ben 1,17, 2010-ben 1,4, 2013-ban pedig 1,56. Azaz: míg 2000-ben minden 100 0-14 évesre 105 60 év feletti jutott, 2013-ban már 156. A kedvezőtlen adatokat némileg árnyalja, hogy az országos és megyei értékek a HACS területénél is borúlátóbb képet festenek: 2013-ban Fejér megyében 160, országosan pedig 167 idős, 60 év feletti személy jutott 100 fiatal, gyermekkorú, azaz 0-14 éves személyre.

A települések közötti különbségek a HACS területén most is jelentősek: a legkedvezőtlenebb mutatóval Beloianisz és Nagykarácsony (2,1) rendelkezik, ahol az idősek aránya 210%-os a fiatalokéhoz képest, de hasonló a helyzet Baracs (1,9), Kisapostag (1,9) és Besnyő (1,8) esetében is.

A korábban leírtakkal összhangban, a kormegoszlás adatait áttekintve azt láthatjuk, hogy a lakosság öregedésének foka összefüggésben van a népesség számának alakulásával is. Az erőteljesebb öregedést mutató településeken a fiatalok aránya egyre kisebb, így kevesebb gyermek is születik. Sok esetben ez a folyamat oda vezethet, hogy az óvoda, iskola már nem tud optimális létszámmal működni, kedvezőtlen esetben be is zárhat. Ez pedig újabb kedvezőtlen eseményhez vezethet: a fiatalabb (gyermekvállalási korú népesség) elvándorlásához.

A HACS területén számos nemzetiség él, egyes településeken jelentős kisebbségekről is beszámolhatunk, jellemzően e kisebbségek nemzetiségi önkormányzattal is rendelkeznek. Figyelembe véve, hogy a cigány nemzetiség jelenléte az esetek többségében a szegénység és hátrányos helyzetű csoportok jelenlétére is utal, az alábbiakban e kisebbség aránybeli változását is megvizsgáljuk a népszámlálási adatok segítségével. 2001-ben – a hivatalos mérések szerint – a HACS területén a cigány kisebbséghez tartozók aránya 0,9% volt, miközben a megyei átlag 1%, az országos mutató pedig 2% volt. 2011-re 1,5%-ra emelkedett a helyi cigányság aránya (ez egyben megegyezik a megyei adattal is), míg országos szinten 3,2%-ot rögzítettek. Mindez jelzi, hogy a térségben – bár az országos átlagnál alacsonyabb előfordulással – fokozottabban jelentkezhetnek a szociálisan és egyéb szempontokból hátrányos helyzetűek és rászorulóknak problémái.

A HACS településeken a cigány népesség aránya 2011-ben többnyire 1% alatti, egyes esetekben azonban ennél sokkal jelentősebb. Ki kell emelni Nagyvenyimet (6%), Mezőfalvát (3%), Perkátát (2,7%) és Előszállást (1,8%). E településeken fokozott figyelemmel kell lenni a hátrányos helyzetű csoportok kezelésére.

A családok, háztartások helyzetét is megvizsgáljuk a foglalkoztatottság társadalmi szempontjait elemezve. A népszámlálási adatok alapján azt láthatjuk, hogy míg 2001-ben a háztartások 38% nem rendelkezett foglalkoztatott személlyel, 2011-re ez az arány némileg csökkent, 36,7%-ra. Ez

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

az érték kedvezőbb az országos mutatónál, amely 2011-ben 38,3%-os volt. A legtöbb foglalkoztatott nélküli háztartás Daruszentmiklóson (49,4%), Nagykarácsonyban (45,2%), Perkátán (40,5%) volt 2013-ban. A mutató részben jelzi, hogy ezeken a településeken nagyobb arányban fordulnak elő hátrányos helyzetű háztartások, családok. Ugyanezt erősíti az a mutató is, amely az alacsony végzettségűek (legfeljebb 8 általános iskolát végzettek) arányát fejezi ki az összes munkanélküli viszonylatában. Ez az adat a települések közül Iváncsa (57,4%), Besnyő (56,4%), Perkáta (55,6%), Pusztaszabolcs (54,7%) és Daruszentmiklós (54%) esetében jelzi leginkább, hogy magas a munkanélküliek között az alacsony végzettségűek, s egyben a munkaerő-piaci szempontból nehezebb helyzetben lévők aránya. A legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a munkanélkülieken belül emelkedik az utóbbi években a HACS területén: 2011-ben 41,9%, 2012-ben 43,4%, 2013-ban 44,4% volt, az értékek mindhárom évben meghaladták a megyei és országos szintet is.

Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportba tartozó munkanélküliek aránya szintén emelkedik az utóbbi években: 2011: 29,1%, 2012: 31,8%, 2013: 36,2%. A két utóbbi adat értékének emelkedése felhívja a figyelmet egyes társadalmi csoportok és egyben családok és háztartások munkaerő-piaci, szociális és pénzügyi érzékenységre, veszélyeztetettségére. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportba tartozó munkanélküliek aránya a HACS területén belül 2012-ben Előszálláson (62,7%), Nagykarácsonyban (52,3%), Szabadegyházán (45,3% és Mezőfalván (45,2%) volt a legmagasabb.

A helyi közösségek állapotát jól tükrözi a helyi civil és non-profit szervezetek számának alakulása. A regisztrált non-profit szervezetek száma – az országos és megyei folyamatokkal egyező módon – emelkedik a HACS területén. Megvizsgálva az ezer lakosra jutó szervezetek számát, azt láthatjuk, hogy 2000-ben a releváns érték 2,6 darab volt, 2005-ben 3,5 darab, 2010-ben pedig 4,7 darab (az utolsó rendelkezésre álló adat 2010-es). Az emelkedés ellenére a 2010-es helyi érték jelentősen elmarad a megyei (6,5 darab) és országos (8,2 darab) átlagoktól. A 2011-től, új módszertan alapján rögzített adatok továbbra is jelentős távolságot mutatnak a magasabb területi szintek adataihoz képest: 2013-ban Magyarország: 12,6 darab, Fejér megye: 9,7 darab, HACS területe: 5,5 darab. A települési adatok hasonlóak a HACS átlaghoz, csak egy-egy település (pl. Szabadegyháza, Kulcs) esetében láthatunk kedvezőbb – de jelentősen az országos átlag alatt maradó – szinteket. Fontos jelezni, hogy a civil szervezetek nagyobb számú működése jellemzőbb a jelentősebb méretű településeken, városokban (pl. Dunaújváros, 2013-ban 10,2 db, Pusztaszabolcson 8,8 db nonprofit és civil szervezet jutott 1000 főre). A civil szervezetek működése nagyban függ a lakosság közösségi aktivitásától, mindamelllett a szubjektív tényezőknek is jelentős szerepe van e téren.

Összességében, demográfiai szempontból, kiemelendő a térség vonatkozásában a népesség jelentős csökkenése, a korábban pozitív vándorlási egyenleg kedvezőtlen megváltozása és a népesség elvándorlásának ténye (egyres települések kivételével), a társadalom öregedése és egyben a fiatal korcsoport arányának jelentős visszaesése. Emellett hangsúlyozandó a korábban kevésbé jellemző, hátrányos helyzetű lakosság arányának növekedése is. A nonprofit és civil szervezetek kis száma a helyi közösségek aktivitásának alacsony szintjére utal.

A helyi lakosság iskolai végzettségét a 2001-es és 2011-es népszámlálás adatai alapján elemezzük. A vizsgálat három kategória alapján történik: legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebb népesség aránya, legalább érettségizett 18 éves és idősebb népesség aránya, felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebb népesség aránya.

A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 2001-ben 32,9% volt a HACS területén, ez jelentősen magasabb és egyben kedvezőtlenebb, mint a megyei (28,4%) és országos (26,3%) átlag. 2011-re mindhárom területi szinten javulást érzékelünk, de a HACS hátránya továbbra is egyértelmű: a helyi 29,9%-os adat 3,1%-kal haladja meg a Fejér megyei (26,8%) és 4,9%-kal az országos (25%) szintet.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A legalább érettségivel rendelkezők aránya 2001-ben 23%- volt a HACS területén. Ez az érték jelentősen elmarad a megyei (34,7%) és országos (38,2%) átlagtól. 2011-ben már a lakosság 35,9%-a rendelkezett legalább érettségivel a HACS területén, tehát az előrelépés jelentős, azonban e területen sem csökkent a térség elmaradása a megyétől (45,6%) és az országos szinttől (49%). A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya is jól mutatja a HACS lakosságának elmaradását a magasabb területi szintek átlagától. A 2001-ben mért 5,8% ismét jelentősen alatta van a megyei (10,8%) és országos (12,7%) adatoknak. 2011-re javult a helyzet, az ekkor regisztrált helyi adat 10,1%, ez azonban továbbra sem közelíti meg a megyei (16,3%) és országos (19%) értékeket.

Települési szinten is kiemelhető az iskolázottság alacsony szintje. Fontos megemlíteni, hogy a felsőfokú végzettségűek aránya 2011-ben mindössze Rácalmás esetében haladja meg az országos átlagot, Kulcson, Kisapostagon, Nagyvenyimben és Baracson van még 10% felett, a többi településen nem éri el azt, sok esetben az 5%-ot közelíti, vagy az alatt van. Figyelembe véve, hogy a magasabb iskolai végzettség növeli a munkaerő-piaci esélyeket, hosszú távon a térség érdeke a lakosság iskolai végzettségének emelkedése.

A bölcsődei férőhelyek igen korlátozottan vehetők igénybe a HACS-hoz tartozó települések esetében. A 2013-as statisztikai adatok szerint a 17 település közül mindössze Kulcs községben érhető el ez a szolgáltatás, összesen 14 férőhellyel, 2009 óta. Az alacsony férőhelyszámot jól mutatja, hogy míg országos és megyei szinten, 2013-ban, egy bölcsődei helyre átlagosan 7-10 fő 0-2 éves gyermek jutott, addig a HACS területén 86 fő. Az óvodai férőhelyek száma 2000-2013 között némileg emelkedett a térségben: 2000-ben 1.620, 2013-ban 1.797 férőhelyet vehettek igénybe a HACS településein élő családok (az emelkedés közel 11%-os). Az óvodai szolgáltatás valamennyi településen elérhető 2013-ban, a legnagyobb férőhelyszám Pusztaszabolcson van – amely a legnépesebb település is a térségben. Az egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 éves gyermekek számának alakulása egyrészt visszatükrözi a korábban már kiemelt gyermekszám csökkenést, másrészt utal arra, hogy – HACS szinten – jelenleg nem érzékelhető férőhelyhiány az óvodai ellátásban. Míg tehát 2000-ben egy óvodai férőhelyre 0,91 fő 3-5 éves gyermek jutott, addig 2009-ben 0,85, 2011-ben 0,80, 2013 pedig 0,71 fő. Az adatok értelmezésénél egyrészt figyelembe kell azt is venni, hogy a csökkenést részben a férőhelyszám emelkedése is okozta, valamint azt is, hogy az 5-6, illetve 6-7 év közötti gyermekeket nem veszi figyelembe ez a mutató, azonban az esetek jelentős részében előfordul, hogy a gyermekek csak a 6. életévük betöltését követően kerülnek ki az óvodai ellátásból.

A gyermekszám csökkenését mutatja az általános iskolai feladatellátási helyeken tanulók létszámának csökkenése is a HACS vonatkozásában. Míg 2001-ben még 4.259 fiatal tanult a térség általános iskoláiban, 2005-ben 3.964, 2009-ben 3.603, 2010-2013 között pedig 3.400-3500 fő. A 2013-as 3.475 fő a 2001-es adathoz képest 18,4%-os visszaesést jelez, ami igen jelentősnek mondható. Az általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszáma – ami az országos átlagtól jelentősen elmarad a települések mérete miatt – szintén folyamatos és jelentős visszaesést mutat – 2001-ben 236,6 fő, majd 2013-ban 182,9 fő volt.

A HACS térségén belül egyedül Pusztaszabolcs városában működik középiskola. Az elmúlt időszakban az itt tanuló fiatalok száma is jelentősen visszaesett, a csökkenés leginkább a 2010-et követő években realizálódott. 2001-ben 330 fő, 2005-ben 320 fő, 2010-ben 310 fő volt a középiskolák létszáma, de 2011-ben már csak 267, 2012-ben 227, 2013-ban mindössze 185 fő. A 2001-es sinthez képest igen számottevő, 44%-os visszaesésről beszélhetünk a 2013-as mutatók alapján.

A fenti adatok a gyermekszám drasztikus csökkenése mellett az intézmények kihasználtságának visszaesésére és az oktatásban dolgozó szakemberek munkaerő-piaci helyzetének esetleges ellehetetlenülésére is utalnak.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A HACS területén az egy házi orvosra, illetve gyermek házi orvosra jutó lakosok száma 2011-ben 1.803, 2012-ben 1.851, 2013-ban 1841 fő volt. A szám alapvetően változik a születések és halálozások következtében, illetve esetleges házi orvosi praxis megszűnése, létrejötte esetében. Az adatokat a megyei és országos értékekkel összevetve elmondható, hogy a térségben működő házi orvosok jelentősen nagyobb leterheltség mellett végzik munkájukat: 2013-ban országos átlagban egy orvosra 1.557 fő jut, de megyei szinten is csak 1.698 főről számolhatunk be. Különösen kedvezőtlen a helyzet Mezőfalván (2.355 fő), Előszálláson (2.307 fő), Nagyvenyimben (2.016 fő és Pusztaszabolcson (1.985 fő), ahol az orvosok leterheltsége – a lakosság adatok alapján – kiemelkedő.

A helyi és térségi közszolgáltatások esetében ki kell emelni, hogy az infrastrukturális feltételek sokszor nem felelnek meg a kor elvárásainak, az energetikai szempontból elavult épületek működtetése jelentős terheket ró az önkormányzatokra.

A közbiztonság erősségét az 1000 lakosra jutó bűncselekmények száma alapján vizsgáljuk. E téren elmondható, hogy a HACS területén a 2000 és 2013 közötti időszak jelentős részében nem érte a bűnözés szintje a megyei és országos átlagokat, tehát a közbiztonság viszonylag erősnek mondható. Az időszak során a legalacsonyabb értékkel 2013-ban találkozhatunk, amikor a HACS területén 1000 lakosra átlagosan 2133 bűncselekmény jutott, míg a megyében 3.805, országos szinten pedig 4.894 darab.

Társadalmi vonatkozásban mindenképpen kiemelendő, a helyi lakosság alacsony iskolai végzettsége, különösen a diplomások területén. A helyi társadalom szerveztségének viszonylag alacsony fokát jelzi a civil és nonprofit szervezetek kisebb száma, ugyanakkor pozitív tényként értékelendő a térség kedvező közbiztonsági helyzete.

A Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület Helyi Akciócsoportjához tartozó településeken a száz lakosra jutó adófizetők száma 2000 és 2013 között 42 főről 46,9 főre nőtt. Míg a vizsgált időszak elején ez az érték lényegében megegyezett a megyei szinten mért adattal (42,1 fő), addig 2013-ra Fejér megyében már csupán 36,8 fő adófizető jutott 100 lakosra.

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem értéke ugyancsak 2000 és 2013 között 269 ezer forintról 788 ezer forintra nőtt, míg Fejér megyében ugyanezen időszak alatt 307 ezer forintról közel 820 ezer forintra emelkedett a mutató értéke. A térségen belül Rácalmásan rögzítették 2013-ban a legmagasabb számot (1.035.905 Ft), és Beloianisz esetében a legalacsonyabbat (539.475 Ft).

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma a térség településein 2006 és 2013 között 1.401 főről 2.220 főre emelkedett. A rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya 2001-ben a megyei átlagot (37,9%) kismértékben meghaladta, és 40,2% volt. Ugyanez a mutató 2011-ben már csak 37,2% volt a térségben, miközben megyei szinten 36,4% volt.

A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya a 2001-es 19,8%-ról 2011-re 11,8%-ra csökkent. Ezzel párhuzamosan a megyei érték 16 százalékról 10 százalékra esett vissza.

A száz lakosra jutó személygépkocsik száma 2006 és 2013 között jelentős mértékben bővült a térségben, hiszen míg az átlag a vizsgált időszak elején 18,5 db volt, addig ez a szám 2013-ra 29,5-re emelkedett. Érdemes megjegyezni, hogy 2006-ban a megyei szintű érték még 22,9 db volt, és ez a szám 2013-ra 30,8 darabra emelkedett, vagyis a Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület Helyi Akciócsoportjához tartozó települések jelentős felzárkózást tudnak e téren is felmutatni.

A helyi közösségek lakhatási körülményeit több mutató együttes elemzésével vizsgálhatjuk. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 2001-ben 26%

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

volt a térségben, ami jelentős mértékben meghaladta az ugyanekkor mért megyei adatot (17,3%). 2011-ben ugyan már csupán 11,5% volt a mutató értéke térségi szinten, ám a megyei mutató értéke is jelentősen csökkent (7,6%). Az épített lakások aránya az éves lakásállomány százalékában mind térségi, mind pedig megyei szinten folyamatosan csökkent, így 2000 és 2013 között a mutató értéke mindkét vizsgált terület egység esetében 0,4%-ról 0,1%-ra változott.

4.1.5. A gazdaság helyzete

Foglalkoztatottság és munkanélküliség

A foglalkoztatottak arányát a 2001-es és 2011-es népszámlálási adatok alapján vizsgáljuk meg a foglalkoztatási szempontból aktívnek tekinthető korcsoport vonatkozásában (15-64 évesek). A mutató szempontjából foglalkoztatottnak minősül minden 15-64 év közötti személy, aki az eszmei időpontot megelőző héten legalább egy órányi, jövedelmet biztosító munkát végzett, vagy rendszeres foglalkozásától (pl. betegség miatti távollét vagy fizetett, illetve fizetés nélküli szabadság miatt) csak átmenetileg volt távol.

2001-ben a HACS településein élő 15-64 éves lakosság 55,5%-a volt foglalkoztatott. Ez magasabb az országos átlagnál (55%), azonban elmarad a megyei szinttől (58,2%). 2011-re mindhárom területi szinten pozitívan változott a helyzet: az országos átlag 57,9%-ra, a Fejér megyei 59,8%-ra, míg a HACS adata 58,4%-ra emelkedett. Továbbra is igaz tehát, hogy az országos átlagnál némileg kedvezőbb, míg a megyeinél alacsonyabb a foglalkoztatottak aránya a HACS településein.

A települések közötti különbségek 2011-ben számottevőnek mondhatóak. A legalacsonyabb a foglalkoztatottak aránya Daruszentmiklóson (46,3%) és Nagykarácsonyban (52,7%), azonban több településen a 60%-os is meghaladó (Nagyvenyim és Hantos 62,7%, Baracs 62,6% Rácalmás 62,4%, Kisapostag 60,7%, Kulcs és Szabadegyháza 60,3%).

A munkaerő felkészültsége alapján kiemelendő a már korábban hangsúlyozott iskolai végzettség szerinti elmaradása a helyi lakosságnak. Amellett, hogy valamennyi kategóriában gyengébbek a helyi végzettségi mutatók a megyei és országos mutatóknál, fontos kiemelni azt a tényt is, hogy egyes jelentősebb helyi foglalkoztatók (pl. Hankook) más térségekből ingázó foglalkoztatottakat tudnak alkalmazni szakképzett munkaerőként.

A releváns statisztika alapján regisztrált munkanélküli (álláskereső) az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül, és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az illetékes kirendeltséggel együttműködik, és akit az illetékes kirendeltség álláskeresőként nyilvántart.

A fenti feltételek alapján regisztrált munkanélküliek száma 2000 és 2007 között 1.319 és 1.755 fő között mozgott. A legmagasabb e szűkebb időszakon belül 2004-ben volt (1.755 fő), ezt követően csökkent, 2007-ben 1.527 főre. A 2008-ban kezdődő nemzetközi gazdasági válság e térségben is jelentősen éreztette hatását. 2008-ban a munkanélküliek száma a 2000-es szint (1.319 fő) 147,4%-ára (1.944 fő) emelkedett, melyet 2009-ben ismét kiemelkedő emelkedés követett. A 2009-es 2.778 fős munkanélküli szám a 2007-es adat 210,6%-a, tehát az álláskeresők száma több, mint duplájára emelkedett. A következő évek lassú enyhülést hoztak, 2011-ben 2.376 főt regisztráltak álláskeresőként, azonban 2012-ben újabb emelkedés következett. Az utolsó vizsgált adat szerint 2013 végére 1.901 főre csökkent a munkanélküliek száma, ez azonban továbbra is jelentősen magasabb a válság előtti értékeknél.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A 2008-ban kezdődő gazdasági válság jól megmutatkozik a munkanélküliségi ráta mutatójában is, melynek értéke 2006-2008 között 4,5-5,6% között mozgott, majd 2009-ben 9%-ra ugrott fel a HACS területén. Ez a szint meghaladja a megyei 8,8%-ot, azonban nem éri el az országos 9,9%-ot, ami azt is jelzi, hogy Magyarország egyes területeit még súlyosabban érintette a válság munkaerő-piaci hatása. Bár 2010-ben a mutató értéke 7,5%-ra mérséklődött, még 2013-ban is 5,7%-on volt, tehát nem érte el a válság előtti szintet, ugyanakkor, ebben az évben is kedvezőbb volt az országos (6,3%) adatnál.

A HACS településeinek a ráta értéke 3,7% (Besnyő) és 8,9% (Nagykarácsony) közötti értékek között szórt 2013-ban, ami jelzi, hogy foglalkoztatási és munkaerő-piaci szempont erősen differenciált területről van szó. A legkedvezőtlenebb adatok Nagykarácsony mellett: Daruszentmiklós: 8,6%, Hantos: 7,6%, Mezőfalva: 7,2%, Előszállás: 6,5%.

A tartós munkanélküliek (azaz 180 napnál régebben regisztrált álláskereső) aránya az összes munkanélkülieken belül az időszak nagyobb részében 50% körül mozgott, tehát az álláskeresők mintegy fele jellemzően tartósan kiszorul a munkahelyekről. A HACS területi adata (49,8%) 2013-ban szinte megegyezik az országos értékkel (49,9%), de magasabb a megyei (46,7%) aránynál.

A fiatal munkavállalók között 2006 óta jellemzően emelkedik a munkanélküliek jelenléte. Az összes regisztrált munkanélküli között a 25 év alattiak aránya 2006-ban 13,7% volt, 2009-ben ez 16,2%-ra nőtt. 2010, 2011-ben javult a helyzet, azonban 2012-ben minden eddiginél magasabbra ugrott a mutató szintje (17,7%) és 2013-ban is 16,8% volt. Míg korábban (2010-ig) jellemzően az országos átlag meghaladta a helyi szintet, az utóbbi években megfordult a helyzet: a HACS térségében regisztrált értékek jelentősen meghaladják az országos átlagot. Ugyancsak igen nagy különbségek vannak a települések között: nem ritka a 20% körüli, vagy azt meghaladó érték (Nagyvenyim: 24,1%, Előszállás: 23,3%, Daruszentmiklós: 20,7%, Besnyő: 20,5%, Pusztaszabolcs: 19%), ahol a fiatalok munkához jutása tehát kiemelt problémaként mutatkozik.

A problémakör másik vetületét adja a 45 év felettiek munkaerő-piaci helyzetének romlása. Sajátos módon azt láthatjuk, hogy 2009-ben e csoport stabilabb helyzetbe került a foglalkoztatottak között, mint korábban volt: míg 2008-ban arányuk 38,6% volt az összes munkanélküli között, 2009-re 34,9%-ra esett vissza. Ezt követően folyamatos emelkedést tapasztalhatunk, melynek eredményeként 2013-ban már a munkanélküliek 41,9%-át az e korcsoportba tartozó személyek alkotják. Ez az érték a megyei szinttel (41,7%) közel azonos, viszont jelentősen meghaladja az országos átlagot (37,9%). A települések közül a legkomolyabban Beloianisz (50%), Kisapostag (46,4%), Perkáta (45,5%) és Baracs esetében (44,9%) tapasztalható a probléma.

Az ingázási mutató kifejezi, hogy a településen élő foglalkoztatott lakosok mekkora aránya jár el napi szinten más településre dolgozni. A mutató egyben azt is jelzi, hogy mekkora az adott település foglalkoztatási potenciálja.

A HACS területén lévő települések többségének lakossága viszonylag jelentős arányban ingázik. Ezt már a 2001-es adatok is jól mutatták, ekkor az ingázók aránya 65,8% volt. Fontos jelezni, hogy ez a mutató nem feltétlenül és nem kizárólag a HACS területén kívülre irányuló ingázást jelzi, tehát a településekről egymás irányába is történhet a lakosság ingázása. Az említett arány jelentősen meghaladja a megyei mutató szintjét (39,2%) és még jobban az országos átlagot (29,9%). 2011-re tovább emelkedett az ingázás a HACS településeinek vonatkozásában: az ekkor mért 70,6% ismét jelentősen felette van a megyei (46,7%) és országos (34,5%) értékeknek.

A 2011-es települési szintű adatok azt mutatják, hogy a HACS szinte minden településéről igen magas az ingázás: kiemelkedik Beloianisz (83,6%), Kisapostag (82%), Daruszentmiklós (79,5%), Baracs (77,6%), Rácalmás (76,8%), Kulcs (76,4%), Hantos (76%), Nagyvenyim (74%). E helyzetnek egyik sajátos esete Rácalmás, mely maga is igen jelentős ingázót vonz a Hankook

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

helyi üzeme révén, ugyanakkor saját lakosságának jelentős része más településen talál megélhetést.

A foglalkoztatási helyzet a HACS területén a 2009-es világgazdasági válságot követően még nem tudott visszarendeződni a 2008 előtti időszak szintjére. A válság jelentősen megnövelte a munkanélküliek számát, különösen gyengítve a fiatal (25 év alatti) és idősebb korú (45 évnél idősebb), valamint alacsony végzettségű és alacsony foglalkoztatási presztízsű munkavállalók esélyeit a munkaerő-piacon. Az ingázás jelentős mértéke a települések méretéből és a jelenlévő foglalkoztatók számából is következik, ugyanakkor rávilágít a helyi foglalkoztatók hiányára, a munkahelyteremtés lokális kérdésének megoldatlanságára is.

A térség gazdaságának jellemzői

A Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület Helyi Akciócsoportjához tartozó települések gazdasága sokrétű és változatos, és számos gazdasági adat tekintetében a megyei átlagnál kedvezőbb fejlettségi képet mutat.

A vizsgált településeken az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma jelentősen, 64,4 db-ról 114,4 db-ra – közel kétszeresére – emelkedett 2000 és 2013 között. Ugyanebben az időszakban alacsonyabb dinamikával ugyan, de megyei szinten is hasonló tendenciák voltak megfigyelhetőek, hiszen ugyanennek a mutatónak az értéke 94,3 darabról 134,7 darabra nőtt. 2010-ben az ezer főre jutó regisztrált vállalkozások száma Rácalmáson volt a legmagasabb, (158,5 db), és Beloiannisz területén a legalacsonyabb (54,2 db). 2013-ban már Kisapostagon volt a legmagasabb a mutató értéke (153 db) és Pusztaszabolcson a legalacsonyabb (79,7 db).

A működő vállalkozások tekintetében azt látjuk, hogy 2008 és 2012 között 1.422 darabról 1.072 darabra csökkent a működő egyéni vállalkozások száma, míg a működő társas vállalkozások száma ugyanebben az időszakban 1.050 darabról 1.109 darabra emelkedett. A vizsgált időszak végén a legtöbb működő vállalkozást Rácalmáson (206 db), míg a legkevesebbet Hantoson (7 db) rögzítették. Ezen belül a működő mezőgazdasági vállalkozások száma 2008 és 2011 között a KSH adatai alapján 110 darabról 95 darabra csökkent. Megállapítható ugyanakkor, hogy a működő vállalkozások száma ezer lakosra vetítve jelentős mértékben csökkent, hiszen a mutató értéke 2008-ban még 49,3 db volt (megyei érték ugyanekkor 61,2 db), míg 2012-ben már csupán 45,3 db (megyei érték 55,9 db).

Az egy lakosra jutó jegyzett tőke mértéke jelentős bővülést mutat a vizsgált településeken. Míg 2000-ben 258 ezer forint értéket rögzítettek a mutató kapcsán, addig 2013-ban 526.200 forint jegyzett tőke jutott egy lakosra. Mindez a térségben végrehajtott jelentősebb beruházásoknak (pl. Hankook Tire Kft.) tudható be. Ezt jelzi, hogy 2013-ban Rácalmáson több, mint 2,5 millió forint, míg Szabadegyházán, ahol többek között a Hungrana Kft. telephelye található, 3,7 millió forint volt a mutató értéke. A térség településeinek többségében azonban nem ilyen kedvező a helyzet, hiszen az egy lakosra jutó jegyzett tőke mértéke Daruszentmiklóson például 56.100 forint, míg Mezőfalván 86 900 forint volt ugyanebben az évben. A KSH adatbázisából látható továbbá, hogy a térségi átlag érték elmarad a mutató megyei szintű értékétől (2013-ban 797.900 forint/fő), ugyanakkor ezt az említett települések értékei többszörösen is meghaladják.

Az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték a térségben 2004 és 2013 között jelentős mértékben, mintegy nyolcszorosára bővült. A vizsgált időszak elején mért mintegy 415 ezer forintos volumen 2013-ra 2,76 millió forintra ugrott, ami jelentősen meghaladja a megyei szinten ugyanekkor rögzített adatot (1,6 millió forint). Ugyanakkor itt is igaz a korábbi területi egyenlőtlenség, hiszen Rácalmás és Szabadegyháza értékei kiugró mértékben haladják meg a térség többi településén rögzített értéket.

A térség vállalkozási demográfiai mutatói alapján – összhangban a fentiekkel – kijelenthető, hogy az Akciócsoport területén jól beazonosítható gazdasági centrumterületek találhatóak. Az 1-9 főt

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

foglalkoztató társas vállalkozások száma 2008 és 2012 között 951 darabról 2.087 darabra emelkedett úgy, hogy Rácalmásán és Nagyvenyimben kifejezetten jelentős bővülés történt. A 10-49 fős működő társas vállalkozások száma ugyanebben az időszakban 89-ről 86 darabra csökkent. 2012-ben e kategóriában a legtöbb cég Rácalmásán működött (14 db), míg Nagyvenyimben 11 darabot találunk. Az 50-249 fős működő társas vállalkozások száma lényegében 2009 óta stagnál, 6 darab. Ezek közül 2-2 darab található Besnyőn és Pusztaszabolcson. 250 fő feletti létszámot foglalkoztató cég 2 darab található a térségben, 1-1 működik Rácalmásán és Szabadegyházán.

Mind munkaerő-piaci, mind vállalkozásfejlesztési szempontból kiemelkedő jelentőségű a kis- és közepes vállalkozások fejlesztése. Térségi szinten természetesen igen nagy horderejű lehet egy-egy nagyobb beruházás helyi megtelepedése is.

Ha a térség vállalkozásainak ágazati megoszlását vizsgáljuk, látható hogy a mezőgazdasági ágazatban működő társas vállalkozások száma alacsony (2008: 51 db, 2011: 46 db) és ez is csökkenő tendenciát mutat 2008 és 2011 között. Jelentős súlyt képviselnek az ipari cégek, ugyanakkor 2008 és 2011 között ezek száma is 4,6%-kal csökkent, 673 darabról 642 darabra. 2011-ben a legtöbb ipari vállalkozást Rácalmásán tartották számon (108 db). A szolgáltatói szektor természetesen a legmeghatározóbb a térség településein, az itt működő cégek száma 2008 és 2011 között 1 689 darabról 3 078 darabra emelkedett. Az ágazatban működő társas vállalkozások száma 2011-ben Rácalmásán volt a legmagasabb (493 darab), míg Hantoson a legalacsonyabb (50 db).

A térség kiemelkedő ipari foglalkoztatói közül megemlíthető a járás 500 főnél többet foglalkoztató cégének egyike, a 2006-ban ide települt Hankook Tire Kft., mely a HVG TOP 500 2014-es listáján 166 milliárd forintot meghaladó árbevétellel az 57. helyet érte el és ezzel fejeér megye 4. legnagyobb cége, továbbá a Hungrana Keményítő és Izocukorgyártó és Forgalmazó Kft., melynek utolsó éves nettó árbevétele közel 100 milliárd forint volt és közel 300 főt foglalkoztatott. A cég így a HVG 500-as lista 99. helyén foglal helyet. A helyi ipar gerincét ugyanakkor jellemzően a kisebb, 19 főt foglalkoztató családi vállalkozások adják, kiegészülve néhány nagyobb – 10-49 főt foglalkoztató – céggel.

A térség ipari infrastruktúrája koncentrált, minőségi ipari terület jellemzően a térségi gazdasági centrumokban (pl. Rácalmás) érhető el. Az ipari parkok, ipari területek területileg kiegyensúlyozott fejlesztése, illetve, a meglévők minőségének javítása a mindenkori piaci igényekkel összhangban történhet meg.

Az agrárgazdaság helyzete kapcsán érdemes megvizsgálni a térség birtokszerkezetét. 2000-ben 19.332ha terület volt egyéni gazdaságok használatában, míg mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában 29.626 terület volt. Utóbbiak 808 hektár területet béreltek, míg az egyéni gazdaságok esetében ez az érték 5.786 hektár volt. 2010-re az egyéni gazdaságok használatában már csupán 15.000 ha terület volt, míg mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában már 31.924 hektár volt található. Ebből már 29 ezer hektár volt bérelt terület, míg az egyéni gazdaságok esetében ez az érték 2 176 hektárra csökkent. Az egyéni gazdaságok használatában lévő szántó területe 2000 és 2010 között a térségben 15.267 hektárról 12.742 hektárra csökkent. Ugyanezen időszak alatt a mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában lévő szántó területe 21.607 hektárról 27.985 hektárra nőtt. A vizsgált időszakban jelentősen csökkent az egyéni gazdaságok használatában lévő erdő területe, hiszen míg ez 2000-ben 1 237 hektárt tett ki, addig a mutató értéke már csupán 426 hektár volt. Az állattenyésztés vonatkozásában elmondható, hogy térségi szinten a baromfiállomány rendelkezik a legnagyobb létszámmal, a legkisebb létszámmal a szarvasmarha állomány. A mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek szarvasmarha-állománya a KSH adatai szerint 2000 és 2010 között 9.211 darabról 8.242 darabra esett vissza, míg az egyéni gazdaságok szarvasmarha-állománya ugyanebben az időszakban 1.067 darabról 1.196 darabra nőtt. A gazdasági szervezetek sertésállománya

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

ugyanezen időszak alatt 28.533 darabról 9.149 darabra, míg az egyéni gazdaságok sertésállománya 20.301 darabról 7.963 darabra esett vissza.

A turisztikai ágazat statisztikai mutatóit vizsgálva azt látjuk, hogy a kereskedelmi szálláshelyek kapacitása 2000 és 2013 között lényegében megduplázódott, hiszen ez idő alatt a szállásférőhelyek száma 108 darabról 242 darabra nőtt. A legnagyobb kapacitás a turisztikai szempontból kedvező adottságokkal rendelkező Rácalmásra épült ki (2013-ban 136 db), ahol a térség összes szállásférőhelyének 56,19%-a érhető el. Kisapostagon 17 db, Kulcsra 25 db kereskedelmi szállásférőhely volt elérhető ugyanebben az évben, míg több településen nem volt ilyen kapacitás.

A falusi szálláshelyek számában ugyancsak jelentős bővülés volt tapasztalható a térség településein, hiszen míg 2000-ben 53 db ilyen szállásférőhely volt elérhető, addig 2013-ban már ezek száma 102 darabra nőtt. A férőhelyek koncentráltan – a térség mindössze 5 településén – érhetőek el, és ebben az esetben is Rácalmásra található a legnagyobb kapacitás (2013-as adatok szerint 38 db).

A vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken – a kapacitás bővüléssel párhuzamosan – ugyancsak jelentős mértékben bővült. Míg 2000-ben 3.173 db vendégéjszakát töltek el itt, addig 2013-ban ez a szám már a hateret is meghaladta. Rácalmás kiemelt szerepe itt is egyértelműen megmutatkozik, hiszen a településen 2013-ban 5.531 db vendégéjszakát töltek el. A falusi szálláshelyeken eltöltött éjszakák száma ugyanebben az időszakban 1.188 darabról 3.073 darabra nőtt, úgy hogy 2013-ban Rácalmásra az összes vendégéjszaka több mint felét 1.568 vendégéjszakát töltek el a turisták. A térségben jelentősnek mondható a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák aránya, mely 2000-ben 39% volt a településeken és így kismértékben elmaradt a megyei értéktől (41,6%). 2013-ra ugyanakkor a térségben rögzített 37%-os arány már jelentősen meghaladta a megyei mutató értékét (24%). Területi egyenlőtlenség – alapvetően a turisztikai adottságok miatt – természetesen itt is kimutatható a térségben, hiszen míg Rácalmásra ez az arány 47,4%, addig Pusztaszabolcson 7,7% volt 2013-ban. A falusi szálláshelyeken ugyanakkor az Akciócsoport településein ugyanebben az időszakban 25%-ról 10%-ra csökkent a külföldi vendégek aránya, igaz Baracson például 2013-ban ez az arány 57,1% volt a KSH adatai szerint.

A térség turisztikai vonzereje jelenleg korlátozottnak mondható, amennyiben a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött átlagos tartózkodási idő 2000 és 2013 között kismértékben bővülve 2,2 napra emelkedett, míg ugyanez a mutató a falusi szálláshelyek esetében 4,4 napról 2,7 napra csökkent úgy, hogy a megyei szintű mutató értéke is csupán 2,3 nap volt a vizsgált időszak végén.

A szektor szempontjából a térség kedvező adottságai között kell megemlítenünk a Duna közelségét, valamint a természet közeli helyszíneket és természetvédelmi területeket. Az aktív turizmus (lovas-, vízi- stb.) mellett a falusi turizmus, illetve a korábban már hivatkozott térség-specifikus programturizmus is komoly potenciált rejt, amennyiben ennek fejlesztésére a helyi szereplők összefogásával kerül sor.

Amint azt láthattuk, a szolgáltatói szektor igen erős a térségben. A településeken a legfontosabb kiskereskedelmi szolgáltatások (élelmiszerüzlet, cukrászda, stb.) elérhető, melyeket a jellemzően helyi igényekre alapozó családi kisvállalkozások üzemeltetnek.

A térségben működő cégek eseti gazdasági kapcsolatai még továbbfejleszthetőek. Különösen a gazdasági centrumterületeken (pl. Rácalmás) működő, jobb kapcsolatrendszerrel rendelkező vállalkozásokra építve – az érintett önkormányzatokkal együttműködve – a jövőben potenciális helyi, térségi klaszter együttműködések jöhetnek létre. A helyi települési önkormányzatok alapvetően jó kapcsolatot ápolnak a területükön telephelyet működtető cégekkel. Ahhoz azonban, hogy a fenti hálózatos együttműködések hosszútávon is fenntarthatóak legyenek erősíteni szükséges az – elsősorban városi – önkormányzatok befektetés ösztönző

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

tevékenységét. Ennek sikeréhez szükséges a térségben működő cégek főbb kereskedelmi kapcsolatainak és piaci lehetőségeinek részletes feltérképezése is.

A térség jelentősebb feldolgozóipari szereplői (Hankook, Hungrana stb.) kiterjedt kapcsolati hálóval, beszállítói kapcsolatokkal rendelkeznek akár az országhatárokon kívül is. Ezekre, valamint a kisebb vállalkozások és a helyi agrárszektor szereplőinek együttműködésére mindenképpen szüksége a jövőben építeni.

A kutatás-fejlesztési potenciál ugyan korlátozottnak mondható a településeken, ugyanakkor a helyi vállalkozások számos technológiai fejlesztést végrehajtottak az elmúlt években. Így megemlítendő Rácalmásan az R-STEEL Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság, mely két pályázat keretében fejlesztette telephelyét, és összesen 100 millió forintot meghaladó összegű támogatást nyert 2011-ben és 2013-ban. Pusztaszabolcson az elmúlt években elsősorban a T-PALETTA Gyártó, Kereskedelmi Szolgáltató Betéti Társaság pályázott sikeresen Európai Uniós forrásokra, hiszen a cég két pályázatot is megvalósított, összesen mintegy 25 millió forint értékben. A beruházások anyagmozgató gépek beszerzésére, illetve innovációs szolgáltatásfejlesztésre irányultak. 2012-ben az ÚMVP keretében a NOBLE Mérnöki Szolgáltató Kft. 9.948.000,- Ft fejlesztési forrást nyert az eszközfejlesztésre. Az eszközfejlesztés teljes beruházási költsége bruttó 16.660.000,- Ft volt. Adonyban az elmúlt években elsősorban az Agroszervíz Szolgáltató Kft. pályázott sikeresen Európai Uniós forrásokra, hiszen a cég két pályázatot is megvalósított, összesen mintegy 18,64 millió forint értékben. A beruházások technológia-fejlesztésre, illetve munkahelyi képzések támogatására irányultak. 2009-ben és 2013-ban a TÜZÉPKER Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. több mint 20 millió forint fejlesztési forrást nyert technológiai innovációra és az elektronikus kereskedelem bevezetésére.

Viszonylag szűk rálátással rendelkezünk a helyi szolgáltatások, termékek termékskálájának összetételére. A stratégia kidolgozásakor adatlapok útján történt meg a fejlesztési igények felmérése. Jellemző módon az adatszolgáltatók jelentős része önkormányzati, vagy önkormányzati szolgáltatási, valamint a civil szektor oldalról jelentkezett, de a vállalkozók is képviselve voltak. A mezőgazdasághoz köthető agrárvállalkozások és a kapcsolódó feldolgozóipar területén a hagyományos növénytermesztési és állattenyésztési profilok mellett néhány speciális terület is megjelent, mint a tökmagolaj és egyéb növényi olaj előállítás, a haltenyésztés és tartósítás (füstölés), a gyógyfű feldolgozás. Erőteljesen jelent meg a turisztikai szektor, illetve a gépgyártás, fémfeldolgozás területe is.

Amint láthattuk a térség gazdasági szereplői, vállalkozásai jelentős fejlesztéseket hajtottak végre az elmúlt időszakban Európai Uniós forrásokból támogatott projektek keretében. 2014-2020-as fejlesztési időszakban további források állnak várhatóan rendelkezésre mind a Vidékfejlesztési Programból, mind pedig a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programból. Ahhoz, hogy a helyi cégek továbbra is többlet fejlesztési forrásokhoz juthassanak, szükséges ugyanakkor a beruházások stratégiai szintű megtervezése, előkészítése.

Mindez különösen igaz azokra az ágazatokra – például turisztika – ahol a fejlesztések lebonyolításához a vállalkozások mellett civil közösségek, és helyi döntéshozók együttműködése is szükséges.

4.1.6. A helyzetértékelés összegzése

A Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület LEADER HACS térségének megközelíthetősége alapvetően jó, mind a vasúti kapcsolódás, mind pedig – az M6-os autópálya megépülésével – a gyorsforgalmi úton történő elérés biztosított. A térség keleti részén fekvő települések elérhetőségét javítja a Duna is, mely azonban elsősorban kishajó forgalommal segíti a térség turizmusát. A közutak a települések belterületi szakaszain, illetve a külterületeken sok esetben felújítást igényelnek.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A nagyobb településeken jelentős építészeti örökség található, de a térség községei is komoly hangsúlyt fektetnek a turisztikailag hasznosítható épületállomány fejlesztésére. Az épületek jelentős része felújítást, energetikai korszerűsítést igényel, megfelelő hasznosításuk még várat magára.

A térség természetvédelmi területei közül kiemelendő az Adonyi Természetvédelmi Terület. A terület védelem alá helyezésének célja a hazánkban csak néhány helyen előforduló fokozottan védett gyapjas csüdfű termőhelyének megóvása volt.

Kiemelendő továbbá a Rácalmási-szigetek Természetvédelmi Terület és a Líviai halastavak Természetvédelmi Terület. A térség keleti települései esetében meghatározó problémaforrás a Duna és ennek partjának környezeti állapota.

A környezet állapotát a helyi természeti adottságok mellett a rendelkezésre álló – elsősorban vonalas – infrastruktúra állapota is jelentős mértékben meghatározza. A HACS-hoz tartozó településeken a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya emelkedett 2000 és 2013 között. A háztartási gázfogyasztók száma a HACS településein száz lakásra vetítve csökkent. A közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya ugyancsak 2000 és 2013 között jelentősen emelkedett a térségben.

A településeken a zöld infrastruktúra sok esetben minőségi megújítást igényel, amely mellett, egyes esetekben barnamezős területek rehabilitációjának igénye is felmerül. A települések közterületei további fejlesztést, funkcionális átalakítást igényelnek.

2001-ben a HACS településein élő 15-64 éves lakosság 55,5%-a volt foglalkoztatott. Ez magasabb az országos átlagnál, azonban elmarad a megyei szinttől. A munkaerő felkészültsége alapján kiemelendő a már korábban hangsúlyozott iskolai végzettség szerinti elmaradása a helyi lakosságnak. Amellett, hogy valamennyi kategóriában gyengébbek a helyi végzettségi mutatók a megyei és országos mutatóknál, fontos kiemelni, hogy egyes jelentősebb helyi foglalkoztatók más térségekből ingázó foglalkoztatottakat tudnak alkalmazni szakképzett munkaerőként.

A közszolgáltatások, közösségi szolgáltatások elérhetősége az egyes települések esetében eltérő, a szolgáltatások infrastrukturális háttere nem minden esetben tudott megújulni a korábbi időszakokban, egyes esetekben energetikai probléma, más esetekben eszközhiány hátráltatja a feladatellátást.

A HACS-hoz tartozó települések gazdasága sokrétű és változatos, számos gazdasági adat tekintetében a megyei átlagnál is kedvezőbb fejlettségi képet mutat. A vizsgált településeken az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma jelentősen emelkedett 2000 és 2013 között. Az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma ezzel szemben csökkent ugyan, de az egy lakosra jutó jegyzett tőke mértéke jelentős bővülést mutat a településeken.

A jellemzően kisfoglalkoztató cégekre épülő gazdaságon belül meghatározó a feldolgozóipari tevékenység, de az agrárium súlya is – csökkenő mértékben ugyan, de – jelentős. A térség főbb turisztikai vonzerejét az épített és természeti környezet szépsége, a lovas turizmus, a tanyasi turizmus és a Dunára települő horgász és vízi turizmus jelenti. A települések jelentős turisztikai vonzerőt jelentő rendezvények házigazdái is. Az önkormányzatok gazdasági helyzetét nehezítik a korszerűtlen, rossz energetikai mutatókkal rendelkező ingatlanok.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A HACS területén található települések összes lakónépessége 2013 év végén 47.863 fő volt. A lakónépesség változására jellemző, hogy 2000 és 2008 között folyamatosan emelkedett, majd 2009-től egyértelműen csökkeni kezdett. A természetes szaporodás, fogyás mutatója a teljes vizsgált időszakban negatív előjelű volt, Ez alapján kijelenthető, hogy a halálozások száma a területen, összességében minden évben meghaladta az élveszületések számát.

A terület vándorlási egyenlege 2000 és 2008 között folyamatosan pozitív volt, ezt követően, 2009-től azonban negatív előjelűre váltott.

A népesség korösszetétele kapcsán a térségben a 0-14 éves korcsoport arányának csökkenése, és a 60 évnél idősebbek arányának növekedése figyelhető meg. A legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a munkanélkülieken belül emelkedik az utóbbi években a HACS területén.

A HACS által érintett három járás közül a 290/2014. (XI.26.) Korm. rendeletben foglaltak szerint a Sárbogárdi Járás – melyhez Hantos település tartozik – kedvezményezett járás és komplex programmal fejlesztendőnek minősül.

4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

A 2007-2013-as Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósítása során a HACS munkaszervezete az ÚMVP III. és IV. (LEADER) tengelyének megvalósítása kapcsán látott el feladatokat. Alapvető tapasztalatként emelhető ki, hogy a LEADER megvalósítása minden szempontból kedvezőbbnek tekinthető a térség szempontjából.

A III. tengelyes pályázatok tekintetében az akciócsoport a jobb forrásallokáció kihasználása érdekében folyamatosan élt a forrásátcsoportosítás lehetőségével. Minden egyes meghirdetett pályázati kör esetében szükséges volt a döntéshozatal előtt a forrásátcsoportosítás eszközével élni annak érdekében, hogy a benyújtott és megfelelő minőségű pályázatok támogatásban tudjanak részesülni. A 45%-os, előzetesen gazdaságfejlesztésre allokált források kihasználása nem jelentett problémát: a teljes lekötött forrás tekintetében a gazdaságfejlesztésre fordított források 64,31%-ot értek el mely az elvárásokhoz képest mindenképpen jó eredménynek mondható.

A III. tengelyes pályázatokat, a HVS-nek megfelelően, minden település számára elérhetővé tettük, ilyen jellegű korlátozási lehetősége nem is volt a szervezetnek. Az igények alapján kijelenthető, hogy a városi rangú települések kizárása a pályázási lehetőségekből több kellemetlenséggel is járt. Fontos hangsúlyozni, hogy a vállalkozások a városok esetében is jelentős aktivitást, érdeklődést mutattak pályázatok iránt. Emellett a térségben meghatározó számban a városokban találhatóak vállalkozások.

A települések aktivitása nagy szórást mutatott, voltak nagyon aktív települések a HACS területén, ilyen Iváncsa, Lórév, Kulcs Perkáta, és volt olyan település is, aki csak kisebb mértékben tudott részesülni a pályázati források igénybevételében (pl. Beloianisz, Előszállás, Mezőfalva).

A tapasztalatok között ki kell emelni, hogy a vállalkozások nagyobb arányban vettek részt a III. tengelyes kiírásokon, mint a civil és önkormányzati szféra képviselői. Összesen 32 db vállalkozás valósíthatta meg gazdaságfejlesztési és munkahely teremtési beruházását, szemben a 26 db civil, önkormányzati és egyházi pályázattal.

A III. tengely esetében a támogatott kérelmek száma és támogatási összege a következőképpen alakult:

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

- Falufejlesztési pályázatok: 21 db nyertes pályázat, összesen 220.508.966 Ft támogatás
- Vidéki örökség pályázatok: 5 db nyertes pályázat, összesen 124.068.259 Ft támogatás
- Turisztikai pályázatok: 13 db nyertes pályázat, összesen 281.089.536 Ft támogatás
- Mikro vállalkozás fejlesztés pályázat: 22 db nyertes pályázat, összesen 273.529.320 Ft támogatás.

A Mezőföldi Híd térség helyi sajátosságait figyelembe véve határozta meg mindig a stratégia irányvonalát, ugyanakkor mindvégig a gazdaságfejlesztést preferálva a tervezési folyamat során. Fontos volt a HACS és az Egyesület számára, hogy munkahelyteremtés valósuljon meg és a kevésbé tőkeerős vállalkozások is fejlesztési forrásokhoz tudjanak jutni, és fejlesztéseik révén meg tudjanak erősödni, ismét bekerülve a piaci körforgásba. A LEADER tengely megvalósítása összességében a HACS elképzelései szerint alakult, ennek segítségével számos gazdasági szereplő jutott forráshoz és teremtett munkahelyet. A LEADER forrásaink több mint 60%-a gazdaságfejlesztésre fordítódott, amelyet jelentős eredménynek tekintünk.

Az első körös pályázatoknál a munkaszervezet még 3 ügyintézővel látta el a feladatait. Ebben a szakaszban összesen 54 db pályázat került ügyintézésre. A második és harmadik kör esetében a munkaszervezet már csak 2 ügyintézővel dolgozott, ami igen megterhelő volt. Ebben a szakaszban 122 db beérkezett pályázatot volt szükséges kezelni, míg a 3. körben 50 db-ot.

A három kör pályázati rendszere minden alkalommal más irányelvek mentén került meghatározásra, ami az ügyintézés és a pályázás szempontjából is megnehezítette a helyzetet. Minden kiíráshoz más dokumentumok és anyagok összeállítására volt szükség.

A LEADER esetében azt is ki kell emelni, hogy a Ket. alapú ügyintézés szintén nem segítette a pályázók könnyebb eligazodását, ugyanakkor a HACS igyekezett a lehető legtöbb támogatást nyújtani a helyi szereplők számára, hozzájárulva ezzel az ügyintézés felgyorsításához és a pályázati információk könnyebb feldolgozásához.

A pályázatok benyújtása kapcsán fontos tapasztalat, hogy a papír alapú dokumentálás minden szereplőt jobban leterhelt, míg az elektronikus benyújtás a pályázóknak és a munkaszervezetnek is jobb megoldást jelentett.

Ahogy arra már a III. tengelyes pályázatok esetében is utaltunk, a gazdaságfejlesztési cél vonatkozásában a HVS-ben a 45%-os kötelező forrásallokációt lett előirányozva. A célt a szervezet messzemenőig meg kívánta valósítani, és ennek eredményeként több mint 60%-os arányt sikerült elérni e területen. Források átcsoportosítása gazdaságfejlesztési célokra történt a legnagyobb arányban, a három körben. Ennek alapvető oka az volt, hogy a legtöbb támogatható pályázat ehhez a célhoz kapcsolódott: a rendelkezésre álló plusz forrásokkal több, mint 273 millió forintot tudott a HACS gazdaságfejlesztésre fordítani, 35 pályázó támogatásával, ami 7.800.000 Ft-os átlagos támogatást eredményezett.

A területi eloszlás tekintetében a LEADER források esetében kedvezőbb a helyzet, mint a III. tengelyes pályázatokkal kapcsolatosan: pozitív eredményként értékeljük, hogy minden településünk nyert LEADER-es forrást a 3 meghirdetett körben, így a területi lefedettséget maximálisan tudtuk tartani. Figyelmet fordítottunk a két hátrányos helyzetű településünkre, Daruszentmiklósrá és Nagykarácsonyra, így volt olyan intézkedésünk, ami kifejezetten a két településre lett kiírva és Ők vehették csak igénybe a támogatásokat.

A LEADER esetében minden szféra és célcsoport tudta magát képviseltetni a pályázatokon és nyertesként is minden szféra tudott megjelenni. A civil szervezetek számára különösen kedvező lehetőség volt a LEADER, figyelembe véve, hogy az elmúlt időszakban számukra nagyon kevés egyéb forrásszerzési lehetőség volt. A LEADER esetében a városi ranggal rendelkező településink is forráshoz juthattak, ami számukra egyértelműen pozitív volt, hiszen más vidékfejlesztési forrásból nem igényelhetek támogatást. A vállalkozásokra külön nagy hangsúlyt

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

helyeztünk, részben azért, mert az első körös meghirdetésnél még szerény volt részvételük a pályázás területén. Részben a támogató segítségnek köszönhetően, a 2. és a 3. körben már megfelelő számú gazdaságfejlesztési projekt tudott támogatást kapni.

A LEADER kiírásokon 171 db nyertes projekt kapott támogatást, összesen 661.811.674 Ft összegben. Az Egyesület nem indult saját projektekkel a pályázatokon főként finanszírozási problémák miatt.

Első körben 19 db célterület került meghirdetésre, majd a második körben már csak 10 db, míg a harmadik körben mindössze 4 db pályázati intézkedést hirdettünk meg. A gyakorlati tapasztalatok azt mutatták, hogy nem szükséges aprólékosan kiírni az intézkedéseket, mert az akár több kedvezményezett kizárását is eredményezheti a pályázati rendszerből. Ennek ellensúlyozására a döntéshozók célja az volt, hogy a lehetőségek szerint mindenki egyenlő eséllyel tudjon pályázni és támogatásban részesülni.

A HACS területén térségi mintaprojekt jellegű nagy beruházás nem volt LEADER forrás terhére a 2007-2013-as időszakban. Ugyancsak elmondható, hogy a térségben nem került lebonyolításra HACS saját projekt, illetve térségi vagy nemzetközi együttműködési projekt sem.

Az elmúlt időszakra vonatkozóan kiemelhető, hogy Egyesületünk együttműködése kiváló volt a helyi önkormányzatokkal. Valamennyi HACS területén található települési önkormányzat alapító tagként vesz részt az Egyesületben. Ugyancsak az Egyesület alapító tagjai között szerepel számos civil szervezet és vállalkozás is, de az összes látókörünkbe került vállalkozással és civil szervezetekkel jó kapcsolat alakult ki.

Az egyesületen belüli partnerséget jelenleg 21 közszféra, 27 civil és 27 vállalkozói tag alkotja.

A 2007-2013-as időszak fejlesztési irányvonala számos pozitív és a továbbiakban is fenntartandó elemet tartalmazott. Ezek között kell kiemelni a vállalkozásfejlesztést, amely mind vállalkozási, mint munkaerő-piaci szempontok szerint indokolt napjainkban is. A falufejlesztés (közterületek, középületek, stb.) ugyancsak fontos feladat jelenleg is, hiszen e települések számára kevés hasonló forrás nyílik meg ilyen célokra. Ugyancsak fontosnak tartjuk a helyi kultúra és a részben ehhez kapcsolódó turisztikai szempontból is hasznosítható értékek fejlesztését.

4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások

A helyi fejlesztési stratégia célrendszere, az ezekhez kapcsolódó beavatkozások természetesen illeszkedést kell, hogy mutassanak a térséget érintő további stratégiai tervdokumentumokkal, kiemelt fejlesztésekkel.

A 2014. januárban elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg. A célrendszer elemei közül az „Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszerfeldolgozóipar fejlesztése”, valamint a „Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom” mint specifikus célok, míg az „A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat”, a „Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése”, és az „Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása” célok, mint területi célok tekinthetők relevánsnak jelen stratégia tervezése szempontjából.

A stratégia megvalósítása kapcsán – amint arra a specifikus célok bemutatása kapcsán részletesen utalunk – kiemelt jelentőséggel bír a Vidékfejlesztési Program (VP), valamint a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP). Előbbi esetében egyértelmű a

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

kapcsolódás, hiszen az agár szektorban érintett vállalkozások versenyképességének javítása a helyzetelemzés megállapításaiból közvetlenül levezethető, és egyúttal a VP keretében több intézkedéssel – „4.1.1 Állattenyésztési ágazat fejlesztése”; „4.2.1 Mezőgazdasági termékek feldolgozásának fejlesztése”; „6.3.1 Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése”, „16.9.1 Szolidáris gazdálkodás együttműködései”, támogatott fejlesztési irány. Ugyancsak hangsúlyos a VP-n belül a „6.2 Induló vállalkozások által vidéki térségekben folytatott nem mezőgazdasági tevékenységekhez nyújtott támogatás” alintézkedés, mely kiemelten a tanyás térségekben és az aprófalvas területeken kívánja elősegíteni a mezőgazdasági mikro-vállalkozások nem mezőgazdasági tevékenység indításával történő gazdasági több lábbon állását.

A helyzetelemzés megállapításaival összhangban gazdaságfejlesztés területén az üzleti környezet fejlesztése, a vállalkozói aktivitás területileg kiegyensúlyozott javítása élvez prioritást. Ennek megfelelően a jövőben a HACS településeinek a TOP esetében elsősorban ugyancsak a gazdasági szféra fejlesztésére helyeződik a hangsúly (pl. „TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése”), de a települési infrastruktúra fejlesztését érintő beruházások is kiemelten jelennek meg, többek között a TOP 2. prioritásának („Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés”) intézkedései (pl. „TOP 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés”) által támogatva. Stratégiánkban követjük a TOP és a VP esetében alkalmazott lehatárolást, amennyiben előbbi – például a gazdaságfejlesztés területén – kiemelten az önkormányzatok fejlesztéseire fókuszál, míg utóbbi a vállalkozói szektor beruházásait támogatja. Stratégiánk kapcsán a SWOT helyi közösségi együttműködések erősítésére vonatkozó megállapításai is relevánsnak tekinthetők, amennyiben többek között a TOP 5. prioritása („Megyei- és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás ösztönzés és társadalmi együttműködés”) és a VP LEADER intézkedése is kiemelten kezeli a témakört.

Stratégiánk szempontjából fontos beavatkozási területeket nevesít az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP). Stratégiánk intézkedései közül az EFOP „1.2 A család társadalmi szerepének megerősítése, továbbá a gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása” intézkedéshez kapcsolódik kiegészítő jelleggel a „Gazdasági és lakossági szempontból is vonzó településkép kialakítása” beavatkozás, hiszen míg ez a városi környezet infrastrukturális elemeinek fejlesztéseire és ezáltal a helyi környezet vonzóvá tételére fókuszál, addig az ágazati program a fiatalok vidéken maradását komplex képzési programokkal segíti elő.

Mindezek mellett az EFOP 1.7 intézkedésében szereplő közösségfejlesztés a helyi akciócsoport stratégiáját közvetlenül szolgáló programok megvalósítását tartalmazza építve az 1.3 intézkedésben kialakított módszertanra és mentorhálózatra

Az országos szintű tervdokumentumok mellett ki kell emelni a helyi, térségi szintű stratégiai dokumentumokat is. Fejér Megye Közgyűlése az 57/2014. (VI.26.) önkormányzati határozatával fogadta el a megyei területfejlesztési programot. A program a megyei területfejlesztési koncepcióra épül, annak célrendszerét alkalmazza és a program prioritásait is ebből a dokumentumból vezeti le. A három megyei átfogó cél a térség népességmegtartó képességének és a lakosság közösségtudatának erősítésére, a környezet élhetőségének javítására, a természeti és kulturális értékek megőrzésére, valamint a gazdasági potenciálok fejlesztésére koncentrál. A megyei területfejlesztési program mellett elkészült a megyei TOP források felhasználását megalapozó integrált területi program (ITP) is. Fejér megye ITP-jében meghatározott célok közül a „Helyi és térségi gazdaságfejlesztés”, az „A települések élhetőségének és népességmegtartó-képességének erősítése, a települési környezet fenntartható megújítása”, továbbá az „A helyi közszolgáltatások fejlesztése a térségi gazdaság és a népességmegtartó-képesség megerősítése érdekében” célok egyértelműen reflektálnak a térség adottságaira, helyzetére.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

Jelen stratégia, kiegészítve a megyei ITP-ben megfogalmazott célkitűzéseket, a TOP-ban nem prioritizált célcsoportok (pl. agrárvállalkozások) fejlesztéseinek támogatására helyezi a hangsúlyt, reflektálva egyúttal a helyzetelemzésben feltárt problémákra.

A megyei dokumentumok mellett a térség városainak stratégiai dokumentumait, vagyis az integrált településfejlesztési stratégiákat (ITS) is javasolt röviden bemutatni. Adony város ITS-ében nevesített átfogó célok a helyi gazdaság megerősítésére, illetve a vonzó városi arculat erősítésére helyezik a hangsúlyt. A tematikus célok a város gazdasági pozíciójának erősítése mellett az infrastrukturális adottságok fejlesztését és a helyi együttműködések támogatását helyezik az előtérbe. A városi stratégiában nevesített fejlesztések közül térségi hatását tekintve kiemelendő a Duna sziget fejlesztését célul tűző beruházás, valamint a Duna-parti sétány kialakítását célzó beruházás, melyhez projekt szinten az esetlegesen VP-ből finanszírozott fejlesztések is kapcsolódhatnak.

Pusztaszabolcs ugyancsak elkészítette ITS-ét. A dokumentum célrendszere két átfogó és három tematikus cél mentén szervezi a jövő fejlesztési programját. Előbbi mikro térségi központként definiálja a várost, mely meghatározó szerepet játszik a környező települések lakói által keresett közszolgáltatások szervezésében, míg a tematikus célok az üzleti környezet fejlesztésére, a városi környezet minőségének javítására és a helyi értékek védelmére fektetik a hangsúlyt. Az ITS-ben megjelölt fejlesztések közül térségi relevanciája miatt kiemelendő az a kerékpárút építési projekt, mely belterületen és Pusztaszabolcs valamint Velence között húzódó infrastruktúra kiépítésével számol.

Rácalmás városa két átfogó cél mellett három tematikus célt és két területi célt nevesít. Az átfogó célok közül egy – „Az agglomerációs központ szerepet betöltő Rácalmás népességmegtartó képességének javítása, a városi környezet és az elérhető települési szolgáltatások fejlesztése a lakosság életminőségének javítása érdekében” – kifejezetten térségi megközelítést alkalmaz, míg a tematikus célok a gazdaságfejlesztésre, a helyben elérhető szolgáltatások és infrastruktúra minőségének javítására, továbbá a helyi együttműködések ösztönzésére, a közösségi tudat, a helyi identitás és a társadalmi összetartozás erősítésére helyezik a hangsúlyt. A stratégiában nevesített beruházások közül kiemelendő a Szélescsapás út – Jégmadár utca kerékpárút kiépítése, vagyis egy új kerékpárút szakasz építése Rácalmás városközpont és a Rácalmás-Dunaújváros közigazgatási határ közvetlen összekötéséhez. Ugyancsak a térség egészének turisztikai-rekreációs vonzerejét hivatott erősíteni a Nagy-szigetet és környékét érintő túraútvonal fejlesztési projekt, mely szintén nevesítésre került az ITS-ben. Rácalmás esetében a turisztikai fejlesztések tehát számos kapcsolódási pontot biztosítanak, melyek közül jelen stratégia elsősorban a rendezvények megvalósítását tudja támogatni.

Noha a város nem tartozik a térség települései közé, kihatását tekintve mindenképpen vizsgálandó Dunaújváros ITS-e is. A településfejlesztési koncepcióban definiált – a várost térségi ipari- és üzleti gazdasági központként meghatározó – átfogó célokhoz a stratégia öt, úgynevezett specifikus célt rendel. Ezek az üzleti infrastruktúra fejlesztésére, a helyi innovációs potenciál erősítésére, továbbá a város logisztikai adottságainak kihasználására és a városi lakosság életminőségének javítására fókuszálnak.

Az integrált településfejlesztési stratégiákat, célrendszerüket áttekintve egyértelműen látható, hogy a vállalkozói környezet fejlesztése, a helyi gazdaság dinamizálása kiemelt szerepet játszik az említett városokban. Stratégiánk „A gazdasági aktivitás javítása a térségi termékkála fejlesztése érdekében” intézkedése kiegészítve a települések jellemzően TOP-ból finanszírozott önkormányzati fejlesztéseit, jó eszköz a helyi gazdasági szereplők támogatására.

A Biztos Kezdet Program esélyt ad a programban részt vevő, általános iskolás kor alatti, különösen 0-5 éves korú gyermekek valamint családjaik számára, hogy a gyermekek életének legkorábbi időszakában segítséget kapjanak a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésükhöz. A

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

program keretében megvalósuló szolgáltatások kialakításánál figyelembe veszik a helyi igényeket és a térség, település, településrész sajátosságait.

2014-2020 között jelentős Európai Uniói források állnak majd rendelkezésre helyi foglalkoztatási együttműködések, úgynevezett foglalkoztatási paktumok megvalósítására. Az alapvetően TOP-ból támogatott intézkedéssel az együttműködések, partnerségek azon tevékenységei támogathatóak, melyek munkaerő-piacuk bővítéséhez, célcsoportjaik képzéséhez, elhelyezkedéséhez és a szereplők együttműködésének erősítéséhez szükségesek.

Amint arra a helyzetelemzés és a SWOT elemzés is kitér, a térségben számos, épített örökségként nyilván tartott kastély, kúria található (pl. Pusztaszabolcs). A nemzeti kastély és vár program alapvetően a 2011. évi CXCVI. törvény 2. számú mellékletének III. pontjában szereplő épületekre, épület együttesekre fókuszál, ezek között azonban a térségben található ingatlan nem található.

Jelen helyi fejlesztési stratégia alapvetően a fenti programokban, stratégiai dokumentumokban megjelölt fejlesztési irányokhoz illeszkedő, ezekkel komplementer fejlesztéseket kíván támogatni. A stratégia kiegészítő jellege alapvetően a tervezett intézkedések szintjén, a támogatható tevékenységek kapcsán érhető tetten. A HFS olyan kisebb léptékű infrastrukturális fejlesztéseket, valamint alapvetően szoft típusú tevékenységeket kíván támogatni, melyek az előbb bemutatott stratégiai dokumentumokban rögzítettekkel összhangban állnak.

A helyi gazdaság fejlesztése kapcsán a helyi termékek piacra jutásának elősegítése lehet ilyen kiegészítő fejlesztési irány, míg a turisztikai ágazatban a helyi attrakciók kisléptékű fejlesztése, a turisztikai szolgáltatások minőségének javítása élvezhet prioritást. A települési környezet megújításával – kiemelten a kistépüléseken – a térség vonzerejének javulása érhető el, míg a helyi alapszolgáltatások fejlesztése a lakosság életminőségének javítását biztosítja. A helyi kisközösségek, civil kezdeményezések fejlesztéseinek felkarolásával a stratégia a térségi identitástudat megerősítéséhez, a helyi értékek védelméhez járul hozzá hosszabb távon.

4.4 SWOT

3. táblázat: SWOT elemzés (erősségek és gyengeségek)

Erősségek	Gyengeségek
1. Térszerkezeti adottságok	
E1: A térség mind közúton, mind vasúton jól megközelíthetőE2: Magas a burkolt önkormányzati tulajdonú utak aránya	Gy1 A térségen belül a közlekedési kapcsolatok kiegyensúlyozatlanokGy2 HACS területén található komplex programmal fejlesztendő járáshoz tartozó település (Hantos)
2. Környezeti adottságok	
E3: A térség településein jelentős számú építészeti örökség találhatóE4: Természetvédelmi területek találhatóak a térségbenE5: Jó infrastrukturális ellátottság (pl. ivóvíz hálózat)E6: Kedvező termőhelyi adottságok jellemzik a térségetE7: A megyei átlagot meghaladó a szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya	Gy3 A megyei átlaghoz viszonyítva alacsony a közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások arányaGy4 Egyes településeken a barnamezős, felhagyott területek hasznosítása elmaradtGy5 A térség keleti és déli településein meghatározó problémaforrás a Duna és ennek partjának környezeti állapotaGy6 A települések közterületeinek, zöldfelületeinek állapota sok esetben leromlott, a településkép nem járul hozzá megfelelően a lakosság és a vállalkozások

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

	elégedettségéhez • Gy7 A településközpontok funkcionálisan hiányosak, nem szolgálják a lakosság rekreációs igényeit • Gy8 A településeken több helyen elavult az önkormányzati épület infrastruktúra Gy9 A közutak és járdák sok helyen felújítást igényelnek, ennek eszköz és forrásigénye nem minden településen megfelelő
3. Kulturális erőforrások	
• E8: A települések jelentős turisztikai vonzerőt jelentő rendezvények házigazdái • E9: A térségben több, országos jelentőségűvé fejleszthető turisztikai látványosság is található (pl. limes) • E10: Erős helyi vallási, kulturális, történelmi tradíciók (gasztronómia, római kori örökség stb.)	• Gy10 A helyi, térségi szintű kulturális együttműködési formák kezdetlegesek, gyengék • Gy11 A kulturális erőforrások gazdaságilag nem hasznosulnak • Gy12 A kulturális és szabadidős szolgáltatásokat biztosító intézmények infrastrukturális háttere sokszor leromlott állapotú • Gy13 A helyi művelődési központok épületei energetikai szempontból elavultak, eszközállományuk hiányos
4. A társadalom állapota	
• E11: Egyes települések erős népességvonzó erővel bírnak, lakosságuk a vándorlások következtében gyarapszik • E12: Óvodai szolgáltatás valamennyi településen elérhető • E13: Magas a száz lakosra jutó adófizetők száma megyei összehasonlításban • E14: Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem értéke jelentősen nőtt az elmúlt években • E15: A száz lakosra jutó személygépkocsik száma 2006 és 2013 között jelentős mértékben bővült • E16: A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül jelentős mértékben csökkent a térségben • E17: A közbiztonsági mutatók kedvezőek	• Gy14 A lakónépesség jelentős csökkenése az elmúlt évek során • Gy15 2009-től a korábbi pozitív vándorlási tendencia megfordult, a térség népességcsökkenésének egyik oka az elvándorlás • Gy16 Jelentős különbségek a települések között a népességvonzó képesség tekintetében (alapvetően a települések infrastrukturális helyzete miatt) • Gy17 A hátrányos helyzetű lakosság arányának növekedése a kedvezőtlen foglalkoztatási helyzet és a romló szociális helyzet miatt • Gy18 A lakosság iskolai végzettség alapján jelentősen elmarad az országos átlagtól • Gy19 A non-profit és civil szervezetek átlagos száma elmarad az országostól, ami a helyi közösségi szerveződések alacsony szintjére utal • Gy20 Bölcsőde mindössze egy településen működik • Gy21 Háziorvosok hiánya egyes településeken • Gy22 A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma a térség településein emelkedett
5. A gazdaság helyzete	
• E18: Változatos, sokszínű helyi gazdaság jellemzi a térséget (nagy- és kisvállalatok)	• Gy23 A foglalkoztatottak aránya egyes településeken igen alacsony

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

jelenléte, az agrárium mellett – egyes településeken - az ipar és a terciér szektor is jelentős) • E19: Az egy lakosra jutó jegyzett tőke mértéke jelentős bővülést mutat a térségben • E20: Több nagy foglalkoztató cég is működik a térségben • E21: A helyi vállalkozások folyamatos fejlesztéseket hajtanak végre • E22: A térség jelentősebb feldolgozóipari szereplői kiterjedt kapcsolati hálóval, beszállítói kapcsolatokkal rendelkeznek • E23: A mezőgazdaság továbbra is jelentős szerepet játszik a helyi gazdaságban	• Gy24 A munkanélküliek száma jelentősen megnőtt a gazdasági válság hatására, az ezt követő munkaerő-piaci stabilizáció még nem valósult meg • Gy25 Az egész térségre jellemző a munkavállalók jelentős részét érintő ingázás • Gy26 A működő vállalkozások száma csökkent a térségben • Gy27 A tőkekoncentráció területileg nem kiegyensúlyozott a térségben • Gy28 Minőségi üzleti infrastruktúra koncentráltan érhető el a térségben • Gy29 A vállalkozások közötti együttműködések továbbfejlesztésre szorulnak • Gy30 Folyamatosan csökkenő állatállomány jellemzi a helyi agráriumot • Gy31 A kereskedelmi szálláshelyeket alacsony férőhely kapacitás jellemzi • Gy32 Alacsony a turisták által a térségben töltött átlagos tartózkodási idő

4. táblázat: SWOT elemzés (lehetőségek és veszélyek)

Lehetőségek	Veszélyek
1. Térszerkezeti adottságok	
• L1: A főváros és egyéb nagyvárosok közelsége • L2: Belterületi utak további fejlesztése a munkaerő mobilitást javítja a térség településein belül	• V1 Kistelepülések közlekedési elérhetősége romlik • V2 A térség gazdasági-társadalmi megosztottsága (pl. egyenetlen tőkekoncentráció) tovább erősödik
2. Környezeti adottságok	
• L3: A barnamezős területek funkcióváltó hasznosítása • L4: A természetvédelmi területek, ökológiai folyosóként funkcionáló terület egységek iránt nő a turisztikai érdeklődés	• V3 A barnamezős területek jelentős környezeti kockázatot jelentenek • V4 A szakadó löszfalak jelentős károkat okozhatnak
3. Kulturális erőforrások	
• L5: A helyi kulturális programok iránt nő a turisztikai érdeklődés • L6: Hálózati kapcsolatok, együttműködések, egyediség felértékelődése a kulturális szektorban	• V5 A helyi hagyományok háttérbe szorulásával a térség népességmegtartó ereje csökken
4. A társadalom állapota	
• L7: A helyi identitástudat növekedése • L8: A társadalmi kapcsolatok erősödése • L9: Az elvándorlás csökkenése	• V6 A lakosság öregedése, a gyermekszületések számának további csökkenése • V7 Egyes településeken a népesség természetes fogyása további negatív következményeket hordoz (óvoda, iskola működtetése, stb.) • V8 A munkanélküliség a foglalkoztatási szempontból kevésbé erős településeken erőteljesebben és tartósabban jelentkezik • V9 A foglalkoztatott nélküli háztartások arányának emelkedése a hátrányos helyzetű személyek és családok számának

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

	emelkedéséhez, a gyermekszegénység növekedéséhez vezethet
	V10 A gyermekszám csökkenése veszélyezteti az általános és középiskolák működését
5. A gazdaság helyzete	
L10: A vállalkozások készek a hálózatos együttműködésének erősítésére (klaszterek) L11: Megnő a kereslet a kastélyturizmus iránt L12: A térségben működő vállalkozások versenyképessége javul L13: Növekvő kereslet a vízi turizmus iránt (Duna part turisztikai célú hasznosítása (kikötő, strand stb.))	V11 A fiatalok aránya a munkanélküliek között tovább emelkedik, egyes településeken kiemelkedővé válhat V12 Az utóbbi években nőtt a 45 év feletti aránya a munkanélküliek között V13 Csökkenő helyi adóbevételek V14 A gazdaságfejlesztési célú Európai Unió források a fejlettebb térségekben koncentrálnak

	BELSŐ ERŐSSÉGEK	BELSŐ GYENGESÉGEK
KÜLSŐ LEHETŐSÉGEK	Offenzív stratégiák	Fejlesztő stratégiák
	A helyi vállalkozói ökoszisztéma erősítése a térségi versenyképesség javítása érdekében (E18, E19, E23 – L10) Kedvező helyi természeti, közlekedési adottságok, hagyományok kihasználása a helyi identitás erősítése érdekében (E8, E10 – L11, L13)	Az élhetőbb települési környezet kialakítása, a jobb minőségű helyi szolgáltatások elérhetőségének biztosítása a helyi lakosság elégedettségének javítása érdekében (Gy3, Gy6, Gy7, Gy8, Gy9, Gy18, Gy19 - L9)
KÜLSŐ VESZÉLYEK	Védekező stratégiák	Elkerülő stratégiák
	A vonzó településkép és települési arculat kialakítása a lakosság megtartása és az identitástudat erősítése érdekében (E1,E2, E5, E7 – V1, V2, V6, V7)	A helyi, térségi turisztikai potenciál hálózatos fejlesztése (Gy10, Gy11, Gy23, Gy29, Gy31, Gy32 – V5, V13, V14)

4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása

A helyzetelemzés és az ez alapján elkészített SWOT elemzés alapján számos fejlesztési irány beazonosítása lehetséges. Amint arra az elemzés is kitért, a helyi gazdasági együttműködések erősítése dinamizálhatja a térség gazdaságát. Ennek megfelelően előtérbe kerülhet a térségi klaszterek fejlesztése, illetve komplex beruházás ösztönző program (TOP) keretében a helyi befektetések ösztönzése. A helyi vállalkozások versenyképességének javítása érdekében a munkahelyteremtő beruházások előtérbe helyezése szükséges, ily módon javítható a térség helyzetelemzésben is bemutatott kedvezőtlen foglalkoztatási helyzete (E18, E19, E23 – L10).

Az elemzésekben feltárt adottságoknak – jelentős építészeti értékek, kedvező természeti adottságok, kulturális értékek stb. – köszönhetően a térségi vonzerő javítása érdekében a jövőben előtérbe kerülhetnek a turisztikai célú fejlesztések. Az öko-turisztika kapcsán többek között a Duna sziget fejlesztése emelhető ki, de fontos a kulturális értékek védelme (pl. Fould-

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

Springer kastély), vagy a helyi értékek védelme, mely utóbbihoz kifejezetten a LEADER közösségi fejlesztések biztosíthatnak forrást (Gy10, Gy11, Gy23, Gy29, Gy31, Gy32 – V5, V13, V14).

A folyamatosan fejlődő helyi gazdaság kialakításának elengedhetetlen feltétele a versenyképes munkaerő megléte. Ennek fontos eleme a munkaerő mobilitás, mely a térség belső és külső elérhetőségének javításával, az infrastrukturális feltételek fejlesztésével biztosítható. A térségi versenyképesség javításához jelentős mértékben járulhat hozzá továbbá a települési környezet fejlesztése. A települések szintjén – ezt részben a projekt adatlapok, részben a térségi településfejlesztési stratégiák is alátámasztják – számos esetben mutatkozik igény a helyi infrastruktúra – közterületek, parkok, játszóterek, utak, járdák, stb. – fejlesztésére (E1,E2, E5, E7 – V1, V2, V6, V7).

A helyben lakók életminőségének javításához elengedhetetlen a térség településein elérhető alapszolgáltatások minőségének javítása. A fejlesztések szükségességét a helyzetelemzés mellett alátámasztja a projektgyűjtés is, mely számos helyi igényt tárt fel különböző helyi szolgáltatások minőségének javítása kapcsán (Gy3, Gy6, Gy7, Gy8, Gy9, Gy18, Gy19 - L9).

Egy térség népességmegtartó erejét nagymértékben határozza meg a helyi értékek, a helyi tradíciók közösségmegtartó ereje. A helyi közösségi kezdeményezések felkarolása kiemelten a helyi tradíciók megerősítése érdekében éppen ezért ugyancsak elengedhetetlen, ezt alátámasztják a projektgyűjtés során beérkezett javaslatok is (E8, E10 – L11, L13).

5. Horizontális célok

Az Európa 2020 stratégia intelligens, fenntartható és befogadó Európa megteremtését tűzi ki célul – a versenyképesség és a környezeti fenntarthatóság mellett ugyanakkor a társadalmi befogadás, az esélyegyenlőség biztosítása is kiemelt prioritás az Európai Unió számára. Jelen stratégia e szempontokat kiemelten kezeli és érvényesülésüket komplex eszközrendszerrel támogatja.

5.1 Esélyegyenlőség

Stratégiánk több szinten támogatja az esélyegyenlőség elvének megvalósulását. A helyzetelemzésből és a SWOT elemzésből is egyaránt látható volt, hogy relatíve alacsony iskolázottsági mutatók, a kedvezőtlen demográfiai helyzet jellemzi a térséget, miközben a foglalkoztatottak aránya is igen alacsony egyes településeken.

A HFS jövőképe már fókuszba helyezi a hátrányos helyzetben lévők, támogatva társadalmi integrációjuk erősítését, egyenlő esélyeik megteremtését. Az átfogó célok közül az „Élhetőbb térségi és települési környezet megteremtése a helyi közösségek támogatásával, a térség népességvonzó képességének növelése érdekében” célkitűzés a kedvezőtlen demográfiai mutatók (elvándorlás, népesség elöregedése) kapcsán irányoz elő beavatkozásokat. A helyzetelemzés alapján a SWOT is kiemeli, hogy a tőkekoncentráció nem kiegyensúlyozott a térségben, vagyis a mikro- kis- és középvállalkozások pénzügyi ereje igen eltérő, ami a fejlesztéseiket és munkaerő felvevő képességeiket is kedvezőtlenül befolyásolja. Éppen ezért „A vállalkozóbarát üzleti környezet megerősítése a térségben, a versenyképes helyi gazdaság megteremtése érdekében” átfogó cél az egyes területeken igen kedvezőtlen foglalkoztatási mutatók javítása érdekében került megfogalmazásra.

A specifikus célok szintjén „A helyi közösségek összetartozásának, identitástudatának és szerepvállalásnak erősítése”, célkitűzés mutat szoros kapcsolódást az esélyegyenlőség elvével,

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

amennyiben e cél hozzá kíván járulni a lakosság összetartozásának és közösségi tevékenységeinek erősödéséhez. A specifikus célhoz kapcsolódó intézkedések közül kiemelendő az „A helyi együttműködések támogatása, a térségi szintű identitás tudat megőrzése a közösségi értékek megerősítéséért” beavatkozás, mely – többek között egyedi képzési programokkal – a társadalmi integrációt valamint –befogadást kívánja elősegíteni.

Meg kell említenünk továbbá a „Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések” intézkedést, mely ugyancsak kiemelten kezeli a társadalmi felzárkóztatás kérdését integrált, közösségfejlesztést és helyi identitástudatot elősegítő, elsődlegesen kulturális és közösségi tartalmú programok támogatásával.

A projektgenerálás és -kiválasztás során kiemelt figyelmet kapnak azok a fejlesztések, melyek hátrányos helyzetű célcsoportokra (idősek, munkanélküliek) koncentrálnak. Amennyiben releváns, a projekt megvalósítás során – összhangban a releváns operatív programban rögzített mutatószám-rendszerrel – kiemelt figyelmet fordítunk az esélyegyenlőségi indikátorok teljesülésére. Ugyancsak az esélyegyenlőség szempontjainak érvényesítését segíti a program megvalósítás során a női munkavállalók foglalkoztatása a menedzsment szervezetben.

5.2 Környezeti fenntarthatóság

A környezeti fenntarthatóság szempontjának integrálása a HFS-be kiemelten fontos, hiszen a vidéki társadalom és gazdaság nagymértékben függ a jó minőségű természeti és környezeti erőforrásoktól. Amint látható lesz, stratégiánk ösztönözni törekszik a környezet védelmét akár a környezeti problémákkal kapcsolatos szemléletformálással, a hatékony erőforrás gazdálkodás támogatásával, a táji, vagy éppen a természeti értékek megőrzésével. Stratégiánk összetett eszközrendszerrel támogatja a környezet védelmét, a környezeti szempontból fenntartható technológiák alkalmazását.

A HFS helyzetelemzése és SWOT elemzés is rávilágított, hogy a térség táji- és természeti értékekben, épített örökségben gazdag, ezek megóvása, környezettudatos megőrzése elemi érdek. Mindezekon túl rögzítésre került az is, hogy a térségben az – elsősorban önkormányzati tulajdonú – épületállomány rekonstrukcióra szorul, mely elsősorban az épületek energetikai szempontú korszerűsítését jelenheti.

A környezeti fenntarthatóság kérdése stratégiánk jövőképében is megjelenik, hiszen az a szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést biztosító infrastruktúra környezeti szempontból fenntartható, minőségi fejlesztését irányozza elő.

A HFS második átfogó célja („Élhetőbb térségi és települési környezet megteremtése a helyi közösségek támogatásával, a térség népességvonzó képességének növelése érdekében”) szélesebb értelemben célul tűzi ki az ember és környezete harmóniájának megteremtését, amely egyrészt utal a települési infrastruktúra és a környezeti tényezők összehangolt fejlesztésére.

Specifikus célok szintjén az „A települések élhetőségének és népességvonzó képességnek növelése” specifikus célkitűzés kapcsán a lakosok megtartásának, illetve idevonzásának egyik eszköze lehet a vonzó települési kép, arculat kialakítása mely az infrastrukturális fejlesztések kapcsán kizárólag energia hatékony, vagyis környezeti szempontból fenntartható beruházásokon keresztül valósulhat meg. „A helyi szolgáltatások elérhetőségének, színvonalának és működési hatékonyságának fejlesztése” specifikus cél a településeken működő szolgáltatások minőségének – környezeti szempontból is fenntartható – javítását kívánja elősegíteni összetett eszközökkel.

„A helyi, térségi turisztikai potenciál hálózatos fejlesztése” specifikus cél a turisztikai szektor együttműködésen alapuló fejlesztésére fókuszál. A térség turisztikai adottságai megfelelőek,

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

számos építészeti- és természeti érték megtalálható a környéken, az ezek turisztikai hasznosításában rejlő potenciált azonban nem használják ki megfelelő mértékben a helyi szereplők. A minőségi vidéki környezet iránti növekvő igények miatt a környezet- és tájvédelem ugyanakkor kiemelt hangsúlyt kell, hogy kapjon a szektort érintő fejlesztések megvalósítása során.

Stratégiánkban az intézkedések szintjén több aspektusból is megjelenik a fenntarthatóság kérdésköre. A „Gazdasági és lakossági szempontból is vonzó településkép kialakítása” intézkedés” a lakosság és a fiatalok megtartása érdekében a vidéki kistelepüléseknek is lehetőséget kíván adni a legfontosabb, környezeti szempontból is fenntartható településképi beavatkozásokra. A közösségi terek, parkok, játszóterek állapotának a táji- valamint építészeti értékek figyelembe vételével történő javítása alapvetően hozzájárulhat a lakosság elégedettségének növekedéséhez, egyben a vállalkozások és a turizmus számára is vonzóbbá téve a településeket.

„A települési infrastruktúra minőségének javítása” intézkedést indokoltá teszi a tény, hogy a térség vidéki településein számos infrastrukturális fejlesztés igénye merült fel. Az egyik meghatározó igényt a korszerűtlen energetikai adottságokkal rendelkező épületek fejlesztése jelenti, melyek jelentős anyagi terhet rónak az önkormányzatokra és nonprofit szervezetekre. Egyes kistelepülések esetében a szennyvízkezelés ugyancsak megoldandó problémát jelent.

Környezeti fenntarthatóság szempontjából relevánsnak tekinthető az „Önkormányzati tulajdonú épületek energetikai korszerűsítése” intézkedés is. Az önkormányzati tulajdonban lévő épületállomány számos esetben kedvezőtlen üzemeltetési feltételekkel működik, melynek fő oka az épületek jelentős részének elavult energetikai színvonala. Mind a gazdaságossági, mind pedig a környezeti tényezők figyelembe vétele mellett szükséges az épületállomány felülvizsgálata és a szükséges felújítások elvégzése. Az intézkedés keretében tervezett beruházások alapvetően az önkormányzati tulajdonú épületek intézmények és infrastruktúra energetikai korszerűsítését, megújuló energiaforrások alkalmazását célozzák, ily módon a környezeti terhelés csökkentéséhez, egyes konkrét esetekben az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez járulnak hozzá.

A „Fenntartható, helyi partnerségen alapuló térségi turizmusfejlesztés” című intézkedés kapcsán kiemelendő, hogy a szektor szempontjából a térség kedvező adottságai között kell megemlítenünk a Duna közelségét, valamint a természet közeli helyszíneket és természetvédelmi területeket. A táji- és természeti értékeket érintő ágazati fejlesztések esetében a környezet- és tájvédelem elvei érvényesítendőek. A lebonyolítandó projektek természetesen az esetlegesen megvalósítandó energiakorszerűsítési elemek során a rendelkezésre álló legmodernebb technológiákat fogják alkalmazni.

A környezeti szempontok mellett ugyanakkor a pénzügyi fenntarthatóság érvényesítése is kiemelt feladat, mely szempont már az átfogó célok szintjén is megjelenik hiszen „A vállalkozóbarát üzleti környezet megerősítése a térségben, a versenyképes helyi gazdaság megteremtése érdekében” átfogó cél kapcsán rögzítésre került, hogy „a térségi üzleti infrastruktúra kiegyensúlyozott fejlesztése is indokolt lehet, amennyiben ezt a piaci kereslet szükségessé teszi”.

6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása

A helyi fejlesztési stratégia megalkotásakor alapvetően törekedtünk az integrált szemlélet és gyakorlat alkalmazására. Amint az a célrendszer tartalmi felépítéséből is kiderül, a stratégia nem csak a LEADER forrásainak megfelelő felhasználását támogató középtávú elképzeléseket rögzíti, hanem ennél jóval szélesebb merítésben igyekszik a meghatározott földrajzi terület problémáit

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

és fejlesztési igényeit feltárni és azok vonatkozásában a legfontosabb célokat meghatározni. A célrendszerre épülő intézkedési (beavatkozási) struktúra ugyancsak visszatükrözi ezt a szemléletet, ugyanakkor – alapvetően finanszírozási megközelítést alkalmazva – tematikusan elválasztja a különböző beavatkozásokat. Az említett fejezetek kidolgozásakor az alábbi meghatározó elveket vettük figyelembe:

- Térségi megközelítés: A fejlesztéseket alapvetően térségi szinten egységként kezeljük. Figyelembe kell azonban venni, hogy a Mezőföldi Híd LEADER Akciócsoport területét alkotó települések nem alkotnak homogén fejlesztési szempontok mentén kezelhető egységet. Bár a földrajzi elhelyezkedés, természeti adottságok és egyéb tulajdonságok révén számos közös probléma és potenciál is megfogható, a települések sokszor igen eltérő gazdasági, társadalmi és infrastrukturális háttérrel rendelkeznek, így egyedi megközelítésük saját fejlesztésük érdekében mindenképpen indokolt. Ezt a települési szintű fejlesztési koncepciók és stratégiák szintjén indokolt kezelni. Jelen stratégia egyik lényegi feladata, hogy a térség települései számára kiemelt fontosságú fejlesztési irányvonalakat kijelölje.
- Szükséglet alapú tervezés: a fejlesztések feltérképezése során a tervezők a projektötletek gyűjtése révén jutottak hozzá azokhoz az alapvető inputokhoz, melyek egyrészt megalapozzák és alátámasztják a kitűzött célok rendszerét, másrészt vázát adják a stratégiának. A szükségletek és fejlesztési lehetőségek közötti kapcsolatot a finanszírozási források felkutatása és rendszerezése jelenti, mely továbbmutat az ágazatközi és több forrásból támogatható fejlesztések komplex kezelésének irányába.
- A leghangsúlyosabb fejlesztési igények kiemelése: A stratégia nem képes és alkalmas minden, a térségben megjelenő probléma kezelésére és az összes potenciál feltárására sem. Lényegi fontosságú, hogy fókuszálni tudjon, a legfontosabb problémák azonosítását követően, s ennek megfelelően, helyi konszenzuson alapulva jelölje ki a legfontosabb fejlesztési irányokat.
- Ágazatközi, többszereplős és egymásra épülő fejlesztések: A Magyarországon alkalmazott fejlesztéspolitikai megközelítés egyik sajátossága, hogy a tematikusan kapcsolódó, hasonló jellegű fejlesztések pénzügyi alapjául sok esetben különböző finanszírozási források szolgálnak. A célok és az intézkedések, beavatkozások tervezésekor figyelembe vételre kerültek a Vidékfejlesztési Program mellett a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program, a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program, a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program, valamint az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív program által kínált támogatási lehetőségek is. A források komplementer módon történő alkalmazását indokolja a városi és vidéki térségek együttes jelenléte mellett az ágazati jellegű differenciáltság gyakorlata is, melynek révén például az agráriumhoz kötődő fejlesztések a VP-ből, az önkormányzatokhoz kapcsolódó gazdasági fejlesztések a TOP-ból, míg a cégek gazdaságfejlesztési beruházásai alapvetően a GINOP-ból finanszírozhatóak. Hasonló kapcsolódások tapasztalhatóak az infrastruktúra (pl. közlekedés, energetika) fejlesztések, vagy a településfejlesztés, szolgáltatásfejlesztés területén is.

6.1. A integrált szemlélet megjelenése a stratégiában

A stratégia már a célok szintjén is karakteresen két fő kérdéskörre koncentrálna: a gazdaság fejlesztésére és a térség településeinek népességmegtartó, népességvonzó erejének erősítésére. A két fő irányvonal nem elválasztható egymástól: a meglévő természeti, földrajzi, gazdasági és társadalmi adottságok mentén kiindulva csak a célokat együttesen, integrált egészként kezelve lehet elérni a megfogalmazott optimista jövőképet. Megközelítésünk szerint a gazdaság fejlődésének egyik feltétele új vállalkozások letelepülése, illetve elindulása, amely egyben új munkahelyek létrejöttét is jelentheti. A működő és újonnan letelepülő, alakuló vállalkozások száma azonban természetes módon függ a települések fejlettségétől, a helyben elérhető

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

szolgáltatások számától, minőségétől és számos egyéb tényezőtől. A települési adottságok tehát jelentősen befolyásolhatják a vállalkozások letelepülési hajlandóságát. A másik oldalról megközelítve a kérdést: a települések infrastrukturális fejlesztése önmagában, a gazdaságfejlesztést célzó beruházások nélkül nem jelenthet valódi célt. A népességmegtartó képesség növekedéséhez tehát önmagában nem elegendő a „szép és rendezett településkép”: minél több új munkalehetőségre és a meglévők megtartására van szükség ahhoz, hogy a lakosság helyben maradjon, jó esetben a térség a vándorlások célpontjává válhasson.

A gazdasági és településfejlesztési célok integrált kezelését még egy tényezőnek ki kell egészítenie szervesen. A LEADER elveivel összhangban a fejlesztéseknek hozzá kell járulniuk a helyi közösségek összetartozásának, identitástudatának és szerepvállalásnak erősítéséhez. Az együttműködések, közösségépítő beavatkozások a helyi tradíciók és értékek megerősítésével hozzájárulnak a térségi arculat fejlesztéséhez, a települések vonzerejének erősítéséhez. Mindezt kiegészíti a LEADER program tervezéséhez, lebonyolításához kapcsolódó gyakorlat, mely szerint alulról jövő kezdeményezések alapján, közösen megtervezett és a közösség döntése alapján együtt kiformált fejlesztések válhatnak valóvá a térségben.

Kiemelve az integrált szemlélet megközelítés és gyakorlat szempontú elemeit a következő tényezőket kívánjuk hangsúlyozni:

- a stratégia egyes kiemelt ügyekre és feladatokra (gazdaságfejlesztés, népességmegtartó képesség és közösségépítés) koncentrálni leginkább, melyhez a LEADER-ből finanszírozható fejlesztéseket komplementer módon egészítik ki a más forrásból támogatható egyéb fejlesztések;
- az ágazati szintű integráció és a tematikusan kapcsolódó fejlesztések integrált kezelése nélkülözhetetlen a lehető legnagyobb mértékű beruházási szint eléréséhez; ennek érdekében az intézkedések megfelelően tagolt módon kezelik a tematikusan illeszkedő, azonban különböző forrásokból, programokból finanszírozható fejlesztéseket;
- a térség sajátos arculata és a minél magasabb foglalkoztatási szint elérése megköveteli a települések közötti együttműködések erősödését; egyes települések hátrányosabb helyzetben vannak, hiszen a működő és jelentős bevételt, nyereséget termelő cégek, vállalkozások hiányában sokkal alacsonyabb a helyi adóbevételük, ami alapvetően meghatározza lehetőségeiket a fejlesztések vonatkozásában; szükség van tehát a források elosztásakor e kedvezőtlenebb helyzet felmérésére és figyelembe vételére is;
- a térségi szintű kapcsolódások figyelembe vétele és kezelése ugyancsak fontos feladat; a HACS területe Fejér megye részét alkotja, így szorosan kapcsolódik annak fejlesztési irányaihoz; egyes fejlesztések esetében a magasabb területi szinthez való kapcsolódás, elkerülhetetlen annak érdekében, hogy ne pontszerű, elszigetelt tartalmak jöjjenek létre; biztosítani kell az illeszkedés Fejér megye területfejlesztési koncepciójához és stratégiájához (ITP-jéhez);
- a térségi szintű kapcsolódások biztosítása érdekében a tervezés és megvalósítás során is biztosítva lesz a szakmai együttműködés a magasabb területi szinten lévő szervezetekkel, intézményekkel;
- az ágazati kapcsolódások terén ki kell emelni többek között a gazdaságfejlesztés témakörén belül a turisztikai ágazat fejlesztését, melynek összehangoltan, településeken átívelő módon kell megvalósulnia, de ugyancsak fontos elemként értelmezzük e téren a humán szolgáltatók vagy a közösségi események, programok kérdéskörét is;
- a stratégia nyomán megvalósuló fejlesztések összhangját biztosítandó, valamennyi fejlesztés illeszkedni fog a célrendszer elemeihez, így biztosítható, hogy a fejlesztések ugyanazon célok irányába mutatnak és hozzájárulnak a jövőkép megvalósulásához.

6.2. Az innovatív megközelítés bemutatása

A stratégia elkészítése során célként fogalmazódott meg, hogy a HACS ösztönözze, támogassa, kiaknázza és hálózatában meg is ossza a helyi problémákra és szükségletekre adott újszerű, előremutató és vállalkozó szellemű megoldásokat. Mindezek érdekében a HACS a stratégia szintjén az alábbi kezdeményezések és megközelítést alkalmazását javasolja:

- az újszerű megoldási javaslatok preferálása a projektek tartalmi elemeinek tekintetében: előre nem definiált módon, elvi szinten támogatja a stratégia olyan új megoldások alkalmazását, amelyek a kitűzött célok elérését támogatják eddig ismeretlen, vagy kevésbé alkalmazott módszerek révén;
- az újszerű megoldások bemutatásának biztosítása, az innováció-transzfer elősegítése: a működő, eredményes újszerű megoldások megismerése érdekében biztosítani kell azokat a fórumokat, amelyek hozzásegítik a helyi közösséget e gyakorlatok megismeréséhez;
- a közösségi egyeztetések, találkozók és tapasztalatcserék támogatása: összhangban a LEADER filozófiájával, lehetőséget kívánunk teremteni a fejlesztések előkészítésére egyfajta projektfejlesztési folyamat során a pályázatok megjelenését követően;
- legjobb gyakorlatok és továbbfejlesztési lehetőségeik bemutatása: az elmúlt időszakban lebonyolított fejlesztések kapcsán a legjobb ötletek, tapasztalatok bemutatása;
- a stratégia támogatja és preferálja az egymáshoz tematikusan vagy egyéb módon kapcsolódó projektek megvalósulását az egymást erősítő hatás elérése érdekében: mind a területi, mind a tematikus értelemben vett kapcsolódások előnyt jelentenek a program sikeressége szempontjából;
- az együttműködések során elő kívánjuk segíteni a különböző ágazatok és gazdasági szereplők szerepvállalását az előkészítésben, döntéshozatalban és megvalósításban;

A LEADER-ből finanszírozandó beavatkozási területek esetében a fent leírtak különös hangsúlyt kapnak, így megerősödik a program oldaláról a jelentősebb hozzáadott érték biztosítása többek között az ágazati kapcsolódások, a társadalmi innováció és a célcsoportok bevonása révén.

7. A stratégia beavatkozási logikája

7.1 A stratégia jövőképe

Jövőkép

A Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület a helyi fejlesztési és együttműködési potenciálra építve alapozza meg a térség gazdasági-társadalmi fejlődését. E folyamat eredményeként a gazdaság versenyképességének javulása, a településeken elérhető szolgáltatások folyamatos fejlesztése, továbbá a vidéki természeti-kulturális örökséget ápoló közösségek támogatása együttesen a helyi identitás megerősödését, a térség vonzerejének hosszú távú javulását eredményezik.

A térség fejlődése szempontjából kiemelt szerepe van a helyi erőforrások hatékony mozgósításának. Az alapszolgáltatások fejlesztésével, a gazdaság dinamizálásával, a közösségi értékek és tradíciók megerősítésével hosszútávon javítható az itt élők életminősége. E jövőkép eléréséhez mind a helyi gazdaság ágazati struktúrájának – ezen belül kiemelten a turisztika szektor – továbbfejlesztésére, mind pedig a szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést biztosító infrastruktúra környezeti szempontból fenntartható, minőségi fejlesztésére szükség van. A komoly értékeket hordozó tradicionális települési arculat és természeti környezet megóvása

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

mellett a helyi közösségi kezdeményezések felkarolása, támogatása, továbbá a hátrányos helyzetben lévők társadalmi integrációjának erősítése, egyenlő esélyek megteremtése is a térség vonzerejének javulásához járul hozzá.

7.2 A stratégia célhierarchiája

	Átfogó cél(ok)
1.	A vállalkozóbarát üzleti környezet megerősítése a térségben, a versenyképes helyi gazdaság megteremtése érdekében
2.	Élhetőbb térségi és települési környezet megteremtése a helyi közösségek támogatásával, a térség népességvonzó képességének növelése érdekében

A jövőkép elérését támogató egyik átfogó cél a helyi gazdaság dinamizálására, a gazdasági aktivitás növelésére helyezi a hangsúlyt. A térségben működő vállalkozások a helyzetelemzés megállapításai szerint korábban is komoly hangsúlyt fektettek a technológiai fejlesztésre, és a jelen stratégiához kapcsolódó projektgyűjtés alapján egyértelmű, hogy a jövőben is jelentős erőforrásokat készek mozgósítani ennek érdekében. Mindezek mellett a térségi üzleti infrastruktúra kiegyensúlyozott fejlesztése is indokolt lehet, amennyiben ezt a piaci kereslet szükségessé teszi. A helyzetelemzés vonatkozó megállapításai alapján egyértelmű, hogy a gazdaságfejlesztési típusú beavatkozásokon belül a munkahelymegőrzést és munkahelyteremtést célzó beruházások prioritást kell, hogy élvezzenek.

A második átfogó cél szélesebb értelemben célul tűzi ki az ember és környezete harmóniájának megteremtését, amely egyrészt utal a települési infrastruktúra és a környezeti tényezők összehangolt fejlesztésére, másrészt a helyi lakosok aktív részvételére környezetük alakításában. A cél szükségességét alátámasztja a népesség fogyása, elsősorban az elvándorlás mértékének növekedése az elmúlt időszakban.

Az infrastrukturális fejlesztéseknek hozzá kell járulniuk a vonzóbb településkép kialakításához és fenntartásához, az elérhetőség javításához és a szolgáltatások minőségének, elérhetőségének javításához. Összességében a cél teljesülése esetében javulnia kell a települések népességmegtartó erejének, amelyhez nagymértékben hozzájárulhat a helyi közösségek megerősödése is.

5. táblázat: A specifikus célokhoz rendelt eredménymutatók

Ssz.	Specifikus célok	Eredménymutatók megnevezése	Célértékek
1.	A települések élhetőségének és népességvonzó képességének növelése	<i>Fejlesztett városi közterület nagysága (m²)</i>	2 000
		<i>A fejlesztésekkel érintett népesség (fő)</i>	46 000
2.	A helyi szolgáltatások elérhetőségének, színvonalának és működési hatékonyságának fejlesztése	<i>Fejlesztett szolgáltató épületek területe (m²)</i>	500
3.	A helyi vállalkozások piaci versenyképességének javítása	<i>A támogatott projektek által létrehozott új munkahelyek</i>	100

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

		száma (FTE)	
4.	A helyi, térségi turisztikai potenciál hálózatos fejlesztése	A fejlesztett attrakciók látogatószámának növekedése (fő)	5 000
5.	A helyi közösségek összetartozásának, identitástudatának és szerepvállalásnak erősítése	A közösségi események résztvevőinek száma (fő)	1 500

Az első specifikus cél a térségi települések népességvonzó erejének növelését emeli ki. A helyzetelemzés vizsgálatai kimutatták, hogy az elmúlt években – alapvetően 2009 óta – megfordult a korábbi pozitív demográfiai trend és a legtöbb település vesztett korábbi lakosságából. Az alacsony gyermekszám mellett ebben jelentős szerepe volt az elvándorlás kedvezőtlen tényének. A lakosok megtartásának, illetve idevonzásának egyik eszköze lehet a vonzó települési kép, arculat kialakítása, amelyet természetesen ki kell egészítenie a helyi gazdaság erősödése és az elérhető munkalehetőségek számának bővülése is.

A helyzetelemzés mellett a projektgyűjtés is megerősítette a specifikus célhoz kapcsolható fejlesztések szükségességét. A települések szintjén számos esetben mutatkozik igény a helyi infrastruktúra – közterületek, parkok, játszóterek, utak, járdák, stb. – fejlesztésére

A cél teljesülését támogatja a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) több intézkedés, a Vidékfejlesztési Program, amelyek mellett és a LEADER program is lehetőséget teremt a HFS első céljához illeszkedő projektek helyi pályázatos megvalósítására. A LEADER célkitűzései közül jelen célhoz „a vidéki térség, mint vállalkozási tér, lakóhely és turisztikai vonzóképeségének erősítése” célkitűzés kapcsolódik szorosan. Nagyobb volumenű, a térséget is érintő környezeti és közlekedési fejlesztések megvalósítása a KEHOP és az IKOP programok finanszírozási hátterével történik.

A második specifikus cél erősen kapcsolódik az elsőhöz, amennyiben hozzá kíván járulni a térségi lakosok elégedettségének növekedéséhez saját környezetük vonatkozásában. „A helyi szolgáltatások elérhetőségének, színvonalának és működési hatékonyságának fejlesztése” célkitűzés a településeken működő szolgáltatások minőségének – környezeti szempontból is fenntartható – javítását kívánja elősegíteni. A fejlesztések szükségességét a helyzetelemzés mellett alátámasztja a projektgyűjtés is, mely számos helyi igényt tárt fel különböző helyi szolgáltatások minőségének javítása kapcsán.

Itt is ki kell emelnünk a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) finanszírozási lehetőségeit, a Vidékfejlesztési Program intézkedéseit és a LEADER célkitűzéseit, melyek közül jelen célhoz „a vidéki térségekben a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájutásának, illetve azok elérésének előmozdítása” célkitűzés kapcsolódik szorosan.

A harmadik specifikus célkitűzés („A helyi vállalkozások piaci versenyképességének javítása”) a helyi mikro- kis- és középvállalkozások piacra jutását, munkahelyteremtő képességének javítását kívánja támogatni. A helyzetelemzés megállapította, hogy a térségben – összhangban a megyei és az országos adatokkal – a mikro-, kis- és középvállalkozások száma a meghatározó. E cégek alacsony foglalkoztatotti létszámmal működnek, ugyanakkor új, piacképes termékek előállítását célzó fejlesztéseik eredményeként további munkahelyek teremtésére nyílik lehetőség. A projektgyűjtés során beérkezett fejlesztési javaslatok közül több irányzott elő eszközbeszerzést, infrastruktúrafejlesztést. E beruházások a jövőben egy dinamikusan bővülő helyi gazdaság alapját képezhetik. A célkitűzéshez kapcsolódó fejlesztések a Terület- és

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

Településfejlesztési Operatív Program (TOP), valamint a Vidékfejlesztési Program (VP) és a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) forrásai terhére valósulhatnak meg.

A negyedik célkitűzés („A helyi, térségi turisztikai potenciál hálózatos fejlesztése”) a turisztikai szektor együttműködésen alapuló fejlesztésére fókuszál. A térség turisztikai adottságai megfelelőek, számos építészeti- és természeti érték megtalálható a környéken, az ezek turisztikai hasznosításában rejlő potenciált azonban nem használják ki megfelelő mértékben a helyi szereplők. A helyzetelemzés és az ez alapján készült SWOT elemzés is megerősíti, hogy az alacsony szálláshely kapacitás, illetve a turisztikai attrakciókra épülő minőségi szolgáltatások hiánya szükségessé teszi a turisztikai ágazat rendszer szintű – a környezet- és tájvédelem szempontjait is érvényesítő – fejlesztését, melynek alapja a szektorban érdekelt együttműködése. A célkitűzéshez kapcsolódó fejlesztések a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP), valamint a Vidékfejlesztési Program (VP) forrásai terhére valósulhatnak meg.

Az ötödik specifikus célkitűzés („A helyi közösségek összetartozásának, identitástudatának és szerepvállalásnak erősítése”) hozzá kíván járulni a lakosság összetartozásának és közösségi tevékenységeinek erősödéséhez, a kiszolgáltatott társadalmi rétegek integrációjához. A projektgyűjtés során számos rendezvény és ahhoz kapcsolódó technikai fejlesztési igény merült fel, melyek megvalósításához a TOP, a Vidékfejlesztési Program és a LEADER is tud támogatást biztosítani. Nagyobb léptékű humán erőforrás fejlesztésekhez az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program biztosít forrásokat.

Az alábbiakban rögzítésre kerülnek a fent bemutatott specifikus célok teljesüléséhez hozzájáruló intézkedések. Az egyes intézkedések valamint a specifikus célok illeszkedését külön jelöljük.

6. táblázat: A specifikus célok és a tervezett intézkedések kapcsolata

	Intézkedések (beavatkozási területek)	Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá				
		1.	2.	3.	4.	5.
1.	A gazdasági aktivitás javítása a térségi termékkála fejlesztése érdekében (LEADER)			X	X	
2.	Gazdasági és lakossági szempontból is vonzó településkép kialakítása (LEADER)	X				
3.	A közösségi szolgáltatások elérhetőségének javítása a vidéki települések lakói számára (LEADER)		X			
4.	A helyi együttműködések támogatása, a térségi szintű identitás tudat megőrzése a közösségi értékek megerősítéséért (LEADER)					X
5.	A települési infrastruktúra minőségének javítása	X				

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

6.	Zöld és barnamezős fejlesztések a városokban	X				
7.	A vidéki településeken elérhető szolgáltatások eszközrendszerének fejlesztése		X			
8.	Az egészségügyi és szociális intézményrendszer térségi fejlesztése		X			
9.	Önkormányzati tulajdonú épületek energetikai korszerűsítése		X			
10.	Fenntartható, helyi partnerségen alapuló térségi turizmusfejlesztés				X	
11.	A versenyképes üzleti környezet megteremtése a térség gazdasági centrumaiban			X		
12.	A mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztései			X		
13.	A térségi helyi gazdaság fejlesztése			X		
14.	A térségi munkaerő mobilitás ösztönzése	X	X	X		
15.	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések					X
16.	Helyi közösségi programok megvalósítása					X

8. Cselekvési terv

8.1 Az intézkedések leírása

1. Az intézkedés megnevezése: A gazdasági aktivitás javítása a térségi termékkála fejlesztése érdekében
2. Specifikus cél: A helyi vállalkozások piaci versenyképességének javítása, A helyi, térségi turisztikai potenciál hálózatos fejlesztése
3. Az intézkedés szükségességének indoklása: A stratégia helyzetelemzése megállapítja, hogy a térség gazdaságában a mikro-, kis- és közepes vállalkozások dominálnak. Ezek a szereplők működésük során jellemzően a helyi igények kielégítésére fókuszálnak. A helyi piacépes – többek között turisztikai- – termékek és szolgáltatások előállításának elősegítésével a térségi gazdaság szereplői is aktivizálhatóak, a megerősödő piaci pozícióik révén adott esetben munkahelyteremtő potenciáljuk is javulhat, ily módon hozzájárulhatnak a térség foglalkoztatási helyzetének javításához.
4. A támogatható tevékenység területek meghatározása: Az intézkedés annex I termék feldolgozását, non annex termék előállítását, továbbá szolgáltatások fejlesztését egyaránt támogatja. Az intézkedés keretében a helyi termékstruktúra bővítéséhez, továbbfejlesztéséhez hozzájáruló vállalkozások támogatása a cél. Az intézkedés keretében támogatható tevékenységek: Kisléptékű infrastruktúra fejlesztés (telekhatáron belül építés, bővítés, felújítás), eszközök és gépek beszerzése, minőség- és környezetirányítási rendszerek, szabványok bevezetése,

szolgáltatás (pl. marketing) beszerzés.
5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Az intézkedés keretében elsősorban a helyben hozzáférhető piacképes termékek és szolgáltatások előállításához kapcsolódó, kisebb volumenű fejlesztések kerülnek támogatásra, melyek megvalósulása révén a létrejövő termék és szolgáltatás a helyi termékkála továbbfejlesztéséhez járul hozzá. Az intézkedés ily módon kapcsolódik a TOP helyi gazdaságfejlesztést célul tűző – így többek között a helyi piacok fejlesztését támogató – beavatkozásához, amennyiben ez a helyi termékek piacra jutásának térségi szintű feltételrendszerét kívánja megerősíteni. Jelen intézkedés ugyancsak kapcsolódik a GINOP vállalkozásfejlesztési témájú intézkedéseéhez, valamint kiegészítő jelleggel ugyanezen operatív program országos és regionális jelentőségű turisztikai attrakciók fejlesztését célzó beavatkozásaihoz. A Vidékfejlesztési Program esetében a VP 4.2 (méretkorlát nélkül támogat annex I feldolgozása), VP 6.2 (induló nem mezőgazdasági tevékenységek támogatása), VP 6.3 (3000 STÉ feletti mezőgazdasági termékek), 6.4 (50% feletti mezőgazdasági jövedelemmel rendelkezők nem mezőgazdasági tevékenységeinek támogatása) lehatárolásai kerülnek figyelembe vételre a pályázati felhívások kidolgozása során.
6. A jogosultak köre: Az akciócsoport területén működő vállalkozások (mikrovállalkozás, egyéni vállalkozók, őstermelők)
7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek: a jogosultak telephelye vagy székhelye az akcióterületen került bejegyzésre, legalább 1 fő foglalkoztatotti állománnyal rendelkezik. Az értékelésnél kiemelten támogatandók azok a projektek, melyek esetében a megvalósuló fejlesztés igazoltan – a pályázatban tételesen bemutatva – hozzájárul a térség termékarculatának továbbfejlesztéséhez új termék, vagy szolgáltatás kialakításával, vagy meglévő termék és szolgáltatás minőségi továbbfejlesztésével. Előnyt élveznek ezért azok a pályázók, akik fejlesztéseiket új technológia, know-how stb. bevezetésével valósítják meg.
8. Tervezett forrás: 115 millió forint (Minimum-maximum tám. összeg: 500 ezer Ft-6 millió Ft), Támogatási arány 100%
9. A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2016. II – 2020. I.
10. Kimeneti indikátorok: Támogatott vállalkozások száma (db), Várható számuk: 50 db

1. Az intézkedés megnevezése: Gazdasági és lakossági szempontból is vonzó településkép kialakítása
2. Specifikus cél: A települések élhetőségének és népességvonzó képességnek növelése
3. Az intézkedés szükségességének indoklása: Az elmúlt évek során az operatív programok jelentős forrást biztosítottak a városi települések egy része számára az arculatuk igény szerinti kialakítására, ugyanakkor egyes városok, a községek és falvak sokkal kevesebb lehetőséget kaptak e téren. A lakosság és a fiatalok megtartása érdekében a vidéki kistelepüléseknek is lehetőséget kell adni a legfontosabb, környezeti szempontból is fenntartható településképi beavatkozásokra. A közösségi terek, parkok, játszóterek állapotának javítása

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

alapvetően hozzájárulhat a lakosság elégedettségének növekedéséhez, egyben a vállalkozások és a turizmus számára is vonzóbbá téve a településeket. Az intézkedés finanszírozáshoz a VP LEADER intézkedése nyújt támogatást.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása: Parkok, sétautak, sétányok kialakítása, felújítása. Szabadtéri, közterületeken található sport és rekreációs terület, játszótér és felnőtt játszótér kialakítása, felújítása. Ivókút, utcabútorok elhelyezése. Zöldfelület fejlesztése. A fejlesztett területek a közösségi programok helyszínéül is szolgálhatnak.
5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: A tervezett fejlesztések a Vidékfejlesztési Program egyéb intézkedésével nincsenek átfedésben, ugyanakkor hozzájárulnak a vidéki települések gazdasági megerősödéséhez, a lakosság identitástudatának erősödéséhez, lakóhelyi kötődéséhez. Az intézkedés a TOP-ból finanszírozott zöld fejlesztések komplementer párját kívánja megteremteni a vidéki települések számára.
6. A jogosultak köre: Városi és nem városi jogállású települések önkormányzatai, nonprofit szervezetek.
7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek: a fejlesztés hozzájárul a helyi lakosság elégedettségének növekedéséhez; a fejlesztések erősítik a helyi és térségi lakosság közösségi összetartozását, helyszínként szolgálva a helyi programok megvalósításához.
Előnyben részesül az a pályázó, aki a fejlesztési igényt megfelelő lakossági igénnyel tudja alátámasztani. Ennek módja a tervezett fejlesztések igény alapú indoklásának (igényfelmérés) bemutatása.
Előnyben részesül az a pályázó, aki a közterületek fejlesztésekor helyben újszerű, eddig nem alkalmazott megoldásokat alkalmaz.
Előnyben részesül az a pályázó és a célcsoport tekintetében szélesebb lakossági csoportra támaszkodik.
Előnyben részesül az a pályázó, akinek projektje a környezeti fenntarthatóságot egyértelműen figyelembe veszi.
8. Tervezett forrás: 90 millió forint (Minimum-maximum tám. összeg: 500 ezer Ft-10 millió Ft). Támogatási arány 100%
9. A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2016. II – 2020. I.
10. Kimeneti indikátorok: Rehabilitált zöldfelületek nagysága (m²) Várható számuk: 1000 m²; Támogatott fejlesztések száma (db) Várható számuk: 15 db (önkormányzati 12 db, nonprofit szervezet 3 db. Fejlesztett közterületek száma (db), Várható számuk: 10 db.

1. Az intézkedés megnevezése: A közösségi szolgáltatások elérhetőségének javítása a vidéki települések lakói számára
2. Specifikus cél: A helyi szolgáltatások elérhetőségének, színvonalának és működési hatékonyságának fejlesztése
3. Az intézkedés szükségességének indoklása: A korábbi időszakban megkezdett fejlesztéseket folytatva, a jelenlegi időszakban is szükséges a kulturális és szabadidős szolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése, a szolgáltatások

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

minőségi háttérfeltételeinek fejlesztése. Összhangban a térségi és települési érdekekkel, olyan kulturális és szabadidős szolgáltatások támogatása a cél, melyek elsősorban a helyi, tradíciókra épülnek, és lehetőség szerint a települések közötti kulturális együttműködések is erősítik. A fejlesztések lebonyolításához a VP LEADER programja biztosít forrásokat.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása: Kulturális és szabadidős szolgáltatásokat biztosító intézmények infrastrukturális háttérének fejlesztése, kapcsolódó eszközbeszerzések. Szabadtéri és fedett területek és épületek hasznosításának biztosítása, felújítás, energetikai modernizálás a konkrét intézmények infrastruktúráján belül.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Az intézkedés a korábbi időszakban lebonyolított fejlesztések szerves folytatása. Más operatív program, illetve a VP nem nyújt ilyen jellegű fejlesztéshez támogatást vidéki települések részére, a TOP zöld városfejlesztési intézkedését azonban kiegészíti a LEADER által nyújtott lehetőség. Jelen intézkedés jól kapcsolódhat települési szinten a LEADER „Gazdasági és lakossági szempontból is vonzó településkép kialakítása” intézkedéséhez.

6. A jogosultak köre: települési Önkormányzatok, nonprofit szervezetek.

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek: A tervezett fejlesztéseknek hozzá kell járulnia a helyi kulturális adottságok, értékek és szokások megismeréséhez. Előnyben részesül az a pályázó, aki az infrastrukturális fejlesztésekhez kapcsolódóan megvalósítandó konkrét eseményeket nevesít pályázatában. Ennek bemutatása szükséges az alábbiakban nevesített igényfelmérésben is. Előnyben részesül az a pályázó, aki a fejlesztési igényt megfelelő lakossági igénnyel tudja alátámasztani. Ennek módja a tervezett fejlesztések igény alapú indokoltságának (igényfelmérés) bemutatása. Előnyben részesül az a pályázó, aki a közterületek fejlesztésekor helyben újszerű, eddig nem alkalmazott megoldásokat alkalmaz. Előnyben részesül az a pályázó és a célcsoport tekintetében szélesebb lakossági csoportra támaszkodik. Előnyben részesül az a pályázó, akinek projektje a környezeti fenntarthatóságot egyértelműen figyelembe veszi.

8. Tervezett forrás: Tervezett forrás: 103,75 millió forint (Minimum-maximum tám. összeg: 500 ezer Ft-10 millió Ft). Támogatási arány 100%

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2016. II – 2020. I.

10. Kimeneti indikátorok: Fejlesztett szolgáltatások által elért lakosság (fő). Várható számuk: 5.000 fő; Támogatott fejlesztések száma (db) Várható számuk: 10 db (önkormányzati 7 db, nonprofit szervezet 3 db. Energetikai szempontból felújított épületek száma (db), Várható számuk: 2 db.

1. Az intézkedés megnevezése: A helyi együttműködések támogatása, a térségi szintű identitás tudat megőrzése a közösségi értékek megerősítéséért

2. Specifikus cél: A helyi közösségek összetartozásának, identitástudatának és szerepvállalásnak erősítése

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

3. Az intézkedés szükségességének indoklása: A térségi együttműködések, közösségépítő beavatkozások a helyi tradíciók és értékek megerősítésével hozzájárulnak a térségi arculat fejlesztéséhez, a települések vonzerejének erősítéséhez. A helyzetelemzés megállapításai megerősítik, hogy az akcióterületen megtalálható közösségi- és kulturális értékek megőrzésének, adott esetben ezek hasznosításának a jövőben is prioritást kell élveznie. Jelen intézkedés a közösségépítés támogatásával, a társadalmi integráció és – befogadás erősítésével a térség népességmegtartó erejének javításához kíván hozzájárulni.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása: A térségi arculatot és a településképet megújító fejlesztésekhez kapcsolódó programok, rendezvények, események, szakmai és közösségi fórumok, felvilágosító, társadalmi befogadást erősítő rendezvények szervezése, az ezekhez szükséges kisléptékű infrastruktúrafejlesztés – elsősorban eszközök, berendezések beszerzése–, továbbá meglévő épület felújítása amennyiben az igazolhatóan szükséges a programok és események lebonyolításához, illetve szolgáltatás (pl. marketing) beszerzés. Kiemelten támogatandó a hátrányos helyzetű célcsoportok (időskorúak, munkanélküliek stb.) bevonását célzó fejlesztés.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Jelen intézkedés keretében megvalósuló egyedi projektek a helyi közösség, a térségi identitás megerősítését, a hagyományalapú tudás erősítését célzó beavatkozások. Az intézkedés ily módon kiegészíti a TOP hasonló, közösségi beavatkozásokat, helyi közösséget és identitást erősítő akciókat támogató intézkedését, mely ugyanakkor az OP több prioritásához illeszkedő fejlesztések támogatására koncentrálna.

6. A jogosultak köre: Az akciócsoport területén működő önkormányzatok, civil szervezetek (egyesületek, alapítványok)

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek: A tervezett fejlesztések kapcsolódnak a LEADER keret terhére megvalósuló térségi arculatot és a településképet megújító fejlesztésekhez, továbbá egyedi, az adott településre vagy tájegységre jellemző kulturális, természeti, építészeti és táji érték ismertségét erősítő beavatkozásokat tartalmaznak, és egyértelműen hozzájárulnak a helyi civil társadalom megerősödéséhez, a hátrányos helyzetű célcsoportok társadalmi integrációjához. Az értékelés során előnyt élveznek azok a projektek, melyek egynél több célcsoportot vonnak be a program megvalósításába.

8. Tervezett forrás: 95 millió forint (Minimum-maximum tám. összeg: 250 ezer Ft-5 millió Ft), Támogatási arány 100%

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2016. II – 2020. I.

10. Kimeneti indikátorok: Helyi társadalmi akciókban, közösségi programokban résztvevők száma (fő), Várható számuk: 900 fő;
A támogatott projektek száma (db), Várható számuk: 35 db (15 db önkormányzati és 20 db civil szervezet)

1. Az intézkedés megnevezése: A települési infrastruktúra minőségének javítása

2. Specifikus cél: A települések élhetőségének és népességvonzó képességnek növelése

3. Az intézkedés szükségességének indoklása: A térség vidéki településein számos

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

infrastrukturális fejlesztés igénye merült fel. Az egyik meghatározó igényt a korszerűtlen energetikai adottságokkal rendelkező épületek jelentik, melyek jelentős anyagi terhet rónak az önkormányzatokra és nonprofit szervezetekre. Egyes kistelepülések esetében a szennyvízkezelés ugyancsak megoldandó problémát jelent. A szükségletek felmérése (előzetes projektgyűjtés) során több esetben felmerült a települések szempontjából meghatározó jelentőségű épületek felújításának, közterületi műtárgyak, szobrok elhelyezésének, valamint a rossz állapotú külterületi utak felújításának igénye. Az intézkedés pénzügyi alapját a Vidékfejlesztési Program 7.2.1 intézkedése (Kisméretű infrastruktúra fejlesztés) biztosítja.

1. Az intézkedés megnevezése: Zöld és barnamezős fejlesztések a városokban

2. Specifikus cél: A települések élhetőségének és népességvonzó képességnek növelése

3. Az intézkedés szükségességének indoklása: A térség települései közül három városi jogállású. A városok a községeknél többnyire jelentősebb lélekszámú, szélesebb körű funkciókkal, szolgáltatási körrel rendelkező és foglalkoztatási szempontból is hangsúlyosabb települések. Szerepük a térség szempontjából így jelentős, városi arculatuk, népességmegtartó és vállalkozókat is vonzó településképük kialakításának elősegítése így a HACS szempontjából is lényeges kérdés. Az intézkedés a városi települések zöld város kialakítását és a barnamezős területek rehabilitációját célozzák, elsősorban a TOP 2. prioritásának intézkedéseire támaszkodva.

1. Az intézkedés megnevezése: A vidéki településeken elérhető szolgáltatások eszközrendszerének fejlesztése

2. Specifikus cél: A helyi szolgáltatások elérhetőségének, színvonalának és működési hatékonyságának fejlesztése

3. Az intézkedés szükségességének indoklása: A térség településein elérhető szolgáltatások sok esetben eszközhiányban szenvednek. Igény mutatkozik egyes településeken a közétkeztetésen résztvevő intézmények konyháinak fejlesztésére, a falu és tanyagondnoki, valamint a polgárőr és mezőőr szolgálatok esetében a jármű és eszközpark beszerzésére, modernizálására. A települési önkormányzatok esetében a saját kezelésben lévő közutak karbantartásához szükséges gépek beszerzése a feladatellátás alapvető feltételeként jelentkezik. Az intézkedés finanszírozásához a Vidékfejlesztési Program 7.4.1 intézkedése tud forrást biztosítani.

1. Az intézkedés megnevezése: Az egészségügyi és szociális intézményrendszer térségi fejlesztése

2. Specifikus cél: A helyi szolgáltatások elérhetőségének, színvonalának és működési hatékonyságának fejlesztése

3. Az intézkedés szükségességének indoklása: A HACS területén az egészségügyi alapellátások ((házi orvosi, házi gyermekorvosi ellátás, a fogászati alapellátás, a területi védőnői ellátás, iskola-egészségügyi ellátás), továbbá a szociális

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

alapszolgáltatások (étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátások és a gyermekjóléti szolgáltatás) elérhetősége nem mindenütt biztosított a megfelelő szinten. A szolgáltatások infrastrukturális háttere egyes településeken korszerűtlen, leromlott állapotú. Az elérhetőség és a szolgáltatások területi kiegyenlítése érdekében szükséges a meglévő hiányok csökkentése és a minőség szintjének javítása. Az intézkedés finanszírozásához a TOP 4.1 és 4.2 intézkedés nyújt támogatást.

1. Az intézkedés megnevezése: Önkormányzati tulajdonú épületek energetikai korszerűsítése

2. Specifikus cél: A helyi szolgáltatások elérhetőségének, színvonalának és működési hatékonyságának fejlesztése

3. Az intézkedés szükségességének indoklása: Az önkormányzati tulajdonban lévő épületállomány számos esetben kedvezőtlen üzemeltetési feltételekkel működik, melynek fő oka az épületek jelentős részének elavult energetikai színvonala. Mind a gazdaságossági, mind pedig a környezeti tényezők figyelembe vétele mellett szükséges az épületállomány felülvizsgálata és a szükséges felújítások elvégzése. Az intézkedés a TOP 3.2 intézkedése által kaphat pénzügyi támogatást.

1. Az intézkedés megnevezése: Fenntartható, helyi partnerségen alapuló térségi turizmusfejlesztés

2. Specifikus cél: A helyi, térségi turisztikai potenciál hálózatos fejlesztése

3. Az intézkedés szükségességének indoklása: A specifikus céllal összhangban az intézkedés keretében helyi turisztikai termékcsomagok valamint tematikus turisztikai fejlesztések támogatása történhet, melyekkel a helyben tartózkodási idő meghosszabbítása érhető el. Jelen intézkedés keretében, elsősorban a TOP forrásaira támaszkodva a helyi, térségi jelentőségű, turisztikai vonzerőt képező kulturális, épített, természeti örökség – a környezet- és tájvédelem elveit szem előtt tartó – turisztikai hasznosítására, fejlesztésére nyílik lehetőség.

1. Az intézkedés megnevezése: A versenyképes üzleti környezet megteremtése a térség gazdasági centrumaiban

2. Specifikus cél: A helyi vállalkozások piaci versenyképességének javítása

3. Az intézkedés szükségességének indoklása: Az intézkedés a foglalkoztatás-ösztönző térségi és helyi gazdaságfejlesztés megteremtéséhez szükséges helyi feltételek biztosítására fókuszál, elsősorban a térségben a helyi gazdaságfejlesztéshez szükséges önkormányzati üzleti infrastrukturális háttér és szolgáltatások fejlesztésének támogatásával. Az üzleti infrastruktúra részeként kiemelt célterület a helyi ellátáshoz kapcsolódó önkormányzati infrastrukturális feltételek megteremtése a helyi vállalkozók megerősítése és a foglalkoztatás bővítése céljából. A fejlesztések megvalósításához forrást elsősorban a TOP 1.

prioritása biztosít.

1. Az intézkedés megnevezése: A mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztései
2. Specifikus cél: A helyi vállalkozások piaci versenyképességének javítása
3. Az intézkedés szükségességének indoklása: A helyi kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztése, külpiacra jutási esélyeinek javítása kiemelt feladat. Az intézkedés a specifikus célhoz illeszkedve a cégek elsősorban a helyi-, illetve nemzetközi gazdasági hálózatokba kapcsolódását, piaci megjelenését támogatja, melyre forrást alapvetően a GINOP biztosít.

1. Az intézkedés megnevezése: A térségi helyi gazdaság fejlesztése
2. Specifikus cél: A helyi vállalkozások piaci versenyképességének javítása
3. Az intézkedés szükségességének indoklása: A térség agrár jellege meghatározó, a szektor fejlesztése ugyanakkor elsősorban a nagyobb hozzáadott érték megteremtésével biztosítható. Az ágazatban működő helyi vállalkozások, termelők áruinak hatékonyabb piacra jutását, adott esetben tároló-hűtő kapacitás fejlesztését célzó intézkedés önkormányzatok esetében TOP 1. prioritásából, vállalkozások esetében VP-ből finanszírozott.

1. Az intézkedés megnevezése: A térségi munkaerő mobilitás ösztönzése
2. Specifikus cél: A települések élhetőségének és népességvonzó képességnek növelése, A helyi szolgáltatások elérhetőségének, színvonalának és működési hatékonyságának fejlesztése, A helyi vállalkozások piaci versenyképességének javítása
3. Az intézkedés szükségességének indoklása: A térségben a foglalkoztatás bővítéséhez, a helyi munkaerő mobilitásának javításához jelentős mértékben járulhat hozzá a közlekedési infrastruktúra fejlesztése. Ily módon a kisebb települések munkavállalói számára a betelepülő vállalkozások és a fejlesztett üzleti infrastruktúra elérhetősége hosszabb távon javulhat. Az intézkedés finanszírozása alapvetően a TOP 1. prioritásából biztosított.

1. Az intézkedés megnevezése: Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések
2. Specifikus cél: A helyi közösségek összetartozásának, identitástudatának és szerepvállalásnak erősítése
3. Az intézkedés szükségességének indoklása: A térségileg decentralizált fejlesztések egyik fő küldetése a helyi közösségek megerősítése, a helyi és közösségi alapú gazdaság fejlesztése. A helyi fejlesztési programokat megvalósító városi helyi akciócsoportok (HACS – CLLD szervezetek) nagyon fontos terepei lehetnek a városok kulturális és közösségi élete megújításának, továbbá a közösségi alapú gazdaságfejlesztési módszertanok kialakításának és

elterjesztésének. Az intézkedés a helyi lakosság, civil szervezetek, vállalkozások és önkormányzatok együttműködésével, illetve kezdeményezésére integrált, közösségfejlesztést és helyi identitástudatot elősegítő, elsődlegesen kulturális és közösségi tartalmú, a helyi gazdaságfejlesztést, a társadalmi felzárkóztatást támogató programok lebonyolítása révén járul hozzá a HACS területén a specifikus cél teljesüléséhez. Az intézkedést a LEADER-ből megvalósítandó „Vidéki közösségek fejlesztése és a TOP-ból lebonyolítandó „Helyi közösségi programok megvalósítása” intézkedésekkel összhangban kell lebonyolítani. Jelen intézkedés finanszírozási alapját a TOP 7. prioritásának forrásai jelentik.

1. Az intézkedés megnevezése: Helyi közösségi programok megvalósítása

2. Specifikus cél: A helyi közösségek összetartozásának, identitástudatának és szerepvállalásnak erősítése

3. Az intézkedés szükségességének indoklása: Összhangban a településfejlesztési intézkedések megvalósításával, gondoskodni szükséges a fejlesztett területek megfelelő hasznosításáról, a közösség számára is érdeklődést keltő, ugyanakkor a helyi identitástudatot erősítő programok események révén. A helyzetelemzés által is rögzítésre került, hogy szükség van a helyi közösségek megerősítésére, ennek megfelelően jelen intézkedés kiegészíti a LEADER-ből finanszírozható „Vidéki közösségek fejlesztése”, valamint a TOP 7. prioritása által támogatott „Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések” intézkedéseket – a TOP 5.3 támogatások segítségével.

8.2 Együttműködések

A fejezetben a HACS által tervezett térségi és térségek közötti együttműködések bemutatása történik meg. Amint arra a korábbi fejezetekben utaltunk, a stratégia egyik alapelve, hogy a fejlesztéseknek közös megegyezéses alapon kell megvalósulniuk, lehetőleg minél több projekt megvalósítása során is élve a konkrét együttműködések megvalósításának lehetőségével.

Együttműködések a helyi gazdaság fejlesztése és a helyi termékek piacra jutása érdekében

- **Az együttműködés tervezett tématerületei:** A térségi együttműködések viszonylag szerény tradícióval rendelkeznek a HACS területén. Ezt figyelembe véve célunk a gazdaságfejlesztés területén hozzájárulni a kooperáció különböző eszközeivel ahhoz, hogy a fejlesztések során biztos alap álljon rendelkezésre. A lehetséges tématerületek: Szakmai egyeztető fórum a kedvezményezett (támogatott) gazdasági szereplők között: a cél, hogy a támogatásban részesülő helyi szereplők megismerjék egymást, kicseréljék tapasztalataikat, megismerjék a megvalósításban szerzett gyakorlatokat; ugyancsak cél, hogy a helyi gazdasági szereplők megtalálják a közös fejlesztési lehetőségeket
Helyi termékek ismertségének elősegítése: a helyi termékek piacra jutásának támogatása alapvetően egy olyan közös internetes felület kialakítását feltételezi, amely megjeleníti és így „láthatóvá” teszi a helyi sajátossággal bíró termékeket, ezzel hozzásegítve a termelőket, készítőket a termék értékesítéséhez
- **Specifikus cél:** A helyi vállalkozások piaci versenyképességének javítása
- **Indoklás, alátámasztás:** A helyzetelemzés és a SWOT is kiemeli, hogy a vállalkozások közötti együttműködések továbbfejlesztésre szorulnak. Az elmúlt időszakban a

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

térségben nem alakult ki az a fajta együttműködési hajlandóság a térség vállalkozásai között, amely – természetesen az üzleti érdekek tiszteletben tartása mellett – hozzá tudna járulni a sikeresség, piacszerzés és fejlesztési tevékenységek kölcsönös támogatásához. Éppen ezért hozzá kívánunk járulni ahhoz, hogy a gazdasági szereplők megismerjék egymás tevékenységét, elképzeléseit, be tudják mutatni az elmúlt időszakban sikeresen lebonyolított fejlesztéseiket. A támogatott pályázók aktív részvételével lebonyolításra kerülő szakmai egyeztető, partnerség építő fórumok tehát az együttműködések alapjait kívánják megteremteni alapvetően a vállalkozások (ide értve a termelőket is) között, egyéb szereplők részvételére is számítva.

A térségben a jellemző egyedi termékek még nem kaptak elegendő figyelmet. Mind a mezőgazdasághoz, agráriumhoz, mind a kézművességhez kapcsolódó termékek ismertségének növelése alapvetően hozzájárulhat az előállítók gazdasági sikerességének javulásához, egyben a helyi termékek ismertségének növekedéséhez és a helyi identitás erősödéséhez. Fontos hangsúlyozni, hogy a 2015 novemberében megtartott I. Fejér Megyei Helyi Termék Mustra és Vásár fontos mérföldköve lehet annak a tevékenység sorozatnak, melynek eredményeként a Mezőföldi HACS területén fellelhető értékes helyi termékek is nagyobb ismertségre tehetnek szert. A koordinált együttműködés keretében megvalósulhat a termékek feltérképezése, online megjelenítése és szervezett helyi eseményeken történő bemutatása.

Együttműködések a helyi épített és természeti értékek bemutatása, valamint a turisztikai ágazat összehangolt működtetése érdekében

- **Az együttműködés tervezett tématerületei:** A meglévő turisztikai potenciálok jelenleg nem megfelelően kihasználtak a térségben és tágabb környezetében. Figyelembe véve, hogy a turisztika a helyi gazdaság egyik jelentős tartalékokkal rendelkező ágazata, feltétlenül építenünk kell a benne rejlő lehetőségekre, hiszen mindez a munkahelyteremtésen túl a térség gazdasági erősödéséhez és ismertségének növekedéséhez is hozzájárulhat. A lehetséges kapcsolódó tématerületek az alábbiak:

TDM szervezet létrehozásának és működtetésének támogatása a helyi turisztikai termékek összehangolt működtetése érdekében

A helyi épített örökség közös bemutatást támogató tevékenységek: a jelentősebb, térségeken is átívelő turisztikai attrakciókhoz való kapcsolódás elősegítése különböző támogató, szervező tevékenységek révén (pl. zarándokút, LIMES, stb.)

- **Specifikus cél:** A helyi, térségi turisztikai potenciál hálózatos fejlesztése.
- **Indoklás, alátámasztás:** A helyzetelemzés és a SWOT számos hangsúlyos megállapítást tesz a turisztika vonatkozásában. Ezek közül érdemes kiemelni, hogy a kereskedelmi szálláshelyeket alacsony férőhely kapacitás jellemzi, amelyhez párosul a turisták által a térségben töltött alacsony átlagos tartózkodási idő is. Ugyancsak fontos a tervezett fejlesztések szempontjából, hogy a térség különböző, turisztikai szempontból potenciált jelentő értéke jelenleg nagyrészt kihasználatlan. Az elemzések azt is hangsúlyozzák, hogy amellet, hogy a helyi, térségi szintű kulturális együttműködési formák kezdetlegesek, gyengék, a kulturális erőforrások gazdaságilag nem hasznosulnak. Mindezt figyelembe véve kerülhet sor többek között a Duna part turisztikai célú hasznosítására (kikötő, strand stb.), illetve a térség specifikus programturizmus fejlesztésére. Azt azonban a stratégia korábbi fejezetei is hangsúlyozzák, hogy a turisztikai fejlesztések tervezése esetében kiemelt szempont az összehangoltság biztosítása. Mindezt TDM szervezet létrehozása és működtetése tudja garantálni, illetve, a fejlesztéseket megelőzően a térségi szintű konzultációk gyakorlatának bevezetése, figyelembe véve a megyei és országos szintű fejlesztési irányvonalakat.

A térséget több jelentős, térségen átívelő fejlesztés is érintheti a közeljövőben. Az ezekhez való kapcsolódás elemi érdeke településeinknek, hiszen a természeti és épített

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

örökség megújításán és hasznosításán túl lehetőség nyílt új munkalehetőségek kialakítására is.

Együtműködések a térség kulturális örökségének, hagyományainak fenntartása és a helyi identitás erősítése érdekében

- **Az együtműködés tervezett tématerületei:** Az együtműködések egyik lényegi terepe a **kulturális élethez és a helyi identitás erősítéséhez** tud kapcsolódni. A térségben már a múltban is jelentős rendezvények kerültek lebonyolításra, ezek azonban többnyire lokális jellegűek voltak. Cél tehát a kultúra és helyi identitás növelése érdekében az alábbi együtműködési lehetőségek támogatása:
A térségi arculatot és a településképet megújító fejlesztésekhez kapcsolódó közösségi programok, rendezvények, események szervezése
A helyi identitástudatot és kulturális kötődést erősítő tevékenységek összekapcsolása
- **Specifikus cél:** A helyi közösségek összetartozásának, identitástudatának és szerepvállalásnak erősítése.
- **Indoklás, alátámasztás:** A megalapozó elemzések hangsúlyozzák, hogy a helyi, térségi szintű kulturális együtműködési formák kezdetlegesek, gyengék, s mindez hatással van a lakosság lokális kötődésére, identitástudatára. Bár a helyi (települési) szintű kulturális események is fontosak, a térségi szinten tervezett rendezvények, rendezvénysorozatok nagymértékben erősíthetik egymást és hozzájárulhatnak a térség lakosságának kapcsolatépítéséhez, későbbi együtműködések megalapozásához. A térségi együtműködések, közösségépítő beavatkozások a helyi tradíciók és értékek megerősítésével hozzájárulnak a térségi arculat fejlesztéséhez, a települések vonzerejének erősítéséhez.

A HACS határain túlmutató, szélesebb térségi kihatású szakmai együtműködések

Elképzeléseink szerint a jövőben szorosabbra kívánjuk fogni az együtműködést a Velencei tó Térségfejlesztő Egyesülettel.

- **Az együtműködés tervezett tématerületei:** helyi attrakciókra épülő turisztikai együtműködések,
- **Specifikus cél:** A helyi közösségek összetartozásának, identitástudatának és szerepvállalásnak erősítése.
- **Indoklás, alátámasztás:** A helyzetelemzés és a SWOT számos hangsúlyos megállapítást tesz a turisztika vonatkozásában. Ezek közül érdemes kiemelni, hogy a kereskedelmi szálláshelyeket alacsony férőhely kapacitás jellemzi, amelyhez párosul a turisták által a térségben töltött alacsony átlagos tartózkodási idő is. Ugyancsak fontos a tervezett fejlesztések szempontjából, hogy a térség különböző, turisztikai szempontból potenciált jelentő értéke jelenleg nagyrészt kihasználatlan.

8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

8.3.1. A HACS és munkaszervezetének jogi formája, a megalakulás dátuma, a fő tevékenységi körök bemutatása

A Vidékfejlesztési Program előírásai szerint a HACS jogi formájának meg kell felelnie a következőknek: „A jóváhagyott HFS alapján a helyi akciócsoportok vagy kiválasztanak a csoporton belül egy megfelelő jogi személyiséggel rendelkező non-profit partnert, amely az

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

igazgatási és pénzügyi kérdésekben a vezető partner lesz, vagy közös non-profit jogi szervezetet hoznak létre. A munkaszervezeti feladatok ellátására leginkább megfelelő szervezeti forma az egyesület, mivel annak non-profit jellege mellett biztosítja a tagok egyenrangúságát, függetlenül esetleges anyagi hozzájárulásuk mértékétől (egy tag – egy szavazat törvényi előírás).”

A Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület hivatalosan 2008. április 1-jén alakult. Az Egyesület státusza: a Bíróság által nyilvántartásba vett jogi személy, önálló teljes jogkörű gazdálkodási szervezet. Az Egyesület eredetileg 2008. június 23-án elfogadott Alapszabályát többször módosította, a jelenleg hatályos dokumentumot a 2016. február 26. napján tartott közgyűlés a 22/2016. (II.26.) sz. határozattal fogadta el.

Az Egyesület céljai és tevékenységei a 11/2011. (II.29.) KIM rendelet 40. számú melléklete alapján kerültek meghatározásra az alábbiak szerint: 1.1 pontja szerinti kulturális tevékenység, 1.5 pontja szerinti oktatási tevékenység, 1.11. pontja szerinti településfejlesztési tevékenység, 1.14. pontja szerinti nemzetközi tevékenység, 1.16. pontja szerinti egyéb tevékenység.

A vidéki területeken történő változások támogatása a gazdálkodási tevékenységek nem mezőgazdasági tevékenységek felé történő diverzifikálása és a nem mezőgazdasági ágazatok fejlesztése, a foglalkoztatás elősegítése, az alapszolgáltatások javítása, beleértve az információs és kommunikációs technológiákhoz való helyi hozzáférést, és a vidéki területeket vonzóbbá tévő beruházások végrehajtása révén a gazdasági és társadalmi visszaesés és a vidék elnéptelenedése felé mutató tendenciák visszafordítása érdekében.

Vidéki gazdaságra vonatkozó egyéb, helyi kezdeményezésen alapuló intézkedések bevezetése.

A szélesebb értelemben vett vidéki gazdaságra és lakosságra irányuló intézkedések közötti területi koherencia és szinergia megerősítése a helyi stratégiákon keresztül.

8.3.2. A célok megvalósítása érdekében az Egyesület fontosabb tevékenységei

A 1698/2005/EK rendelet által átfogott III. Tengely tekintetében:

- az érintett területre vonatkozó tanulmányok készítése;
- a területre és a helyi fejlesztési terv vonatkozó tájékoztatásra irányuló intézkedések;
- a helyi fejlesztési terv előkészítésében és végrehajtásában közreműködő személyzet képzése;
- promóciós rendezvények és vezetőképzés;
- helyi fejlesztési terv végrehajtása.

A 1698/2005/EK rendelet által átfogott IV. Tengely tekintetében:

- jól azonosított szubregionális vidéki területekre irányuló területalapú, helyi fejlesztési stratégiák kidolgozása, multiszektorális tervezése és végrehajtása, a helyi gazdaság különböző ágazatainak szereplői és projektjei közötti kölcsönhatáson alapulva;
- helyi köz- és magánszférabeli partnerségek kialakítása;
- a helyi fejlesztési stratégiák megvalósítására vonatkozó döntéshozatal;

A 1698/2005/EK rendelet által Átfogott III. és IV. Tengely tekintetében:

- az Egyesület működtetésével kapcsolatos adminisztratív feladatok és tevékenységek;
- a helyi fejlesztési terv/stratégia megvalósításának pénzügyi igazgatása;
- részvétel a belföldi és az európai hálózatok találkozóin;

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

- a Szervezeti és Működési Szabályzatban meghatározott animációs és hálózatépítési (networking) feladatok teljesítése;
- Helyi Vidékfejlesztési Tervre/Stratégiára vonatkozó információszolgáltatás;
- az emberi erőforrások fejlesztése a helyi együttműködés és partnerség elősegítése érdekében; konfliktuskezelés;
- a Helyi Vidékfejlesztési Terv/Stratégia megvalósítását célzó projektek vonatkozásában a több szektorra kiterjedő együttműködések ösztönzése és támogatása;
- az Egyesület tevékenységének népszerűsítése;
- a Helyi Vidékfejlesztési Terv/Stratégia megvalósításában résztvevő partnerek képzése;
- az Egyesület tagjainak képzése a Helyi Vidékfejlesztési Terv/Stratégia végrehajtása érdekében;
- az érintett területekre vonatkozó tanulmányok készítése;
- az Egyesület képviselője különböző tanácskozásokon és eseményeken.

Az Egyesület céljainak megvalósítása érdekében együttműködik a Földművelésügyi Minisztérium Irányító Hatóságával és illetékes szervezeti egységeivel, valamint a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal illetékes szervezeti egységeivel.

8.3.3 A HACS összetételének bemutatása

Az Egyesület szervei: Közgyűlés,

Elnökség, (mely összesen 15 tagú). Az Elnökség tagjai:

- Elnök,
- Alelnök,
- 13 fő Elnökségi tag.

Felügyelő Bizottság, mely összesen 5 tagú. A Felügyelő Bizottság tagjai:

- Felügyelő Bizottság Elnöke,
- Felügyelő Bizottság Alelnöke,
- 3 fő Felügyelő Bizottsági tag.

Munkaszervezet, melynek vezetője a Munkaszervezet vezetője.

Az Egyesület vezető tisztségviselői:

- az Egyesület Elnöke,
- az Egyesület Alelnöke,
- az Elnökség tagjai,
- a Felügyelő Bizottság Elnöke,
- a Felügyelő Bizottság Alelnöke,
- a Felügyelő Bizottság tagjai.

Az Egyesület Elnökét, Alelnökét, Elnökségi tagjait, a Felügyelő Bizottság Elnökét, a Felügyelő Bizottság Alelnökét, a Felügyelő Bizottság tagjait az Egyesület tagjai közül választja meg a Közgyűlés nyílt szavazással. A tisztségviselők újraválaszthatók.

Az **Egyesület Elnökét** határozott időre, de legfeljebb öt éves időtartamra a Közgyűlés választja meg nyílt szavazással. Az Elnök megválasztásához minősített többség szükséges.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

Az Egyesület elnöke:	Márok Csaba László (anyja neve: Bodó Mária Éva, lakcíme: 2422 Mezőfalva, Zrínyi u. 7.), <u>Mezőfalva Nagyközség Önkormányzata egyesületi tag törvényes képviselője.</u>
Az Egyesület Alelnöke:	Csizmadia György (anyja neve: Almási Katalin, lakcíme: 2421 Nagyvenyim, Hársfa u. 2.), <u>egyéni vállalkozó, egyesületi tag.</u>
Az Egyesület Elnökségének tagjai:	Csányi Kálmán (anyja neve: Tápai Margit, lakcíme: 2490 Pusztaszabolcs, Szilágyi E. u. 13.), <u>Pusztaszabolcs Város Önkormányzat egyesületi tag törvényes képviselője.</u>
	Schrick István (anyja neve: Schmidt Katalin, lakcíme: 2459 Rácalmás, Arany J. u. 10.), <u>Rácalmás Város Önkormányzata egyesületi tag törvényes képviselője.</u>
	Fejes Balázs (anyja neve: Markovics Edit, lakcíme: 2458 Kulcs, Bem u. 7.), <u>Kulcs Községi Önkormányzat egyesületi tag törvényes képviselője</u>
	Somogyi Balázs (anyja neve: Siba Margit, lakcíme: 2431 Perkáta, Kossuth L. u. 20.), <u>Perkáta Nagyközség Önkormányzat egyesületi tag törvényes képviselője.</u>
	Csombók Pál (anyja neve: Jankovics Éva, lakcíme: 2490 Pusztaszabolcs, József A. u. 7.), <u>a Pusztaszabolcsi KutyaBarát Klub egyesületi tag törvényes képviselője.</u>
	Mergl István (anyja neve: Frész Mária, lakcíme: 2400 Dunaújváros, Hosszú sor 46.), <u>Nagykarácsony Gyermeksportjáért Alapítvány, egyesületi tag törvényes képviselője.</u>
	Kakas Antal András (anyja neve: Gál Zsuzsanna, lakcíme: 2400 Dunaújváros, Martinovics u. 30. VI. em. 2. a.), <u>mint a Real-Száll Bt. egyesületi tag törvényes képviselője</u>
	Dóka Marianna (anyja neve: Varga Julianna, lakcíme: 2458 Kulcs, Arany J. u. 125.), <u>a Carpe Diem Rekreációs és Ált. Képzési Alapítvány egyesületi tag törvényes képviselője.</u>
	Fogarasi Béla (anyja neve: Gaál Julianna, lakcíme: 2423 Daruszentmiklós, Fő út 209.), <u>a Falulánc Kulturális és Közérdekű Szövetség tag törvényes képviselője</u>
	Kutrovác István (anyja neve: Prépost Ilona, lakcíme: 2428 Kisapostag, Bem u. 2.), <u>a Dunai Turizmus Kft. (nem egyesületi tag) törvényes képviselője.</u>
	Kovács Ferenc (anyja neve: Molnár Mária, lakcíme: 2431 Perkáta, Damjanich u. 3.), <u>a Kovács és Társa Kft. egyesületi tag törvényes képviselője.</u>
	Simon Károly (anyja neve: Dost Éva Elena, lakcíme: 2421 Nagyvenyim, Földvári u. 47.), <u>mint a Simon Kertészet Kft. tag törvényes képviselője</u>
	Molnár Sándor (anyja neve: Áрмаi Mónika, lakcíme: 2490 Pusztaszabolcs, Sport u. 4.), <u>a Pusztaszabolcsi Hagyományőrző és Hagyományteremtő Egyesület törvényes képviselője</u>

A **Felügyelő Bizottság** Elnökét, Alelnökét, három tagját határozott időre, de legfeljebb 5 éves időtartamra a Közgyűlés választja meg nyílt szavazással. A Felügyelő Bizottság Elnökének, Alelnökének, tagjainak megválasztásához minősített többség szükséges.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A Felügyelő Bizottság elnöke:	Rauf Norbert (anyja neve: Mészáros Ágnes, lakcíme: 2423 Daruszentmiklós, Dániel u. 37.), <u>Daruszentmiklós Község Önkormányzata egyesületi tag törvényes képviselője.</u>
A Felügyelő Bizottság Alelnöke:	Vargáné Kaiser Katalin (anyja neve: Esztergomi Sára, lakcíme: 2421 Nagyvenyim, Rózsa u. 17.), <u>a Nagyvenyim és Térsége Fejlesztéséért Egyesület törvényes képviselője.</u>
A Felügyelő Bizottság tagja:	Sóki László (anyja neve: Izinger Erzsébet, lakcíme: 2422 Mezőfalva, Arany j. u. 5.), <u>Mezőfalvi Polgárőr Egyesület egyesületi tag törvényes képviselője.</u>
	Horváth Valéria (anyja neve: Gazdag Ilona, lakcíme: 2490 Pusztaszabolcs, Arany J. u. 44/3.) <u>Agrocoop Kft. egyesületi tag törvényes képviselője</u>
	Tatár Szilvia (anyja neve: Varga Teréz, lakcíme: 2454 Ivánca, Fő u. 69.) Ivánca Községi Önkormányzat törvényes képviselője.

Az Egyesületet ügyintézését a **Munkaszervezet** látja el.

- A Munkaszervezet az Egyesület ügyviteli, adminisztratív szervezete, az Egyesület tevékenységét segítő iroda. Szervezeti felépítése, feladatai, létszáma az egyesület tevékenységeihez igazodóan változhat, amely a Szervezeti és Működési Szabályzatban kerül meghatározásra.
- A Munkaszervezet munkáját a Munkaszervezet vezetőjeként a Munkaszervezet vezető irányítja. A Munkaszervezet vezető kiválasztásáról, vezetői megbízásáról az Elnökség gondoskodik. A Munkaszervezet vezetői tisztséget az Egyesület tagja illetve külső személy is elláthat.
- A Munkaszervezet dolgozói tevékenységüket munkaviszony keretében látják el. A dolgozók felett a munkáltatói jogkört az Munkaszervezet vezető gyakorolja.
- A Munkaszervezet vezető:
 - gondoskodik a Munkaszervezet vezetéséről,
 - gyakorolja a munkáltatói jogokat a Munkaszervezet dolgozói vonatkozásában,
 - eljár és dönt a munkaszervezet dolgozói vonatkozásában fennálló munkáltatói jogok gyakorlása, és az adminisztratív feladataihoz szorosan kapcsolódó, nem érdemi ügyekben, ha azok nem tartoznak az Egyesület más szervének hatáskörébe,
 - gondoskodik az Egyesület nyilvántartásainak vezetéséről.

7. táblázat: A Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület taglistája²

s.sz	Egyesületi tagok	Település	Utca	ir. szám	Törv. Képviselő Neve
1	Adony Város Önkormányzata	Adony	Kossuth L. utca 4.	2457	Ronyecz Péter
2	Adonyért Alapítvány	Adony	Kossuth L. u. 4.	2457	Králl István
3	BIO-LINE Bt.	Adony	Széchenyi u. 30.	2457	Hetyei Gábor
4	Duna-Menti Szent Orbán Borrend	Adony	Bajcsy-Zs. u. 5.	2457	Králl István
5	Építőipari és	Adony	Ady E. u. 82.	2457	Szabóné Paulusz

² A HACS tagsága (2016. januári állapot szerint)

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

	Kommunális Szolgáltató Kft.				Piroska
6	Március 21 Mezőgazdasági Szövetkezet	Adony	Ady u. 82	2457	Marczinka Tamás
7	Bárka 2002 Bt.	Adony	Damjanich u. 11/1	2457	Müller Márton
8	Adony és Környéke Horgászegyesület	Adony	Árpád u. 22.	2457	Dr. Szász Károly
9	Paulusz Bálint	Adony	Vetus Salina u. 1.	2457	Paulusz Bálint
10	BROADINVEST Kft.	Adony	Vörösmarthy u. 13.	2457	Müller Zoltán
11	Vetusforg Kft.	Adony	Vörösmarthy u. 13.	2457	Müller Zoltán
12	Adonyhús Kft.	Adony	Ady E. u. 82.	2457	Becker Róbert
13	IBO-Szivattyú Kft.	Adony	Dózsa Gy. u. 5.	2457	Bartos Péter
14	Baracs Község Önkormányzata	Baracs	Táncsics u. 27.	2427	Várai Róbert
15	Baracs Sportegyesület	Baracs	Művelődési ház, Kossuth L. u. 11.	2427	Fehérvári József
16	Beloianisz Község Önkormányzata	Beloianisz	Szarafisz u. 2.	2455	Papalexisz Kosztasz
17	AEK Beloianisz	Beloianisz	Sport köz 1.	2455	Lakakisz Vangelisz
18	Besnyő Község Önkormányzata	Besnyő	Fő u. 35.	2456	Gémesiné Fejes Zsuzsanna
19	Besnyői Sportegyesület	Besnyő	Kultur köz 1.	2456	Matkovics László
20	Sallai Imre Mezőgazdasági Szövetkezet	Besnyő	Petőfi S. u. 3 - 5.	2456	Kereszt Sándor
21	Baki-Trans Kft.	Besnyő	Hrsz.: 033/55	2456	Baki Imre
22	Thermo-Per-COOP Kft	Budapest	Tárogató lejtő 8.	1021	Gernedl Gyula
23	Daruszentmiklós Község Önkormányzata	Daruszentmiklós	Daruszentmiklós, Fő u. 53/d	2423	Rauf Norbert
24	Falulánc Kulturális és Közérdekű Szövetség	Daruszentmiklós	Fő út 61/b	2423	Fogarasi Béla
25	Magyar Hagyományörző és Lovas Egyesület	Daruszentmiklós	Fehérvári u. 44.	2423	Medve Attila
26	Daruszentmiklós Polgárórség	Daruszentmiklós	Fő út 53/B	2423	Láposi Ferenc
27	Reál-Száll Bt.	Dunaújváros	Papírgyári út 36.	2400	Kakas Antal
28	Pálhalmi Agrospeciál Kft.	Dunaújváros	Pálhalma 7.	2400	Szántó József
29	Búvár Suli Oktató Bt.	Dunaújváros	Móricz Zs. u. 10/c	2400	Gurisatti Róbert
30	Előszállás Nagyközség Önkormányzata	Előszállás	Fő tér 3.	2424	Farkas Imre
31	CUKÉP Kft.	Előszállás	Árpád u. 105	2424	Horváth József
32	Előszállási Gyermek és Ifjúsági Alapítvány	Előszállás	Bem u. 2.	2424	Dr. Gentischer Ferenc
33	INOXKORR Kft.	Érd	Hajnalka u. 51.	2430	Molnár István
34	Nagy Miklós	Gárdony	Lehel út 38/A	2484	Nagy Miklós

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

35	Hantos Község Önkormányzata	Hantos	Nagylóki út 3.	2434	Fischer József
36	Általános Művelődési Központ	Ivánca	Fő u. 61.	2454	Mátyási Sándorné
37	FIVILL 2000 Kft.	Ivánca	Szövetkezeti köz 1.	2454	Szabó Ferenc
38	Ivánca Község Önkormányzata	Ivánca	Fő u. 61/b	2454	Tatár Szilvia
39	Iváncsáért Közalapítvány	Ivánca	Fő u. 61/b	2454	Nagy Ilona
40	Ivánca-AGRO Kft.	Ivánca	Táncsics major 097/1 HRSZ	2454	Baki Endre
41	END-ÁG Kft.	Ivánca	Hunyadi út 1/1	2454	Baki Endréné
42	HDkont Kft.	Ivánca	Bajcsy-Zs. u. 16.	2454	Csajághy Imre
43	Községi Sport Egyesület Ivánca	Ivánca	Arany J. u. 1.	2454	Baki Imre
44	DAM-Defender Kft.	Ivánca	Hunyadi S. u. 92.	2454	Lestár Gábor
45	Napfény Idősek Otthona Nonprofit Kft.	Ivánca	Fő u. 28.	2454	Szabó Ferenc
46	AGRO-BARA Bt.	Ivánca	Hunyadi u. 1/5	2454	Baki Imréné
47	Kisapostag Község Önkormányzata	Kisapostag	Petőfi S. u. 63.	2428	Nagy Attila
48	Carpe diem Rekreációs Alapítvány	Kulcs	Deák F. u. 80.	2458	Dóka Marianna
49	Kulcs Község Önkormányzata	Kulcs	Kossuth L.u. 83.	2458	Fejes Balázs
50	Ecsődi Kálmán	Kulcs	Rózsahegyi u. 43.	2458	Ecsődi Kálmán
51	Dunatörépkér Kft.	Kulcs	Ipar u. 0362/40	2458	Dömény László
52	Mezőfalva Nagyközség Önkormányzata	Mezőfalva	Kinizsi u. 44.	2422	Márok Csaba
53	Mezőfalvi Medosz Sportegyesület	Mezőfalva	József A. u. 30.	2422	Cseke Ottó
54	Mezőfalvi Polgárórság	Mezőfalva	József Nádor u. 19.	2422	Sóki László
55	ETOL Aromaház Kft.	Mezőfalva	Petőfi S. u., 4.	2422	Ács Sándor
56	Ambrózia Hungária Kft.	Mezőfalva	Árpád u. 2.	2422	Ács Sándor
57	PRÉS 2000 Kft.	Mezőfalva	Kinizsi P. u. 44/A	2422	Czifra József
58	Nagykarácsony Község Önkormányzata	Nagykarácsony	Petőfi u. 27.	2425	Müller Miklós
59	Merominett Kft.	Nagykarácsony	Alkotmány u. 10.	2425	Merglné Ulmer Mária
60	Nagykarácsony Gyermeksportjáért Alapítvány	Nagykarácsony	Sport telep	2425	Mergl István
61	NKI INVEST Kft.	Nagykarácsony	Jókai u. 24.	2425	Szabó Attila
62	Csizmadia György egyéni vállalkozó	Nagyvenyim	Kölcsey F. u. 2.	2421	Csizmadia György
63	Nagyvenyim Nagyközség Önkormányzata	Nagyvenyim	Fő u. 43	2421	Vargáné Kaiser Katalin
64	Nagyvenyim és Térsége Fejlesztéséért Egyesület	Nagyvenyim	Fő út 18/1	2421	Vargáné Kaiser Katalin

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

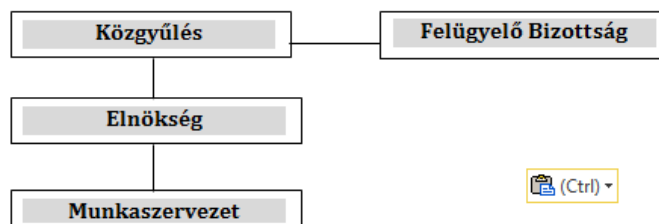
65	Szigeti Viktor	Nagyvenyim	Gárdonyi út 52.	2421	Szigeti Viktor
66	Nagyvenyim Polgárórség	Nagyvenyim	Fő út 16/2	2421	Hódi Attila
67	Nagyvenyim Sportklub	Nagyvenyim	Nefejejs u. 6.	2421	Koncz Bertalan
68	Simon Kertészet Kft.	Nagyvenyim	Földvári u 47.	2421	Simon Károly
69	Forrás Agro Kft.	Perkáta	Kossuth L. telep 015/74.	2431	Horváth Judit
70	Perkáta Nagyközség Önkormányzata	Perkáta	Szabadság tér 1.	2431	Somogyi Balázs
71	Perkátai Nyugdíjasok Baráti Köre	Perkáta	Dózsa Gy. u. 15.	2431	Dr. Nagy Andrásné
72	Kovács és Társa Kft.	Perkáta	Damjanich u. 3.	2431	Kovács Ferenc
73	"Kisboldogasszony" Alapítvány	Perkáta	Dózsa Gy u. 1.	2431	Virág Györgyné
74	Perkáta Sport Egyesület	Perkáta	Kastélykert 1.	2431	Pavlicsek Nándor
75	Perkáta Összefogás Polgári Egyesület	Perkáta	Dózsa Gy. u. 15/a	2431	Tóth Ferencné
76	Perkáta Általános Művelődési Központ	Perkáta	Dózsa Gy. u. 15.	2431	Bogó Anikó
77	Kapócs Ingrid Fruzsina	Perkáta	Tanácsköztársaság u. 20.	2431	Kapócs Ingrid Fruzsina
78	Moldicz György	Perkáta	Damjanich út 88.	2431	Moldicz György
79	Horváth Milán	Perkáta	József A. u. 1/A	2431	Horváth Milan
80	Önkéntes Tűzoltó Egyesület	Pusztaszabolcs	Velencei út. 65.	2490	Kaszás János
81	Pusztaszabolcs Város Önkormányzata	Pusztaszabolcs	Velencei út 2.	2490	Csányi Kálmán
82	Pusztaszabolcsi Hagyományőrző és Hagyományteremtő Alapítvány	Pusztaszabolcs	Velencei u. 1.	2490	Molnár Sándor
83	Noble Kft.	Pusztaszabolcs	Arany J. u. 41.	2490	Nemes László
84	Pusztaszabolcsi Kutyabarát Klub	Pusztaszabolcs	József A. u. 7.	2490	Csombók Pál
85	Pusztaszabolcsi Agrár Zrt.	Pusztaszabolcs	Szabolcs Puszta	2490	Sziebler Péterné
86	Molnár Melinda	Pusztaszabolcs	Széchenyi u. 96/1	2490	Molnár Melinda
87	AGROCOOP Kft.	Pusztaszabolcs	Szabolcs puszta	2490	Horváth Valéria
88	Rácalmás Város Önkormányzata	Rácalmás	Szigetfő u. 11-13	2459	Schrack István
89	Rácalmási Városvédő és Szépítő Egyesület	Rácalmás	Szigetfő u. 11-13.	2459	Bodnár Sándor
90	UNIVERSAL-Therm Kft.	Rácalmás	Balassi u. 4.	2459	Czinka László
91	LEDERMODE Kft.	Rácalmás	Mikszáth K. u. 1	2459	Czakó Csabáné
92	Dominik és Szép Kft	Rácalmás	Erdő sor 25.	2421	Kamondy Márton
93	Szabadegyháza Község Önkormányzata	Szabadegyháza	Kossuth u. 2.	2432	Egriné Ambrus Andrea
94	Baranyai József	Szabadegyháza	Zalka M. u. 13.	2432	Baranyai József

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

95	Alfa Stahl Kft	Szabadegyháza	Thán K. u. ltp 953	2432	Kapócs Patrik
96	Nagy Megújuló Energia Kft.	Szabadegyháza	Kajdi tanya	2432	Nagy Ferenc
97	INVESTELLA-TEAM Kft.	Szekszárd	Obsitos u. 1.	7100	Letenyei Balázs

8.3.4. A HACS tervezett szervezeti felépítésének, az egyes szervezeti egységek, funkciók szerepének és felelősségi körének bemutatása

1. ábra: A HACS tervezett szervezeti felépítése

Az Egyesület feladatai (közgyűlés, elnökség):

- a helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése, beleértve a projektirányítási képességeik fejlesztését is,
- a hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához, amelyek elkerülik az összeférhetetlenséget, a holtteher vagy helyettesítő hatást, ugyanakkor biztosítják, hogy a kiválasztási döntések során a szavazatok legalább 50%-át állami vagy önkormányzati költségvetési gazdálkodó szervnek nem minősülő partnerek adják.
- a pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok összeállítása és súlyozása által összhang biztosítása a közösségvezérelt fejlesztési stratégiával, valamint a támogatás szükségességének mérlegelése,

A Munkaszervezet feladatai:

- pályázati felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítése és közzététele, beleértve a kiválasztási kritériumok meghatározását és súlyozását – megfelelő időtartam biztosításával,
- támogatási kérelmek befogadása és értékelése,
- pályázatok kiválasztása és a támogatás összegének rögzítése, továbbá a jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtása a KÜ-hez a támogathatóság végső ellenőrzése céljából,
- a közösségvezérelt HFS és a támogatott műveletek végrehajtásának monitoringja, és az adott stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységek – független szereplő általi – végrehajtása.
- pályázatok előkészítése, benyújtása és lebonyolítása Operatív Program forrásra.

8.3.5. A pályázatok kiválasztásával és a HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása

A HACS működésével és a pályázatok kiválasztásával kapcsolatos döntéshozatali folyamatoknál, szinteknél minden esetben érvényesíteni szükséges a KSK rendelet 34. cikk (3) pontját.

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A pályázatok meghirdetése központilag szabályozott módon történik, a pályázatok értékelését szakaszos elbírálással kívánjuk megvalósítani. A folyamatban résztvevő döntéshozatali és előkészítő szinteket, a HBB működését az IH által elfogadott külön SZMSZ tartalmazza.

A pályázati lehetőségek népszerűsítésének módját, a pályázók segítségének tervezett módszerét a kommunikációs terv tartalmazza.

A hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása szükséges a pályázatok kiválasztásához, amelyek elkerülik az összeférhetetlenséget. Az összeférhetetlenség kizárásáról a 272/2014. (XI.5.) Kormányrendelet VI. fejezet 39.§. rendelkezik.

A pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok összeállítása és súlyozása által szükséges az összhang biztosítása a közösségvezérelt fejlesztési stratégiával. Kiemelt fontosságú a megfelelő időtartam biztosítása az egyes előkészítési, kiválasztási, értékelési lépések megfelelő biztosításához, a támogatás szükségességének mérlegeléséhez, a pályázati felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítéséhez és közzétételéhez, beleértve a kiválasztási kritériumok meghatározását és súlyozását. Módja: online közzététel és nyomon követés a HACS weboldalán (<http://www.mezofoldihid.hu/>).

8.3.6. Pályázatok befogadása és értékelése

A pályázatok kiválasztása és a támogatás összegének rögzítése, továbbá a jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtása a KÜ-hez a támogathatóság végső ellenőrzése céljából. A pályázatok értékelése az IH által elfogadott pontozási szempontok alapján fog történni. A nyertes pályázatokat az Egyesület közgyűlése által megválasztott Helyi Bíráló Bizottsága (HBB) választja ki. A Helyi Bíráló Bizottsága tagjait a mindenkori közgyűlés jelöli ki, az esetleges változásokat is az Egyesület közgyűlése hagyja jóvá. A HBB munkája megkezdésekor elfogadja a HBB eljárásrendjét és elkészíti a HBB ülések napjáról szóló ütemtervét, amelyeket az ügyfelek tájékoztatása céljából a LEADER HACS a honlapján közzétesz. A pályázatok kiválasztásának folyamatát a HBB eljárásrendje részletesen szabályozza. A HBB döntéséhez szükséges adminisztrációt és előkészítő munkát a munkaszervezet végzi. A HBB döntéshozatali folyamatának adminisztrációjáról a HBB eljárásrendje részletesen rendelkezik. A közösségvezérelt HFS és a támogatott műveletek végrehajtásának monitoringja, és az adott stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységek – független szereplő általi – végrehajtása: a pályázók által benyújtott monitoring beszámolók munkaszervezethez való eljuttatása esetében törekszünk arra, hogy az ügyfelek adatait feldolgozva közlétegyük a legfontosabb információkat az Egyesület honlapján.

8.3.7. A helyi fejlesztési stratégia megvalósítását szolgáló humán erőforrás bemutatása az elvégzendő feladatok tükrében.

A Munkaszervezet munkáját a Munkaszervezet vezetőjeként a Munkaszervezet vezető irányítja. A Munkaszervezet vezető kiválasztásáról, vezetői megbízásáról az Elnökség gondoskodik. A Munkaszervezet vezetői tisztséget az Egyesület tagja illetve külső személy is elláthatja.

A Munkaszervezet vezetője 2015 szeptembere óta Horváth Anita, aki korábban a DVN Zrt. (Dunaújvárosi Városfejlesztési Zrt.) munkatársa volt. Korábbi munkája során ellátta a városfejlesztési cég jelentősebb adminisztratív feladatait, részt vett a település kiemelt projektjeinek előkészítésében, lebonyolításában. Tapasztalatot szerzett a szervezeti működtetés terén, a projektek pénzügyi és elszámolási feladatainak ellátásában, a napi szintű

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

kapcsolattartásban irányító hatóságokkal, közreműködő szervezetekkel, kormányzati szervezetekkel.

A HACS munkaszervezetébe az SZMSZ szerint további 3 fő projektmenedzser tartozik, ezen álláshelyek közül azonban jelenleg egy van betöltve. Tapasztó Dénes, mint az előkészítést, tervezést támogató szakember segíti a HACS munkáját. Jelentős tapasztalatot szerzett az elmúlt 15 év során az EU-s támogatási rendszer működtetésében, 11 évig, mint az egyik regionális fejlesztési ügynökség, majd a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal munkatársaként. 2013 óta vállalkozóként megyei, városi és térségi stratégiák kidolgozója. Jelentős tapasztalattal rendelkezik csoportos animációs tevékenység, valamint a társadalmi véleményezéshez kapcsolódó kommunikációs, egyeztető tevékenységek terén. A további menedzserek felvételére a feladatok és a munkaterhelés növekedésével párhuzamosan, a vonatkozó szabályok, valamint az elvárt tapasztalatok figyelembe vételével kerül sor.

A főállásban foglalkoztatott munkatárs mellett esetenként megbízási szerződéssel szeretnénk más szakértőket is bevonni annak érdekében, hogy hatékonyabban működjön az egész program, illetve azokra az időszakokra szeretnénk mást is bevonni a munkába, amikor a nagy folyamatok zajlanak (pályázati előkészítés, pályázat kiírás, befogadás)

A Munkaszervezet Iroda elérhetősége: 2458 Kulcs, Rákóczi u. 139. Az iroda jól felszereltnek tekinthető, alkalmas a meghatározott feladatok ellátására.

A működésre tervezett költségvetés szöveges alátámasztása

A kidolgozott indikatív pénzügyi terv tartalmazza a HACS működési forrásait. A HACS működési és animációs költségeire allokált 71,25 millió forintot a 2016-2020 közötti időszakra arányosan osztottuk el, úgy, hogy 2016-os évre némileg kisebb összeget terveztünk. A költségek forrását az EMVA LEADER 19.2 alintézkedés biztosítja. A 71,25 millió forintból összesen 1,75 millió forintot szánunk animációra, amely az allokált forrás mintegy 2,5%-a. A feladatainkat jó színvonalon ellátásának feltétele, hogy az Egyesület bevételekkel is rendelkezzen, melyek pénzügyi alapját az egyesületi tagdíj jelentheti. Mivel a működés jelenleg csak a legfontosabb tervezési tevékenységre korlátozódik, jelenleg nem terveztünk e bevételekkel, azonban – a támogatás és pályáztatás bizonyossá válását követően – a bevételi oldal is racionálisan tervezhetővé válik.

A 2016-ra tervezett összesen 8,5 millió forint, valamint a 2017-2023 közötti évi 8,75 millió forint – a feltételezett bevételekkel kiegészítve – várhatóan fedezi a minimum két fős munkaszervezet, valamint a döntéshozó testületek működésének személyi és dologi kiadásait: a munkabéreket és azok közterheit, az egyéb személyi kiadásokat, az iroda bérletet, a rezsit, az animáció és kommunikáció költségeit.

8.4. Kommunikációs terv

Az akciócsoport elsődleges célja a LEADER keretében rendelkezésre álló források hatékony és transzparens felhasználása. A forrásfelhasználás biztosításához rendszer szinten tervezett és végrehajtott kommunikációs program lebonyolítása szükséges. Ennek biztosításához az alábbi, kommunikációs célok kerültek rögzítésre:

- Az Akciócsoport területén élők és itt működő vállalkozások, intézmények, non-profit és egyházi szervezetek tájékoztatása a LEADER programról és a támogatási lehetőségekről;
- Az Akciócsoport bemutatása, a köztudatba építése, tevékenységének megismertetése a lakossággal;

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

- A kötelező elemeken túlmenően, jó kapcsolat fenntartása az Irányító Hatósággal és Közreműködő Szervezettel;

A megfelelő számú projektjavaslat és a széleskörű érdeklődés biztosításához komplex módon felépített kommunikációs tevékenység csomag kidolgozása szükséges. Ehhez a stratégia lebonyolítása során komplex, több célcsoportot és érdekeltet (stakeholder) is közvetlenül elérő eszközrendszer alkalmazását tervezzük. Az alábbiakban áttekintjük a stratégiához kapcsolódó kommunikációs tevékenységek célcsoportjait, bemutatjuk az alkalmazandó eszközöket, majd röviden bemutatjuk a kommunikációs tevékenységek ütemezését és pénzügyi tervét.

8.4.1. Célcsoportok meghatározása

A célcsoport meghatározás során primer eszközként a projektgenerálás során beérkezett adatlapokat alkalmaztuk. Az ily módon beazonosított projektjavaslatok alapján, az egyes célcsoportok beazonosítása során az elsődleges szempont az volt, hogy az adott kör a stratégia megvalósítása, lebonyolítása szempontjából aktív közreműködői szerepet játszik (pl. potenciális kedvezményezett), vagy a szélesebb nyilvánossághoz tartozik és irányába alapvetően a tájékoztatási funkció a meghatározó.

A HFS megvalósítása szempontjából beazonosítható primer célcsoport a helyi közösség és az egyesület tagjai, továbbá szélesebb értelemben a potenciális pályázók köre (nonprofit szervezetek, civil közösségek, helyi vállalkozások, önkormányzatok). A nyilvánosság körébe tartozó szekunder célcsoportokhoz soroljuk többek között a lakosságot, a politikai pártok helyi csoportjait, képviselőit, térségi országgyűlési képviselőket.

8.4.2. Kommunikációs eszközök bemutatása

Noha az Egyesület a térség valamennyi településén aktív, a kedvezményezettek a korábbi időszakokban is alapvetően az elektronikus kommunikációs eszközökre támaszkodtak az információ szerzés során. A HVS megvalósításához kapcsolódó információk megosztásának elsődleges eszköze az egyesület által fenntartott honlap (www.mezofoldihid.hu).

A pályázói érdeklődés fenntartása, a folyamatos információáramlás biztosítása elektronikus levelezés útján is megoldható. A korábbi tapasztalatok alapján a tervek szerint elektronikus hírlevél is készül – jellemzően havi rendszerességgel – mely az adott időszak fontosabb eseményeiről, történéseiről ad tájékoztatást. A hírlevél letölthető lesz a honlapról, illetve e-mail körlevél formájában is eljuttatható az érdeklődőkhöz, akik írásban kérhetik felvételüket a levelező listára.

A honlap és a hírlevél mellett természetesen a személyes konzultáció eszközrendszere is nélkülözhetetlen a fejlesztési források megismertetése, tudatosítása, „értékesítése”, a pályázás iránti érdeklődés felkeltése céljából. A pályázói aktivitás biztosítása érdekében megfelelően ütemezett és a honlapon előre meghirdetett fórumok megtartását tervezzük, majd a későbbiekben projektfejlesztő műhelymegbeszélések megrendezésére kerülhet sor. Indokolt esetben, az igényekkel összhangban a projektfejlesztő műhelymegbeszéléseken a LEADER-hez kapcsolódó specifikus képzésre is sor kerülhet. A meghirdetett rendezvényeken elhangzó előadások anyagait a honlapon tesszük mindenki számára elektronikus formában (PDF formátumban) elérhetővé.

A stratégia megvalósításával kapcsolatos alapinformációk (esetleges felülvizsgálat, rendezvények időpontjai, beszámolók nyilvánosságának biztosítása stb.) ugyancsak a honlapon lesznek elérhetőek. Az általános – a szélesebb nyilvánosságot megcélzó – tájékoztatás további

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

eszközei az újságcikkek, hirdetések, valamint a tájékoztató anyagok, szórólapok, rádió- és televízió megjelenések. Ez utóbbiak ütemezett megjelenését egy-egy, a stratégia megvalósítása szempontjából meghatározó eseményhez (felhívások megjelenése, közgyűlési ülés stb.) igazítjuk.

8.4.3. Nyilvánosság és adatkezelés

Az akciócsoport menedzsment szervezetének működése nyilvános, a stratégia megvalósítás feladatkörét transzparens módon kell, hogy ellássa. A HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információkhoz való hozzáférés több szinten lehetséges. Az alapidokumentumok (stratégia, pályázati felhívások, működési dokumentumok, közgyűlési jegyzőkönyvek, emlékeztetők stb.) a korábban bemutatott honlapon lesznek hozzáférhetőek. A működési dokumentumok őrzési helye a menedzsment központi irodája, ahol személyesen is betekinhetnek az érdeklődők a dokumentumokba.

A Munkaszervezet vezetője 2015 szeptembere óta Horváth Anita. A HACS munkaszervezetébe az SZMSZ szerint további 3 fő projektmenedzser tartozik, ezek az álláshelyek azonban jelenleg nincsenek betöltve. Az igényeknek megfelelően változó létszámmal működő menedzsment szervezet felelőssége a kommunikációs tevékenységek lebonyolítása, az adatkezelés megfelelő feltételeinek biztosítása.

A program megvalósítás során természetesen folyamatos kommunikáció zajlik a menedzsment szervezet és az érintettek között. Utóbbiak visszacsatolással, észrevételekkel élhetnek a lebonyolítás tapasztalatait illetően, melyet személyesen a munkatalálkozók keretében, a központi irodában vagy elektronikus formában, e-mailben juttathatnak el a menedzsment szervezethez, illetve az Egyesülethez. A beérkező írásos észrevételek, vélemények, javaslatok dokumentálásra kerülnek, ezekre a menedzsment szervezet 15 napon belül köteles írásban reagálni.

8.4.4. A kommunikációs tevékenységek pénzügyi- és ütemterve

A HFS-sel kapcsolatos kommunikációs költségekre jelen programozási időszakban összesen 4 millió forintot különít el a HACS. Az alábbi táblázat a tervezett tevékenységek ütemezését és előzetesen tervezett költségét rögzíti.

8. táblázat: A tervezett kommunikációs tevékenységek ütemezése

Kommunikációs eszköz neve	Kommunikációs eszköz gyakorisága	Tevékenység kezdő időpontja	Tevékenység záró időpontja	Összköltség (Ft)
Honlap üzemeltetés	folyamatos	2016. január	2023. december	1 250 000
Tájékoztató rendezvény	Évente 2-szer	2016. június	2020. december	500 000
Műhelymegbeszélés	Évente 3-szor	2016. június	2020. december	600 000
Újságcikkek, hirdetések	Évente 2-szer	2016. június	2023. december	400 000
Tájékoztató kiadvány,	2016-ban és 2020-ban 1-1 db	2016. június	2020. december	300 000
Szórólapok	Évente 2-szer	2016. június	2020. december	450 000
TV spot	Évente 1-szer	2016. június	2023. december	250 000
Rádiós megjelenés	Évente 1-szer	2016. június	2023. december	250 000

Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

A kommunikációs költségvetés legjelentősebb tétele a honlap üzemeltetéshez kapcsolódó költség. Emellett jelentős összegeket allokáltunk a személyes konzultációs lehetőséget biztosító rendezvényekre, hiszen a tájékoztató rendezvények valamint a műhelymegbeszélések összes költsége mintegy 1,1 millió forintot tesz ki.

8.5. Monitoring és értékelési terv

A monitoring tevékenység a források felhasználását, a kapcsolódó tevékenységek és teljesítmények nyomon követését, a projektek folyamatos figyelemmel kísérését foglalja magába. A monitoringhoz kapcsolódó adatgyűjtés végrehajtója a munkaszervezet, cél a projektek tervezése során a meghatározott célok teljesülésének és megvalósulásának folyamatos nyomon követése, melyhez a kapcsolódó indikátorok nyújtanak alapvető támpontot. A tevékenység célja, hogy a HACS vezetése, munkaszervezete rendszeresen, egyértelmű jelzést kapjon a program és az egyes projektek aktuális állásáról. A tevékenység meghatározza a projektek végrehajtási fázisában az adatgyűjtést és elemzést, valamint a javaslatlételt, az esetleges beavatkozásokra.

1. Az indikátorok definiálása, a célok meghatározása

Az indikátorok definiálása, valamint a célok meghatározása az intézkedések leírásánál megtörtént. Az Egyesület munkaszervezete nyomon követi a megvalósuló projekteket. A kedvezményezettek a kifizető ügynökség által összeállított dokumentumon keresztül szolgáltatnak adatot, ezen adatok felhasználása a kifizető ügynökség jóváhagyásával történik. Az indikátorok teljesítésének összegzése az egyes döntési fordulók zárásakor történik. A pályázók adatszolgáltatása előírt, a projekt megvalósulásáról szakmai beszámolót kötelesek küldeni a HACS-nak, mely közzétételre kerül a honlapon. Az összegzés negyedévenként történik.

2. Monitoring adatok feldolgozása és a feldolgozásból származó információ visszacsatolása

A monitoring adatok feldolgozása a munkaszervezet feladata, a feldolgozás folyamatos, összegzésük negyedévente történik. Az eredmények ismertetése, visszacsatolása a döntéshozó szervek részére a munkaszervezet által tartott fórumokon történik meg. A visszacsatolás tájékoztató jellegű, ugyanakkor jelentős szerepet játszhat a döntések előkészítése, valamint a HFS felülvizsgálata során is.

3. HACS saját teljesítmény értékelése

Az Egyesület saját teljesítmény adatainak gyűjtése folyamatos, összegzésük negyedévente, évente történik. A forrás-felhasználást a munkaszervezet révén a HACS évente felülvizsgálja, a módosításokat, esetleges átvezetéseket az Egyesület a döntéshozó szervezetével és az irányítóhatósággal egyeztetve valósítja meg. A szervezeti és a szakmai előrehaladás, valamint az elvégzett feladatok értékelése félévente történik, az értékelést a döntéshozó szervek végzik, az eredményeket elfogadják vagy azok módosításáról, megváltoztatásáról döntenek.

4. Felülvizsgálatok és értékelések eredményének kommunikálása

A HFS és egyes tevékenységek felülvizsgálata a HACS teljes tagságának bevonásával fórumokon, döntéshozó szervek gyűlésein történik. Az eredmények kommunikálása és terjesztése a HACS területén nyilvános fórumokon, alapvetően a HACS honlapján, valamint rendezvényeken valósul meg.

9. Indikatív pénzügyi terv

Az alábbi táblázat előzetesen rögzíti a LEADER finanszírozású intézkedésekre tervezett források megosztását és ütemezését. A tervezés további fázisában az arányok változhatnak.

9. táblázat: A HACS indikatív pénzügyi terve (millió Ft)

Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1	A gazdasági aktivitás javítása a térségi termékkála fejlesztése érdekében	20,00	25,00	25,00	25,00	20,00	115,00	28%
2	Gazdasági és lakossági szempontból is vonzó településkép kialakítása	15,00	20,00	20,00	20,00	15,00	90,00	22%
3	A közösségi szolgáltatások elérhetőségének javítása a vidéki települések lakói számára	20,00	23,75	20,00	20,00	20,00	103,75	26%
4	A helyi együttműködések támogatása, a térségi szintű identitás tudat megőrzése a közösségi értékek megerősítéséért	20,00	20,00	20,00	20,00	15,00	95,00	24%
	Összesen	75,00	88,75	85,00	85,00	70,00	403,75	100%

A forrástervezés kapcsán látható, hogy a források jelentős hányada, mintegy 28%-a a „A gazdasági aktivitás javítása a térségi termékkála fejlesztése érdekében” intézkedésre került tervezésre. A második legnagyobb kerettel „A közösségi szolgáltatások elérhetőségének javítása a vidéki települések lakói számára” intézkedés gazdálkodik, hiszen 2016 és 2020 között a teljes forráskeret 26%-ával gazdálkodhat a menedzsment szervezet.

„A helyi együttműködések támogatása, a térségi szintű identitás tudat megőrzése a közösségi értékek megerősítéséért” intézkedés forráskerete a teljes keret 24%-a, míg a „Gazdasági és lakossági szempontból is vonzó településkép kialakítása” intézkedés esetében az allokált forrás a teljes keret 22%-át teszi ki.

10. táblázat: A HACS működési és animációs tevékenységeinek tervezett forrása (millió Ft)

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)									
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Összesen
Működési költségek	8,25	8,75	8,75	8,75	8,75	8,75	8,75	8,75	69,50
Animációs költségek	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	-	1,75
Egyéb tervezett bevételek	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Összesen	8,50	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	8,75	71,25